

Liperi

Tilinpäätös 2017
Liperin kunta

Kunnanhallitus 3.4.2018 § 70
Valtuusto 28.5.2018 §

SISÄLLYSLUETTELO

1. Toimintakertomus	3
1.1. Olennaiset tapahtumat Liperin kunnan taloudessa ja toiminnassa	3
Kunnanjohtajan katsaus	3
Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	8
Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	15
Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	17
Kunnan henkilöstö	18
Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	20
1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	21
1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	26
Tilikauden tuloksen muodostuminen	26
Toiminnan rahoitus.....	27
Rahoitusasema ja sen muutokset.....	28
Kokonaistulot ja –menot	30
1.4. Kuntakonsernin toiminta ja talous	31
Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	31
Konsernin toiminnan ohjaus.....	31
Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	32
Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	36
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	36
Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	37
1.5. Tilikauden tuloksen käsittely	41
2. Talousarvion toteutuminen	42
2.2. Valtuustokauden 2013–2017 kuntastrategian taloustavoitteet	42
2.3. Vuoden 2017 hyvinvointisuunnitelman toteutuminen	42
2.4. Toimialojen tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	45
Keskushallintopalvelut.....	45
Hyvinvointipalvelut.....	54
Elinympäristöpalvelut	63
2.5. Tuloslaskelmaosan toteutuminen	72
2.6. Investointien toteutuminen.....	75
2.7. Rahoitusosan toteutuminen	77
3. Tilinpäätöslaskelmat	79
4. Tilinpäätöksen liitetiedot.....	87
5. Eriytetyt tilinpäätökset – Vesihuoltolaitos.....	105
Liperin vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma 31.12.2017.....	105
Liperin vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma 31.12.2017	106
Liperin vesihuoltolaitoksen taselaskelma 31.12.2017	107
6. Allekirjoitukset ja merkinnät	108
7. Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat	109

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Olennaiset tapahtumat Liperin kunnan taloudessa ja toiminnassa

Kunnanjohtajan katsaus

Valtuustokauden 2013-2017 arviointia

Talouden tasapainottamisesta uudistuksiin ja kehittämistoimintaan

Koostin talousarvio- ja tilinpäätösteksteistäni valtuustokauden arviointia vuosilta 2013-2017. Valtuustokausi 2013-2017 oli vahvaa talouden tasapainottamisen, kuntajakoselvityksen, OkuLI:n sosiaali- ja terveystalouden yhteistoiminnan purun, oman sote-tuotannon ja Siun soten rakentamisen, kouluverkoston sekä uuden terveyskeskuksen suunnittelun ja toteutuksen merkeissä tehtyä työtä. Varsinkin syksy 2013 oli kuormittava laajan kuntajakoselvitykseen vuoksi niin luottamushenkilöille toimielimissä kuin eri asioiden valmistelusta vastaaville viranhaltijoille. Kuntajakoselvitykseen osallistuivat Joensuu, Kontiolahti, Liperi, Polvijärvi ja Outokumpu. Joensuun ympäristökunnat tekivät valtuustoissaan kielteiset päätökset kuntaliitoksesta vuoden 2014 alussa.

Ennakoitu kumulatiivinen alijäämänäkymä oli pahimmillaan menneellä valtuustokaudella vuodelle 2013. Silloisella kulumalla alijäämää oli tulossa 8.8 M€. Korjausliike saatiin aikaiseksi lukuisilla, usealle eri vuodelle sijoitetuilla rakenteellisilla toimenpiteillä. Palvelurakennemuutoksia tehtiin pääasiassa koulu-, sosiaali- ja terveystalouksissa (palvelujen keskittämiset, kouluratkaisut Ristissä, Vaiviossa, Käsämässä ja Viinijärvellä). Toteutettiin erilaisia henkilöstöpoliittisia ratkaisuja mm. määräaikaista tehtäviä jätettiin täyttämättä, samoin kuin vapautuneita tehtäviä jätettiin täyttämättä ja koko henkilöstö lomautettiin. Palvelurakennemuutoksia on tehty asukkaiden palvelutarpeita huomioiden mm. varhaiskasvatuksessa tuntiperusteisen laskutuksen ja sisaryhmäjärjestelyjen myötä. Koulutoimessa ryhmäkorratkaisuja tarkisteltiin, samoin kuin uudistettiin mm. erityisopetuksen rakenteita. Valtiokin avusti kuntaamme kovimman ahdingon aikana harkinnanvaraisella 1,25 M€ valtionavustuksella vuonna 2013.

Teksteissä vilahtelee; ”ei kaikille kaikkia palveluja kaikissa taajamissa”. Valtuustokauden aikana jouduttiin tekemään raskaita päätöksiä palvelujen sijoittelusta. Ehkä meille kaikille on nyt konkreetisoitunut omassa kuntakokoluokassamme se, ettei tässä ajassa, kun valtion tuki palvelujen tuottamiselle on valtakunnallisesti vähentynyt, ei ole mahdollista järjestää tai tuottaa kaikkia kuntapalveluja kaikissa kolmessa taajamassa. On pitänyt miettiä, mitä palveluja on syytä keskittää. Vertailun vuoksi Kiteen ja Lieksan kaupunkien peruspalvelujen valtionosuudet olivat 2017 kumpikin n. 9 M€ enemmän kuin Liperin kunnan peruspalvelujen valtionosuus.

Menneen valtuustokauden kaikki tilinpäätökset ovat olleet ylijäämäisiä tilinpäätöksiä. Kuntastrategiamme tavoitteen mukaisesti kumulatiivinen alijäämä saatiin katettua vuoden 2015 loppuun mennessä. Tuloveroprosenttiin ei tarvittu puuttua kesken strategiaikauden. Toimintakate toteutui huomattavasti muutettua talousarviota pienempänä ja oli 3,0 % pienempi vuoteen 2016 verrattuna. Verotulot olivat noin 0,25 M€ pienemmät kuin vuonna 2016, mutta toteutuivat kuitenkin muutettua talousarviota suurempina. Valtionosuudet puolestaan laskivat 0,44 M€ ja jäivät hieman talousarviota pienemmiksi. Valtionosuuksien laskua selittää osaltaan perustoimeentulotuen siirtyminen KELA:lle, mikä parantaa myös toimintakatetta. Alhaisen korkotason myötä korkokulut alenivat edelleen ja jäivät pienemmiksi kuin saadut rahoitustuotot. Vuosikate paranikin 30 % ollen 5,7 M€ (467 €/asukas). Tämä vuosikate on kuntahistoriamme korkein. Vuonna 2017 suunnitelman mukaiset poistot olivat noin 2,8 M€. Vuoden 2017 tilinpäätökseen kirjataan lisäksi 855 000 euroa arvonalentumisia tuotantokäytöstä osittain poistuneiden rakennusten, Siun sotelle korvauksetta siirtyneen irtaimen sekä Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän peruspääoman osalta. Taseessa olevaa jäännösarvoa alennetaan virastotalon osalta 75 % ja Liperin koulun osalta 25 %. Liperin kunnan vuoden 2017 tilikauden tulokseksi

muodostuu näin ollen 2 016 199,21 euroa ja 119 183,49 euron poistoeron tulouttamisen jälkeen tilinpäätös muodostuu 2 135 382,70 euroa ylijäämäiseksi.

Hyvinvointipalveluissa muutoksia

Sosiaali- ja terveystoimen talouden tasapainottamisen strategiset linjaukset olivat valtuustokaudella laitoshoidon purkaminen, ostopalvelun muuttaminen omaksi toiminnaksi ja väestön palvelutarpeen mukainen palvelujen keskittäminen. Edellä mainituilla toimenpiteillä saatiin aikaiseksi merkittäviä säästöjä kulurakenteeseen. OkuLi:n sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta sai SHQS laatuohjelman laaduntunnustuksen syksyllä 2013. Kesällä 2014 käynnistyi Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystoimen ”Siun soten” suunnittelu työ maakunnallisen sote-palvelutuotannon osalta. Sote-tuotantoa valmisteltiin hallinto- ja taloustyöryhmissä, palvelutuotantoryhmissä, henkilöstö-, tukipalvelu- ja rajapintatyöryhmissä. Vuoden 2017 alusta Liperin kunnan sosiaali- ja terveystoimen henkilökunta siirtyi maakunnallisen Siun soten kuntayhtymän palvelukseen.

Liperin kunnan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteita ja toimenpiteitä on käsitelty valtuuston hyväksymän hyvinvointikertomuksen pohjalta mm. paikallisessa neuvottelukunnassa. Neuvottelukunnassa on edustajina luottamushenkilöitä, Siun soten edustajia, seurakunnan edustaja, yhdistystoimijoiden sekä virkamiehistön edustajia. Paikallisella tasolla hyvinvointityö ja hyvinvointijohtaminen on uudelleenorganisoitu strategiakauden aikana. Liperin kunnan hyvinvointityön uudistamista on tehty määräaikaisella henkilöratkaisulla.

Syksyn 2014 aikana suunniteltiin sosiaalitoimen alaisuuteen moniammatillinen ja poikkihallinnollinen perhekeskus. Perhekeskuksen palveluiden piiriin kuuluvat mm. psykologi- ja kuraattoripalvelut, perheohjaaja- ja perhetyöntekijäpalvelut, sosiaalityöntekijä, puhe- ja toimintaterapeuttipalvelut. Perhekeskus aloitti toimintansa vuoden 2015 alusta. Perhepalvelut ja niiden kehittäminen ovat olleet koko strategiakauden meidän puheidemme ja toimintamme keskiössä. Siun sote on ottanut vahvasti käyttöön Liperin perhekeskusmallin koko maakunnan alueella.

Varhaiskasvatuksessa tapahtui muutoksia valtakunnallisesti ja paikallisesti. Varhaiskasvatuslaki astui voimaan ja kunnassa tehtiin palvelurakennemuutos ja siirryttiin tuntiperusteiseen maksujärjestelmään. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma hyväksyttiin. Siinä päätettiin kunnan pedagogisista linjauksista. Kaikki päiväkotiryhmät ovat sisarusryhmä, toiminta perustuu positiiviseen pedagogiikkaan. Lähipäiväkotiperiaate toteutuu kaikkien lasten osalta ja toimintaympäristöt muokattiin vastaamaan varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteita. Teknologia on vahvasti mukana lasten arjessa.

Perusopetuksen uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön vaiheittain alkaen syksystä 2016 yleisen osan osalta. Tuntijakouudistus otetaan yläkoulussa käyttöön vaiheittain syksyyn 2019 mennessä. Perusopetuksen opetussuunnitelmassa korostuu oppilaslähtöinen (lahjakkuus/tuki) työskentely, ratkaisukeskeisyys ja positiivinen pedagogiikka. Varsinkin 0-2 luokilla pyritään joustaviin opetusjärjestelyihin. Tavoitteena on yhä enenevässä määrin tarjota oppilaille monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimiskokemuksia.

Investoinneista

Suurimpia investointeja menneellä strategiakaudella olivat mm. Lautasuon päiväkotitoiminta (2013) ja uusi terveyskeskus (2014-2015). Valtuustokauden aikana toteutettiin pienryhmäkotihanke neljän asuinrivitalon peruskorjauksena Liperin kirkonkylässä. Vuosien 2013-2017 aikana saatiin myytyä mm. Viinijärven hammaslääkäritalo, Viinijärven nuorisotalo, Ristin, Vaivion ja Käsämän koulukiinteistöt sekä Ylämyllyltä Myllärin kiinteistöistä kuntaosakkeet. Yksi strateginen linjauksemme onkin ollut päästä eroon tyhjillään olevista kiinteistöistä.

Haja-asutusalueen vesihuoltoon on koko valtuustokauden panostettu määrärahavaroituksella noin 400.000€/vuosi. Liperin kunnan alueella on nyt toteutettu laaja, reilun kymmenen vuoden haja-asutusalueen

vesi- ja viemäri-vesijärjestelmien rakentaminen yhdessä kylien vesiosuuskuntien kanssa. Viime vuosina on ollut määräraha-varausta valokuitu- ja laajakaistahankkeille tavoitteena luoda tasapuolisia edellytyksiä mm. haja-asutusalueella asumiseen ja elinkeinojen harjoittamiseen.

Vuoden 2016 tilinpäätöksen yhteydessä tehtiin taseen jäännösarvojen alaskirjauksia mm. vanhasta terveyskeskuksesta, vanhasta kunnantalosta ja Ylämyllyn päiväkodista. Käsämän koulun osalta alas kirjattiin jäännösarvon ja myyntihinnan erotus. Lisäksi vanhasta virastotalosta on alaskirjattu puolet.

Maan hankintaa tehtiin Ylämyllyllä liikekeskusalueella ja uudella Lautasuo-Lehtoranta- asuinalueella. Teollisuusalueelta hankittiin Välikankaan teollisuusalueen jatkeeksi Polvijärven tien varresta

Kaavoitus on Liperin kunnassa aktiivista kaikilla kaavaosa-alueilla. Lausunto maakuntakaavan 2040 tavoitteista on annettu. Liperin kirkonkylän yleiskaava hyväksyttiin. Käsämän osayleiskaava muutettiin alueella Veljesharju. Entisellä varuskunta-alueella, Ylämyllyllä asuinalueet kaavoitettiin loppuun valtuustokauden aikana (Jyri VII-IX). Yksittäisiä tontteja on enää Jyrin alueella jäljellä. Lautasuon ja Lehtorannan asemakaava hyväksyttiin osittaisena. Korttelin 157 asemakaava liike- ja toimistorakennusten korttelialueena hyväksyttiin. Sekä Liperin kirkonkylässä että Viinijärven taajamassa on kunnallistekniikalla varustettua omakotitalorakentamisen tonttimaata tarjolla.

Elinkeinopolitiikkaa

Strategiakaudella tehdyssä kuntajakoselvityksessä työpaikkaomavaraisuus oli Liperissä 67,2/2013, mikä tarkoittaa kunnan työpaikkojen lukumäärän suhdetta kunnan alueella asuvaan työlliseen työvoimaan nähden. Tämä on erittäin hyvä tunnusluku ja aikajänne uudelle strategiakaudelle tavoitella parempaa työpaikkakehitystä kunnassamme.

Teollisia työpaikkoja oli vuonna 2013 Liperissä 495 kappaletta. Yrityksiä perustettiin tuolloin 52 kappaletta ja lopetettiin 18 kappaletta. Yritysten määrän nettolisäys oli 34 kappaletta. Vuoden 2017 aikana oli uusia yrityksiä perustettu 48 ja yrityksiä lakkautui 27. Näin ollen nettolisäys oli 21. Vuoden 2017 lopussa teollisia työpaikkoja oli 517.

Suunnitteilla olevia yritysinvestointeja aikajaksolle 2013-2017 oli Liperiin noin 17 M€:n edestä (tieto Josek Oy; elinkeinoilta). Strategiajaksolla toteutettiin oman elinkeino-yhtiömme, Lipertekin toimesta Kaptas laajennus sekä Lipertekin omistamien tilojen myynti Vexvelle. Strategiajaksolla Vexve sai myytyä tyhjillään olleet tilat KKR Steelille vuoden 2017 aikana. Strategiakaudella tuli muutos ELY-rahoitukseen teollisuusinvestointien osalta: kuntaomisteiset elinkeino-yhtiöt eivät saa ELY-rahoitusta investointien toteutukseen, mikä on aiheuttanut mm. meidän kunnan alueella selkeän notkahduksen investoinneissa. Tuleva yritys on saanut ELY-tukihyödyn hieman matalampana vuokratasona, päässyt panostamaan tuotannon kehittämistoimiin ja saanut omaan toimintaan soveltuvat uudet tilat.

Liperin työvoimasta 5755 työttömyysaste oli vuonna 2013 13,3%, mikä tarkoitti 763 työtöntä henkilöä. Alle 20-vuotiaita oli työttömänä tuolloin 30 nuorta ja alle 25-vuotiaita 108 nuorta. Tilanne vuoden 2017 lopussa oli kokonaistyöttömyyden osalta 12%. Kuntamme työvoimasta 5684 oli työttömiä työnhakijoita 684. Alle 20-vuotiaita työttömiä nuoria oli 32 nuorta ja alle 25-vuotiaita 81 nuorta. Kunnan oman työllisyyspalvelun toimintamallia muutettiin vahvasti asiakaslähtöisemmäksi ja tavoitteellisemmäksi vuosina 2016-2017 ja yhteistyötä eri kumppaneiden kanssa vahvistetaan edelleen.

Vuoden 2017 aikana tehtiin uudelleenjärjestelyjä omien yhtiöidemme toimitusjohtajarakenteessa. Vuokratyövoimalla on osa-aikainen toimitusjohtaja ja Lipertek Oy:n toimitusjohtajan palkkauksesta puolet maksetaan peruskunnan puolelta. Elinkeinojohtajan rooli on rakennettu koko konsernin tueksi kunnan elinvoimatyöhön. Elinkeinopoliittisena yhteistyöpanostuksena on vuoden 2017 aikana käynnistetty mm. Luovin alueen kehittämistyö ja pitkän tähtäimen prosessisuunnittelu. Samoin Josek Oy:n henkilövaihdosten yhteydessä linjattiin uudenlaista toimintatapaa paikallistasolle periaatteella ”läsnä ja lähellä”. Josek yritysneuvoja toimii Liperissä 2-3 päivää viikosta.

Joensuun seudun maaseutupalvelut aloittivat toimintansa 1.1.2013. Yhteistoiminta-alueen muodostavat Ilo-mantsi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu ja Polvijärvi. Liperi on toiminut vastuukuntana. Henkilöstöön on kuulunut enimmillään viisi maaseutuasiamiestä, kuusi toimistosiihteeriä, yksi maaseutusiihteeri sekä maaseutujohtaja (10,2 htv). Vuoden 2017 päättyessä seudullisessa maaseutupalveluiden yksikössä palveli viisi maaseutuasiamiestä, kolme toimistosiihteeriä, yksi maaseutusiihteeri ja maaseutujohtaja (9 htv). Kaksi osa-aikaista toimistosiihteeriä eläköityi ja heidän tehtävänsä jaettiin yksikön kesken.

Aktiivi – tukia hakeneita tiloja oli 271 tilaa vuonna 2017, mikä on kuusi tilaa vähemmän kuin vuonna 2016. Vastaavasti keskipeltoala/tila kasvoi reilulla hehtaarilla ollen 48,16 ha. Lopettaneista tiloista viisi oli lypsykarjatiloja. Lypsykarjatiloja oli vuoden lopussa 60 kpl. Maidontuotannon kokonaismäärä laski noin miljoona litraa (6 %), ollen 17,3 mltr. Kokonaismaitomäärää maakunnassa laski 4,2 %.

Myönteisiä ELY:n rahoituspäätöksiä saatiin yhteen lihakarjainvestointiin ja yhteen lypsykarjainvestointiin. Muita tukea saaneita investointeja olivat tuotevarasto-, kaupakunnostus-, eläinten hyvinvointi-, työympäristö- ja salaojitusinvestoinnit.

Maatilojen omistajavaihdoksia tapahtui neljä kappaletta. Luomutilojen määrää kasvoi viidellä. Niitä oli vuoden päätteeksi 39 kpl. Luomusopimuksen mukainen pinta-ala kasvoi myös reilulla kolmella sadalla hehtaarilla, ollen yhteensä 2865 ha, mikä on noin 22 % kokonaisviljelyalasta.

Liperin osalta on oltu mukana kahdessatoista hankkeessa. Leaderista rahoitettiin Liperiin 16 hanketta, joista kaksi oli yrityshankkeita. Yrityshankkeet tuottivat kaksi uutta yritystä ja seitsemän uutta työpaikkaa. Kokonaisavustusten määrä Leader hankkeisiin oli 156 035 euroa. Maaseudun pienyrityspuolelle ELY teki 13 rahoituspäätöstä. Tukea kohteisiin myönnettiin yhteensä noin 360 000 €. Uusia yrityksiä syntyi 9 kpl ja uusia työpaikkoja 35 kpl.

Merkitapahtumia

Merkitapahtumista strategiakaudella mainittakoon, että loppuvuodesta 2014 Liperin kunta valittiin maakunnan yrittäjyyskunnaksi. Liperin vahvuus on elinkeinoelämämme monipuolisuus, maatilatalous mukaan lukien. Liperin kunta juhli 140-vuotista taivaltaan vuonna 2015, samoin Suomi 100 juhluvuotta juhlistimme yhdessä eri toimijoiden kanssa vuonna 2017. Olemme rakentaneet tapahtumatuotantomme kumppanuusso-pimusmallin eri yhdistysten ja toimijoiden kanssa

Liperin kunnan viestintä- ja markkinointi on ottanut menneellä valtuustokaudella aimoharppauksen niin näkyyden, kumppanuuksien kuin yhteistyön tekemisessä. Käynnistimme vuoden 2017 aikana uusien verkkosivujen suunnittelun ja toteutuksen. Liperin kunta on mukana some-maailmassa mm. Facebookissa, Twitterissä ja Instagramissa sekä omilla verkkosivuillamme viestimme aktiivisesti. Henkilökunta on tunnistanut ”näkyväksi tekemisen” merkityksen jo asioiden valmisteluvaiheessa.

Uudistunut kuntastrategia ja poliittinen rakenne

Vuosien 2016-2017 aikana on rakennettu uusi kuntastrategia vuosille 2018-2021. Se on ensimmäisen kerran toteutettu asukas- ja toimijalähtöisesti, ei organisaatiolähtöisesti. Suurin muutos on tarvittu tehdä niin meidän virkamiesten kuin luottamushenkilöiden ajattelun ja toimintatapatyöskentelyssä, jota kehittämis- ja uudistamistyötä varmasti jatkamme vielä tällä uudella valtuustokaudella. Talousarvio 2017 pyrki jo eheyttämään ajattelutapaamme hyvinvoinnin, elinvoiman ja osallisuuden näkökulmista poikkihallinnollisesti.

Uudelle valtuustokaudelle 2017-21 poliittiset toimielimet uudistuivat. Hyvinvointilautakunta vastaa koko väestön hyvinvoinnin edistämisestä vauvasta vaariin ja elinympäristölautakunta vastaa maankäytöstä, rakentamisesta, kiinteistöistä, vesihuollosta, ympäristöistä ja liikunta-alueista, siivous- ja laitoshuollosta sekä ruokahuollosta.

Väestö- ja työpaikkakehitykseen kasvua

Vielä vuonna 2012 Liperin kunnan väestön nettolisäys oli reilut 100 henkilöä, kun taas vuoden 2013 nettolisäys oli nollan tuntumassa. Vuonna 2013 Liperissä syntyneiden (147) lasten määrä oli samaa luokkaa kuin edellisvuonna (143) ja se oli 41 enemmän kuin kuolleiden määrä, joka oli 106. Vuoden 2017 ennakkotieto syntyvyyden osalta oli 101 lasta, kun keskiarvo 2010-luvulla on ollut 138 lasta.

Lopuksi

Alkaneen valtuustokauden tavoitteenamme on päästä kasvun tielle väestökehityksen kuin työpaikkojen määrän suhteen. Strategiamme keskittyy muutamaan pääkohtaan, joihin koko konsernin kaikkien toimijoiden tulee sitoutua ja työstää toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Meillä edelleen on läsnä talouden haaste Tehkäämme viisaita valintoja ja toimenpiteitä yhdessä. Valinnoilamme on suuri merkitys tuleviin vuosiimme.

Yhteistyöllä eteenpäin

Hannele Mikkonen

kunnanjohtaja

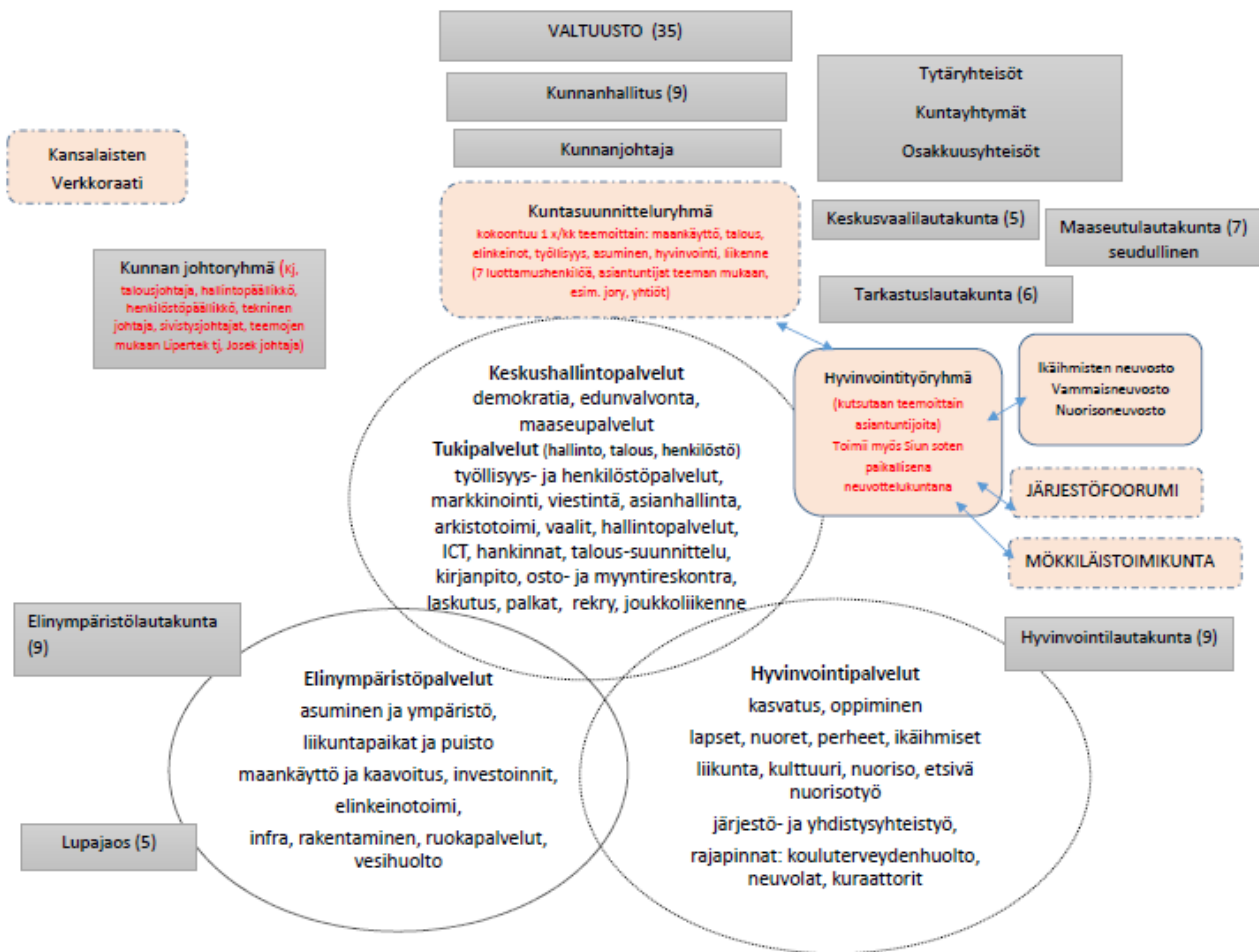
Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Organisaation perustehtävä:

Kunnan luottamushenkilö- ja henkilöstöorganisaation perustehtävänä on toteuttaa valtuuston hyväksymiä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Toiminnan päämääränä on tuloksellisuus, joka käsittää sekä hyvän palvelutason että tehokkuuden.

Liperin kunnan organisaatio

Uuden kunnan organisaatio vuoden 2017 talousarviokirjan mukaisena kuviona:

Liperin kunnan organisaatio uudistettiin kokonaan 1.1.2017 alkaen. Muutos liittyy osaltaan sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtymiseen Siun sotelle. Uuden kunnan organisaatiota valmisteltiin vuoden 2016 alusta alkaen. Sosiaali- ja terveyspalvelut olivat vuoteen 2017 saakka kunnan omaa toimintaa, joten muutos oli suurempi kuin kunnissa, joissa sote-palvelut oli hoidettu aiemminkin esimerkiksi yhteistoiminta-alueella. Uudessa organisaatiossa tehtiin näkyväksi viranhaltija- ja luottamushenkilöorganisaation rinnalle kansalaisvaikuttamisen foorumit (neuvostot, järjestöfoorumi, mökkiläistoimikunta ja kansalaisten verkkoaraati).

Viranhaltijoista suoraan kunnanhallituksen alainen on kunnanjohtaja. Kunnanjohtajan sijaisena toimii talousjohtaja. Henkilöstöorganisaatio jakautuu kolmeen palvelualueeseen, joita johtaa palvelualuejohtaja. Keskushallintopalveluita johtaa kunnanjohtaja ja elinympäristöpalveluita tekninen johtaja. Hyvinvointipalveluiden johtajuus on jaettu hyvinvointivastaava – varhaiskasvatuksen johtajan ja hyvinvointikoordinaattori – rehtorin

kesken. Vanhan organisaation mukainen sivistysjohtajuus oli lukuvuoden 2016–17 ajan jaettu Viinijärven koulun johtajalle ja varhaiskasvatuksen johtajalle valtuuston päätöksellä (§ 24 / 25.4.2016). Hyvinvointipalveluiden organisaatiota uudistettiin vuoden 2017 aikana.

Organisaatiomuutoksen yhteydessä yksinkertaistettiin myös kustannuslaskennan hierarkiaa. Tarkka hierarkia on talousarvion liitteenä.

Keskushallintopalveluissa uutena tulosalueena aloitti alueellinen yhteistyö. Tulosalueelle koottiin yhteistoinnista aiheutuvat maksuosuudet lukuun ottamatta elinkeinopalveluita, jotka jäivät edelleen kunnanhallituksen tulosalueelle. Alueellisen yhteistyön tulosalueelle siirtyivät sote-palveluiden maksuosuuden lisäksi myös pelastustoimen ja seudullisen joukkoliikenteen maksuosuudet. Muut keskushallintopalveluiden kolme tulosaluetta ovat kunnanhallitus, hallinto ja maaseutupalvelut. Hallinnon tulosalueelle keskitettiin kaikki työllisyyspalveluiden kustannukset. Aiemmin työmarkkinatuen kuntaosuus ja osa kuntouttavasta työtoiminnasta kirjautuivat sosiaali- ja terveystalouteen ja palkkatukityöllistettyjen palkat kirjautuivat hallintokuntiin. Keskitetty työllisyysbudjetti mahdollisti aiempaa paremman työllisyysasioiden koordinoinnin.

Sivistyslautakunta muuttui 1.6.2017 hyvinvointilautakunnaksi, jonka alaisuudessa toimi palvelualue hyvinvointipalvelut. Palvelualue muodostettiin jo vuoden 2017 alusta alkaen. Tulosalueet säilyivät ennallaan, mutta niiden sisällä tapahtui muutoksia. Palvelualueen hallinto ja hankkeet keskitettiin yhdelle tulosalueelle. Seudullisen joukkoliikenteen maksuosuus siirtyi puolestaan keskushallintopalveluihin. Lisäksi liikuntapaikkojen hoito siirtyi opinto- ja vapaa-aikatoimesta elinympäristöpalveluihin.

Tekninen lautakunta muuttui 1.6.2017 elinympäristölautakunnaksi, jonka alaisuudessa toimi palvelualue elinympäristöpalvelut. Palvelualue muodostettiin jo vuoden 2017 alusta alkaen ja samalla sen tulosaluerakenne uudistui. Uusi elinympäristön hallinto- ja tukipalvelut tulosalue sisältää toimintoja vanhoilta hallinnon ja tekniset palvelut tulosalueilta. Lisäksi keskushallinnosta tälle tulosalueelle siirtyi ruokapalvelut (siirto toteutui käytännössä jo vuonna 2016 kuitenkin siten, että määrärahat olivat koko vuoden 2016 keskushallinnon alla). Toisaalta aiemmin teknisen hallinnon alla ollut aluepelastuslaitoksen maksuosuus siirtyi keskushallintopalveluiden alueellinen yhteistyö tulosalueelle. Uusi rakentaminen ja ympäristö tulosalue sisältää vanhan maankäyttö ja valvonta tulosalueen toiminnot. Uusi liikenne ja yleiset alueet tulosalue sisältää aiemmin tekniset palvelut tulosalueella olleet liikenneväyliin, yleisiin alueisiin, yksityisteihin ja hulevesiin liittyvät toiminnot. Lisäksi liikuntapaikkojen hoito siirtyi tulosalueelle opinto- ja vapaa-aikatoimen alta. Vesihuoltolaitoksen tulosalue säilyi ennallaan.

Muutoksia tuli myös Siun soten tiimoilta. Erityisryhmien asuminen oli aiemmin kokonaisuudessaan sosiaali- ja terveyslautakunnan alaista toimintaa, mutta vuoden 2017 alusta alkaen hoidon ja hoivan osuus eriytyy asumisesta. Erityisryhmien asuntojen vuokraus ei siirtynyt Siun sotelle, vaan jäi elinympäristön hallinto- ja tukipalveluihin (vuokrausta hallinnoi Lipertek). Samoin aiemmin sosiaali- ja terveystalouden henkilöstöön kuuluneet laitoshuoltajat siirtyivät elinympäristöpalveluiden alle. Siun sote vuokrasi tilat siivottuina ja osti lisäksi erityisryhmien asuntojen siivouksen kunnalta.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toimi 31.5.2017 saakka. Lautakunta käsitteli lähinnä vuoden 2016 tilinpäätöksen toimivallan siirrettyä muiden asioiden osalta Siun sotelle.

Kokonaisuudessaan muutokset tarkoittavat sitä, etteivät tilinpäätöksessä olevat vuoden 2017 toteumatiedot ole vertailukelpoisia tilinpäätöksen 2016 lukuihin palvelu- tai tulosaluetasolla. Vuoden 2016 luvut ovat silloin voimassaolleen hierarkian mukaisia. Käyttötalouden lopussa on tuloslaskelma koko kunnan tasolla, jossa eri vuosien luvut ovat vertailukelpoisia.

Talousarviossa 2017 tilivelvollisiksi on määritelty:

- Kunnanhallituksen jäsenet, kunnanjohtaja, talousjohtaja
- Maaseutulautakunnan jäsenet, maaseutujohtaja
- Hyvinvointilautakunnan jäsenet, sivistysjohtajan/ osastopäällikön sijaisuuden ajan varhaiskasvatuksen johtaja ja Viinijärven koulun johtaja, koulujen rehtorit
- Elinympäristölautakunnan jäsenet, tekninen johtaja, yhdyskuntasuunnittelija, yhdyskuntainsinööri
- Sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsenet 31.5.2017 saakka

LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

Valtuusto

Valtuuston kokoonpano on toimikaudelle 2013 – 31.5.2017

Valtuuston puheenjohtaja	Eero Reijonen	KESK 2015 – 31.5.2017
Valtuuston I varapuheenjohtaja	Tiina Tikka	PS 2015 – 31.5.2017
Valtuuston II varapuheenjohtaja	Sanna Parkkinen	SDP 2015 – 31.5.2017

Valtuutetut

Hakulinen Pauli, KESK	Kuittinen Tero, SDP	Pitkänen Jorma, KESK
Hartikainen Mikko, PS	Kummunmäki Juhani, PS	Ratilainen Jouko, KOK
Hoppa Helinä, KESK	Kärki Piritta, PS	Räty Nina, KOK
Huikuri Pekka, SDP	Laeslehto Tuula, KESK	Sallinen Jussi, KESK
Huohvanainen Kauko, Liperiin sit.	Lihavainen Mikko, KESK	Silvennoinen Maija, KD
Jetsonen Anne, SDP	Mustonen Tapio, SDP	Simonen Jorma, SDP
Karjalainen Mira, KESK	Mutanen Pirkko, KESK	
Karvinen-Kyllönen Susanna, PS	Nevalainen Susanna, PS	
Keronen Jari, PS	Nylund Pertti, PS	
Kivivuori Marja-Leena, SDP	Pakarinen Tuula, SDP	
Koppinen Kirsi, KESK	Pietarinen Päivi, PS	
Koskinen Tuomas, KOK	Piironen Kauko, KESK	
Kosonen Juha, KOK	Piironen Vesa, KESK	

Valtuusto kokoontui 3 kertaa ja käsitteli 28 §.

Tarkastuslautakunta 2013–31.5.2017

Puheenjohtaja	Sallinen Jussi
Varapuheenjohtaja	Tikka Tiina
Jäsenet	Koskinen Tuomas
	Laeslehto Tuula
	Taijala Matti
	Wiren Vappu

Tilintarkastaja BDO Auditor Oy

Tarkastuslautakunta kokoontui 2 kertaa ja käsitteli 18 §.

Kunnanhallitus 2015–31.5.2017

Puheenjohtaja	Pitkänen Jorma	KESK
Varapuheenjohtaja	Kärki Piritta	PS
Jäsenet	Hakulinen Pauli	KESK
	Kummunmäki Juhani	PS
	Kivivuori Marja-Leena	SDP
	Koppinen Kirsi	KESK
	Kosonen Juha	KOK
	Kuittinen Tero	SDP
	Sormunen Piia	KESK

Kunnanhallitus kokoontui 9 kertaa ja käsitteli 113 §.

Henkilöstöjaosto 2015–31.5.2017

Puheenjohtaja	Kuittinen Tero	SDP
Varapuheenjohtaja	Pietarinen Päivi	PS
Jäsenet	Hakulinen Pauli	KESK

Henkilöstöjaos kokoontui 4 kertaa ja käsitteli 42 §.

Lautakunnat ja puheenjohtajat 2013–31.5.2017

Keskusvaalilautakunta (5 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Alava Annu Veli-Matti Rätty (1.1 -30.1.2017) Pirkko Mutanen (30.1 - 31.5.2017)
Maaseutulautakunta (7 jäsentä) Yhteislautakunta	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Hyvärinen Pirkko (Liperi) Holopainen Hannu
Hyvinvointilautakunta (9 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Karjalainen Mira Kärki Piritta
Elinympäristölautakunta (9 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Nylund Pertti Piironen Kauko
Elinympäristölautakunta/lupajaos (4 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Piironen Kauko Nevalainen Susanna
Sosiaali- ja terveyslautakunta (9 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Pekka Huikuri Mutanen Pirkko

Valtuuston kokoonpano on toimikaudelle 1.6.2017 - 2021

Valtuuston puheenjohtaja

Valtuuston I varapuheenjohtaja

Valtuuston II varapuheenjohtaja

Pekka Huikuri

Pertti Nylund

SDP 2017 – 2019

Sit. Tt 2017 – 2019 (PS 1.6 – 31.10.2017)

Valtuutetut

Eronen Eveliina, VIHR

Hakulinen Pauli, KESK

Hiltunen Esa, KESK

Huohvanainen Kauko, Liperiin sit.

Ikonen Jaakko, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)

Jaakola Atso, KESK

Jetsonen Anne, SDP

Jormainen Martti, KOK

Karjalainen Mira, KESK

Kaskinen Mikko, KESK sit,

Kivivuori Marja-Leena, SDP

Koistinen Päivi, SDP

Kontkanen Heikki, KESK

Koppinen Kirsi, KESK

Kosonen Juha, KOK

Kotkajuuri Kauko, SDP

Kuittinen Tero, SDP

Kummunmäki Juhani, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)

Kärki Piritta, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)

Laasonen Juha, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)

Lavikainen Heli, SDP

Lihavainen Mikko, KESK

Martikainen Jouni, KESK

Melkko Satu, KD

Pakarinen Tuula, SDP

Parkkinen Sanna, SDP

Pesonen Raimo, KOK

Pietarinen Päivi, Sit. Tt (PS 1.6 – 31.10.2017)

Piironen Hekki, KESK

Pitkänen Jorma, KESK

Silvennoinen Maija, KD

Tuhkanen Pekka, KOK

Valtuusto kokoontui 6 kertaa ja käsitteli 84 §.

Tarkastuslautakunta 1.6.2017 - 2021

Puheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Jäsenet

Pesonen Raimo

Melkko Satu

Rummukainen Keijo

Parviainen Kosti

Tikka Tiina

Wiren Vappu

Tilintarkastaja

KPMG Julkishallinnon palvelut Oy.

Tarkastuslautakunta kokoontui 4 kertaa ja käsitteli 60 §.

Kunnanhallitus 1.6.2017 - 2021

Puheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Jäsenet

Parkkinen Sanna

Pitkänen Jorma

SDP

KESK

Karjalainen Mira

Kontkanen Heikki

Kosonen Juha

Kuittinen Tero

Kummunmäki Juhani

Kärki Piritta

Pakarinen Tuula

KESK

KESK

KOK

SDP

Sit. Tulevaisuuden tekijät

Sit. Tulevaisuuden tekijät

SDP

Kunnanhallitus kokoontui 13 kertaa ja käsitteli 266 §.

Lautakunnat ja puheenjohtajat 1.6.2017 - 2021

Keskusvaalilautakunta (5 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Alava Annu Mutanen Pirkko
Maaseutulautakunta (7 jäsentä) Yhteislautakunta	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Hiltunen Esa (Liperi) Kärkkäinen Viljo
Hyvinvointilautakunta (9 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Hakulinen Pauli Pietarinen Päivi
Elinympäristölautakunta (9 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Kivivuori Marja-Leena Koppinen Kirsi
Elinympäristölautakunnan lupajaos (3 jäsentä)	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja	Koppinen Kirsi Kivivuori Marja-Leena

Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Kuntaliiton pääekonomistin Minna Punakallion talouskatsaus 5.2.2018

”Maailmantalouden hyvä vire vahvistanut Suomen noususuhdannetta

Vuosien 2016 ja 2017 talouskasvu on yllättänyt ekonomistit vahvuudellaan. Keskeisinä tekijöinä suhdannousun taustalla ovat olleet pitkälti ulkoiset tekijät, kuten maailmantalouden vahva ja laaja-alainen veto sekä euroalueen elvyttävä rahapolitiikka. Euroalueen talouskasvu onkin piristynyt odotettua voimakkaammin. Maailman poliittinen ja geopoliittinen tilanne on kuitenkin edelleen hyvin epävakaa.

Suomen taloustilastot ja kansantalouden ennusteet ovat tarkentuneet ylöspäin niin, että esimerkiksi vielä kuluvan vuoden tammikuussa vuoden 2016 BKT-kasvuprosentti nousi hitusen ja päättyi 2,1 prosenttiin. Ennakkotietojen mukaan kasvu on jatkunut laaja-alaisena myös sen jälkeen. Ensimmäisiä tilastotietoja koko vuoden 2017 BKT-kasvusta odotellaan vielä, mutta lähes kaikki ennustelaitokset arvioivat kasvun nousseen kolmen prosentin tuntumaan.

Kansantalouden kysyntäeristä kaikki, eli niin vienti, kulutus kuin investoinnitkin, ovat kasvaneet viime vuoden alkupuolella. Yksityistä kulutusta on tukenut voimakkaasti piristynyt työllisyys, asuntorakentaminen jatkuu yhä vilkkaana ja tuotannollisia investointeja on tehty runsaasti. Viennin koviin kasvulukuihin on vaikuttanut erityisesti maailmankaupan kova veto. Vienti on vahvistunut kaikkiin Suomelle tärkeisiin vientimaihin.

Viimeisimpien tilastotietojen mukaan toimialoittain tarkasteltuna arvonlisäys on lisääntynyt voimakkaimmin liike-elämän palveluissa sekä metsä- ja metalliteollisuudessa. Myös kaupan myynti on ollut vahvaa erityisesti tukku- ja kestopulustavaroiden osalta.

Työllisten määrä kasvoi viime vuonna 25 000 hengellä, mikä nosti työllisyysasteen 69,6 prosenttiin. Myös työttömyys kääntyi loppuvuonna hienoiseen laskuun. Piristyneisiin talouslukuihin suhteutettuna työttömyyden lasku oli kuitenkin pettymys. Työttömyysaste laski viime vuonna vain 0,2 prosenttia päättyen 8,6 prosenttiin. Kuntien työllisyys pysyi viime vuonna melko vakaana.

Kuluttajien luottamusindikaattorit, yritysten suhdannekyselyt ja muut ennakoivat indikaattorit ovat vuoden vaihteessa olleet jopa ennätyskorkealla tasolla. Yhä useammat ennustelaitokset arvioivatkin, että kasvu jatkuu tänä vuonna vahvana, noin kolmen prosentin kasvuluvuissa. Osa ennustelaitoksista arvioi kuitenkin yhä, että voimakkain suhdannehuippu ajoittui viime vuodelle ja kuluvana vuonna talouskasvu hidastuu noin kahden prosentin pintaan.

Aivan tuoreimpien ennusteiden kasvu-ura rakentuu positiivisemmän noin kolmen prosentin BKT-kasvuun vuonna 2018. Vahva vientikysyntä ja kohentunut hintakilpailukyky kasvattavat vientiä ja ruokkivat tuotannollisia investointeja. Tuotannon kasvuodotukset pohjautuvat edelleen myös pirteään yksityiseen kulutukseen. Kulutusta tukevat kuluvana vuonna työllisyyden paraneminen, ansiotason nousu sekä tuloverokevennykset. Hintojen nousun odotetaan kiihtyvän, mutta pysyvän tasoltaan yhä maltillisena.

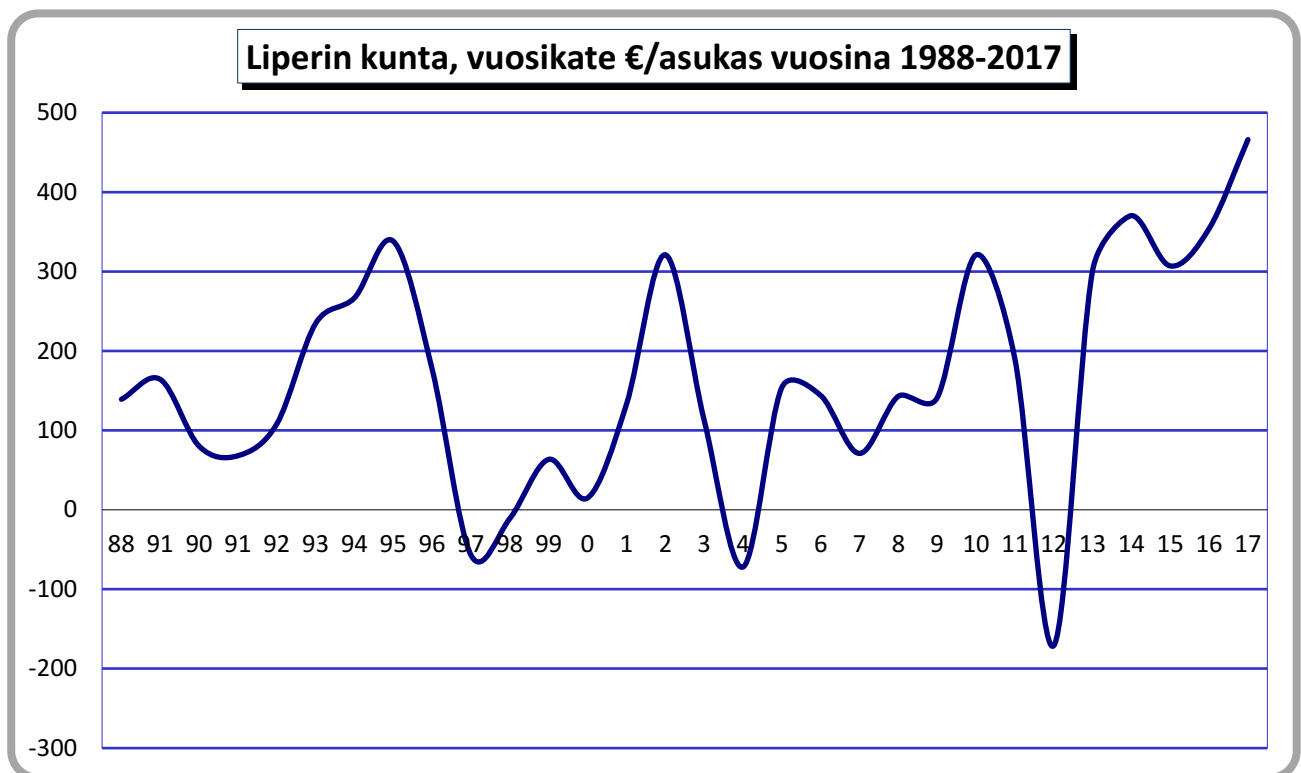
Kolmea prosenttia matalampiin BKT:n kasvuennusteisiin päätyneet suhdannelaitokset korostavat erityisesti ulkomaankaupan kasvuun sekä rakentamisen vauhtiin liittyviä epävarmuuksia. Epävarmuuksia liittyy myös kotitalouksien reaaliseen kulutuskysyntään.

Vuonna 2019 talouskasvun odotetaan hiipuvan hieman, sillä bruttokansantuotteen kasvuennusteet jäävät tyypillisesti kahden prosentin tuntumaan. Osa suhdanne-ennusteista perustelee talouskasvun vaimenemista yksityisen kulutuskysynnän hidastumisella. Osa näkee talouskehityksen hidastumisen aiheutuvan erityisesti vientikysynnän ja rakentamisen kasvun hidastumisesta. Noin kahden prosentin tuntumassa pysyttelevä BKT-

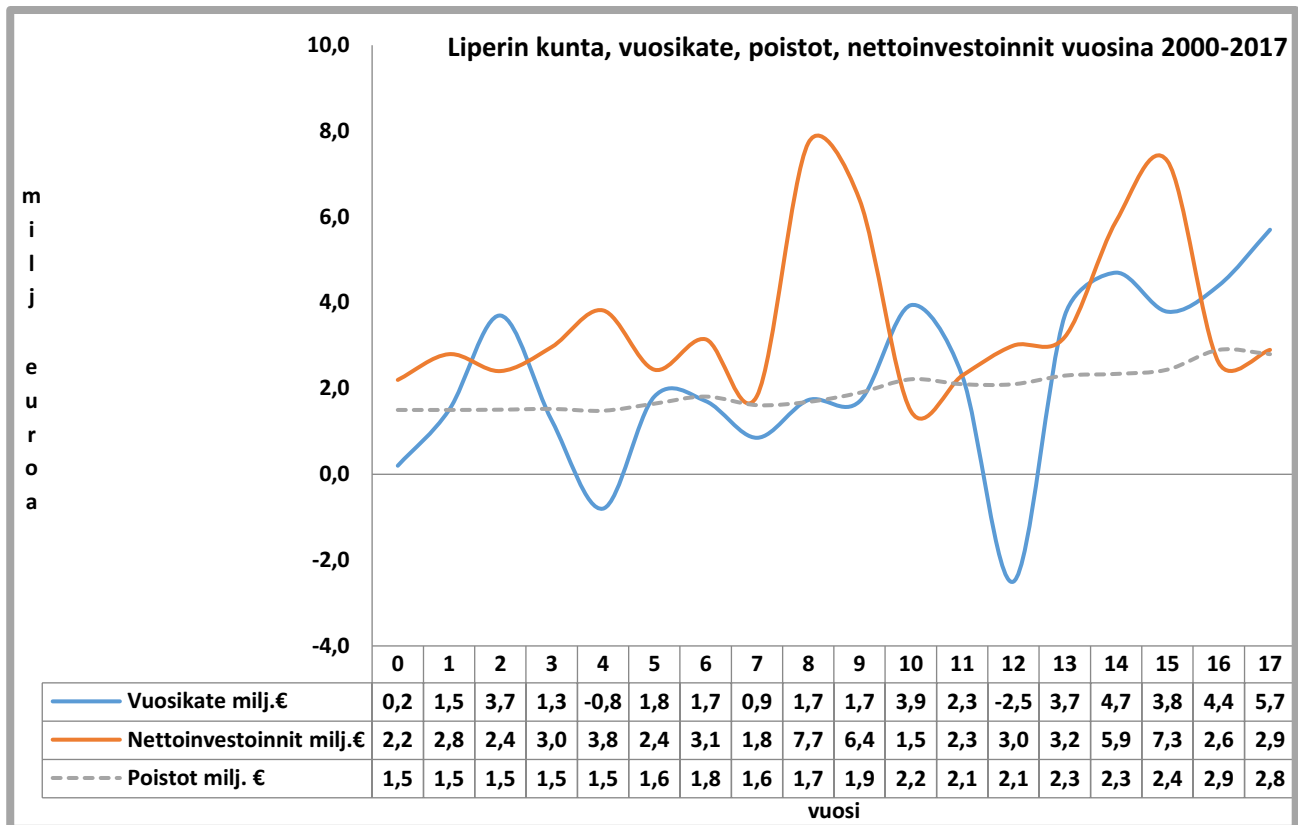
kasvu merkitsee kuitenkin yhä valoisia vointinäköymiä, investointien tason pysymistä hyvänä sekä kotimaisen kysynnän säilymistä vahvana.

Inflaation odotetaan kiihtyvän vuonna 2019, mikä hidastaa reaalista käytettävissä olevien tulojen kasvua. Ansioiden odotetaan nousevan hieman kuluvaan vuoteen nopeammin. Työllisyys paranee ensi vuonna yhä, mutta kohtaanto-ongelmat, väestörakenteen muutos ja muut työn tarjontarajoitteet hidastavat työllisyyden paranemista. Samalla esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyyden odotetaan pysyvän yhä korkealla tasolla.”

Liperin kunnan taloudellinen kehitys

Vuosikate osoittaa sen tulo-rahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että tulo-rahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Vuonna 2017 suunnitelman mukaiset poistot olivat 229 €/asukas ja poistot ja arvonalentumiset yhteensä 339 €/asukas. Vuosikate oli tarkastelujakson paras 467 €/asukas ja riitti sekä suunnitelman mukaisten poistojen että arvonalentumisten kattamiseen.

Nettoinvestoinnit= Investointimenoista vähennetään rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustulot. Kun nettoinvestoinnit ylittävät vuosikatteen, niin investoinnit rahoitetaan lainalla.

Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Olennaiset muutokset Liperin kunnan toiminnassa ja toimintaympäristössä on kuvattu kunnanjohtajan katsauksessa. Vuonna 2016 valmisteltu uuden kunnan organisaatiomuutos toteutui vuoden 2017 aikana. Merkittävin muutos oli sosiaali- ja terveyspalveluiden henkilöstön ja järjestämisvastuun siirtyminen Siun sotelle 1.1.2017 alkaen. Organisaatiomuutoksia on kuvattu tarkemmin luvussa *Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset*. Organisaatiomuutokseen liittyen Liperin kunnan hallintosäätöä muutettiin sekä 1.2.2017 että 1.10.2017 alkaen.

Valtuuston joulukuussa tekemä kouluratkaisu tulee vaikuttamaan olennaisesti sekä kunnan toimintaan että talouteen, mutta vaikutukset eivät vielä näy vuonna 2017.

Talouden osalta toimintakatteen kasvuksi muodostui -3,0 % vuoteen 2016 verrattuna, eli Liperin kunnan nettomenot laskivat peräti 1,9 M€ edellisvuodesta. Toimintakatteen poikkeuksellisen suuren paranemisen mahdollistivat oman toiminnan tuloksellisuuden lisäksi useat muut tekijät. Perustoimeentulotuki siirtyi KELAlle, mikä alensi toimintakatetta 0,49 M€. Liikekeskuksen tontin myyntivoitto oli noin puoli miljoonaa euroa ja kiky-sopimus laski edelleen sivukuluja. Vertailuvuoden 2016 toimintakatetta rasittaa lisäksi 0,3 M€ kertaluontoinen pakollinen varaus vanhan terveyskeskuksen purkamiseen. Lisäksi yleisen kustannustason nousu oli erittäin pientä, eikä tilikaudelle sattunut palkkojen sopimuskorotuksia.

Toimintaympäristö huomioidenkin toteutunut toimintakatteen 3 % lasku kertoo onnistuneista talouden vahvistamiseksi tehdyistä toimenpiteistä ja tuloksellisesta toiminnasta, joiden ansioista kunnan taloudellinen puskuri kasvaa historiaan nähden kohtalaiselle tasolle. Muihin alueen kuntiin verrattuna kertyneen ylijäämän muodossa oleva pelivara on edelleen maakunnan pienempiä (asukasta kohden) lainakannan ollessa yksi suurimmista (asukasta kohden).

Verotulot olivat noin 0,25 M€ pienemmät kuin vuonna 2016, mutta toteutuivat kuitenkin muutettua talousarviota suurempina. Etenkin yhteisöverot asukasta kohden ovat kuitenkin Liperissä edelleen maakunnan alhaisimpien joukossa. Myös kiinteistöveron tuotto on varsin maltillinen.

Valtionosuudet puolestaan laskivat 0,44 M€ ja jäivät hieman talousarviota pienemmiksi. Valtionosuuksien laskua selittää osaltaan perustoimeentulotuen siirtyminen KELAlle, mikä parantaa myös toimintakatetta.

Alhaisen korkotason myötä korkokulut alenivat edelleen ja jäivät pienemmiksi kuin saadut rahoitustuotot. Uudella pitkäaikaisella talousarviolainalla lyhennettiin vuoden aikana vanhoja korkeakorkoisia lainoja. Lyhytaikaisten kuntatodistusten korot olivat koko vuoden ajan negatiiviset.

Vuosikate paranikin 30 % ollen 5,7 M€ (467 €/asukas).

Vuonna 2017 suunnitelman mukaiset poistot olivat noin 2,8 M€. Vuoden 2017 tilinpäätökseen kirjataan lisäksi 855 000 euroa arvonalentumisia tuotantokäytöstä osittain poistuneiden rakennusten, Siun sotelle korvauksetta siirtyneen irtaimen sekä Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän peruspääoman osalta. Taseessa olevaa jäännösarvoa alennetaan virastotalon osalta 75 % ja Liperin koulun osalta 25 %. Virastotalolla on käytössä enää arkistotiloja ja Liperin koulun osalta ns. pitkältä käytävältä on siirrytty väistötiloihin vuoden 2017 aikana. Siun sotelle siirtyneen irtaimen sekä Itä-Suomen päihdehuollon peruspääoman käsittelyn osalta asian on käsitelty valtuustossa 18.12.2017 (§ 83).

Lisäksi PKSSK:n purkautuminen käsitellään peruskunnan tilinpäätöksessä valtuuston 18.12.2017 (§ 83) hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Kirjauksesta muodostuu noin 10 000 euron arvonalentuminen vuodelle 2017.

Liperin kunnan lainakanta oli vuoden lopussa 33,2 miljoonaa euroa, eli 2 728 euroa/asukas. Lainakannassa on pientä kasvua vuoden 2016 vastaavien lukujen ollessa 33,0 miljoonaa euroa ja 2 679 euroa/asukas.

Työttömyysaste oli edelleen Liperissä maakunnan alhaisimpia. Vuoden 2017 lopussa työttömyysaste oli aiempaa alhaisempi päätyen 12,0 %. Vuoden 2017 aikana matalimmillaan työttömyysaste oli syyskuussa 10,4 %.

Asukasmäärä oli vuoden lopussa 12 156, eli laski vuoden aikana 145 hengellä, mikä on aiempiin vuosiin nähden merkittävä negatiivinen muutos. Ennakkotietojen mukaan syntyneiden enemmitys oli -21, kuntien välinen muuttoliike -120 ja aiempien lukujen korjaus -4.

Kunnan henkilöstö

Henkilöstövahvuus oli 31.12.2017 yhteensä 532 henkilöä. Henkilövahvuudessa ovat mukana vakituisten työntekijöiden lisäksi määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Koko kunnan henkilöstömäärä on laskenut edelliseen vuoteen verrattuna 35,4 % ja tätä vähennystä selittää sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtyminen maakunnalliseen Siun soteen. Hallinto-, hyvinvointi ja elinympäristöpalveluiden osalta lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna on 24 henkilön verran, mikä selittyy laitoshuoltopalveluiden siirtymisellä sosiaali- ja terveyspalveluista elinympäristöpalveluihin sekä suuremmalla palkkatukityöllistettyjen määrällä. Elinympäristöpalveluiden osalta jako on muuttunut hieman ja sen vuoksi henkilöstön jakautuminen ei ole suoraan verrannollinen edellisiin vuosiin. Erilaisia eläkeratkaisuja kunnan henkilöstön osalta vuoden 2017 aikana oli yhteensä 17 henkilön osalta. Kilpailukyky sopimuksen vaikutus työaikaan oli noin 6 henkilötyövuoden verran.

Henkilövahvuus 31.12.	2015	2016	2017	Muutos edelliseen vuoteen
Keskushallintopalvelut				
Kunnanhallitus	1	1	1	0
Hallinto	57	60	47	-13
Maaseutupalvelut	133	107	96	-11
Keskushallintopalvelut yhteensä	191	168	144	-24
Sosiaali- ja terveystalvelut				
Hallinto	6	5	0	-5
Terveystalvelut	63	66	0	-66
Hoito- ja hoivatalvelut	185	201	0	-201
Psykososiaaliset talvelut	48	47	0	-47
Sosiaali- ja terveystalvelut yhteensä	302	319	0	-319
Hyvinvointitalvelut				
Hallinto	4	6	9	3
Perusopetus	150	143	150	7
Varhaiskasvatus	137	122	119	-3
Opinto- ja vapaa-aika	17	16	9	-7
Hyvinvointitalvelut yhteensä	308	287	287	0
Elinympäristötalvelut				
Hallinto ja tukitalvelu	4	5	75	70
Tekniset talvelut	34	30	9	-21
Rakentaminen ja ympäristö	6	8	7	-1
Liikenne ja yleiset alueet	0	0	5	5
Vesihuoltolaitos	5	6	5	-1
Elinympäristötalvelut yhteensä	49	49	101	52
LIPERIN KUNTA YHTEENSÄ	850	823	532	-291

Koko kunnan henkilöstöä koskevat tavoitteet vuodelle 2017 ovat

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Toteuma
Henkilöstöohjeistusten päivittämistä jatketaan	Ohjeet	Kaikki ohjeet päivitetty	Osittain toteutunut
Tehtävänkuvaukset ja tehtävän vaativuuden arvioinnit tarkastetaan ja saatetaan ajan tasalle organisaatiomuutoksen jälkeen	Tehtävänkuvaukset, tva-järjestelmän tarkastelu	Kaikki tehtävänkuvaukset tarkistettu	On päivitetty, voidaan 1.10.2017

Työhyvinvoinnin kehitys	Työhyvinvointikysely, työhyvinvoinnin kehitys viimeisen vuoden aikana	Mennyt parempaan suuntaan vastausten osuus > 34 %	Työhyvinvointikysely toteutui 1/2018
Positiivinen työnantajakuva	Työhyvinvointikysely, suositteletko työnantajaa tuttavallasi	Kyllä vastaukset > 75 %	Työhyvinvointikysely toteutui 1/2018
Sairauspoissaolot vähenevät	Sairauspoissaolo %, kalenteripäivät / hlö	< 4,1 % < 8,2 kpvä/hlö	4,6 % 8,6 kpvä/hlö Tavoite ei toteutunut, sairauspoissaolot nousivat hieman edellisestä vuodesta

Vuotta 2017 siivittivät uuden organisaatiomallin toiminnan vakiinnuttaminen. Entiset osastot muuttuivat palvelualueiksi ja johtamisjärjestelyjä uudistettiin. Keskushallintopalveluissa toteutettiin organisaatiomuutoksen aiheuttamat muutokset työkuviissa ja -tehtävissä. Lisäksi jalkautettiin ja vahvistettiin työllisyyspalveluiden uutta toimintamallia ja osallistuttiin työllisyyden kuntakokeiluun. Lomituspalveluissa sopeutettiin muuttuneen työtilanteen mukaiseksi henkilöstömäärää. Hyvinvointipalveluissa jatkettiin hyvinvointipalveluiden toiminnan järjestämistä ja organisoitiin johtamisjärjestelmää uuden organisaatiomallin mukaiseksi. Liikunta-alueiden hoito siirtyi hyvinvointipalveluiden vapaa-aikapalveluista elinympäristöpalveluiden alaisuuteen. Uutta opetussuunnitelmaa ja joustavan esi- ja alkuopetustoiminnan jalkauttamista jatkettiin. Lisäksi vahvistettiin rajapintatyön organisoimista sekä lisättiin osallisuutta ja teknologian hyödyntämistä. Elinympäristöpalveluihin siirtyivät liikunta-alueiden lisäksi ruokahuollon henkilöstö sekä sosiaali- ja terveystoimessa aikaisemmin olleet laitoshuollon henkilöt siivouksen ja ruokahuollon tehtävien osalta. Laitoshuoltoon vakinaistettiin neljä henkilöä toiminnan turvaamiseksi.

Koulutus ja osaamisen varmistaminen

Henkilöstön osaamisen varmistamisen tueksi kunnassa on laadittu erillinen koulutussuunnitelma. Koulutuspäiviä kunnan henkilöstölle kertyi vuoden 2017 aikana yhteensä 874 työpäivän verran.

Tarkempi henkilöstöraportointi esitellään erillisessä henkilöstökertomuksessa.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Pohjois-Karjalassa sosiaali- ja terveystoimien palveluiden järjestäminen maakunnan tasolla toteutui etupainotteisesti Siun soten aloittamisen myötä. Vuoden 2020 alusta on toteutumassa valtakunnallinen sote- ja maakuntauudistus. Yksittäisen kunnan kannalta molempiin liittyy aiempiin vuosiin verrattuna selvästi merkittävämpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä esimerkiksi rakennusten ja tukipalveluiden osalta. Sote- ja maakuntauudistuksen toteutumisesta siirrettiin jo vuodelle eteenpäin, eli aikatauluihin liittyvät epävarmuudet ovat osittain jo realisoituneet.

Vuoden 2020 alusta maaseutupalvelut siirtyisivät maakunnalle. Liperi on tällä hetkellä maaseutupalveluiden yhteistoiminta-alueen isäntäkunta, joten tällä muutoksella tulee olemaan kunnan kannalta naapurikuntia suurempi vaikutus. Maaseudun elinkeinojen kehittämistoiminnan jatkuvuus on Liperin kunnan ominaispiirteet huomioiden tärkeää turvata uudistuksen yhteydessä.

Valtakunnalliseen uudistukseen liittyen myös valtionosuusjärjestelmää ollaan uudistamassa tavalla, jossa kuntien vuosien 2018 ja 2019 taloudellinen tulos määrittää valtionosuuksien tason pitkälle tulevaisuuteen. Etenkin vuoden 2019 taloudellisella tuloksella näyttäisi olevan merkittävä vaikutus kunnan valtionosuuksien tasoon jatkossa. Myös tämän osalta vertailuvuodet ovat jo kerran muuttuneet, eli valtionosuuksien samoin kuin verotulojen tason ennakointi sote- ja maakuntauudistuksen jälkeisessä ajassa on hyvin haastavaa, mikä vaikeuttaa kunnan taloustilanteen pidemmän aikavälin ennakointia.

Kuntien lainakanta jää muutoksissa käytännössä ennalleen, vaikka vuoden 2020 alusta merkittävä osa toimintakatteesta siirtyy pois. Korkotason mahdollinen nousu aiheuttaakin aiempaa suuremman riskin kuntien taloudelliselle kantokyvyille.

Myös kunta-alalle syntynyt palkkaratkaisu tulee nostamaan merkittävästi henkilöstökustannuksia. Lisäksi määräaikaisen lomarahaleikkauksen päätyessä, lomarahojen palautuminen normaalitasolle tulee heikentämään muutosta edeltävän vuoden toimintakatetta. Näiden yhteisvaikutus on suurin vuodelle 2019, joka on taas valtionosuusuudistuksen vertailuvuosi.

Valtuuston joulukuussa tekemä kouluratkaisu uuden yläkoulun rakentamisesta Ylämyllylle tulee jatkossa vaikuttamaan olennaisesti kunnan toimintaan ja talouteen. Uuden yläkoulun rakentaminen on huomattavasti terveyskeskusinvestointia suurempi. Lisäksi nykyinen koulukeskus tulee peruskorjata alakoulun käyttöön. Toiminnallisesti koulupäätöksellä on vaikutuksia esimerkiksi opetuksen, tukipalveluiden ja koulukuljetusten järjestämiseen. Taloudellisesti investointi on niin suuri, että se vaatii vuosikatetason nostamisen pysyvästi historiallista toteumaa korkeammalle tasolle. Rahoitusmallista riippumatta esimerkiksi korkoriski kasvaa merkittävästi

1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kunnan toimintaa ohjaavat voimassa oleva lainsäädäntö, hallintosäätö ja muu ohjeistus. Valtuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ohjeet 20.12.2013. Ohjeiden mukaan kukin toimiala laatii sisäisen valvonnan suunnitelman vuosittain. Sisäistä valvontaa toteutetaan palvelualuekohtaisesti.

Koko kuntaa koskevan sisäisen valvonnan teknistä toteuttamista ovat jo pidempään helpottaneet henkilöstö- ja taloushallinnon raportointijärjestelmät ja ohjelmistojen muut ominaisuudet. Lisäksi maakuntaverkon ja ohjelmistojen käyttöoikeuksien tekninen hallinta on parantunut.

Palvelualuekohtaisiin raporteihin perustuen vuoden 2017 osalta voidaan todeta, että sisäisessä valvonnassa on todettu yksi poikkeama, joka on käsitelty kunnanhallituksessa ja annettu tiedoksi tilintarkastajalle ja tarkastuslautakunnan puheenjohtajalle. Ohjeistusta on tarkennettu tältä osin niin, ettei vastaavaa poikkeamaa voi jatkossa tapahtua. Poikkeaman havaitseminen normaalin sisäisen valvonnan yhteydessä osoittaa osaltaan sisäisen valvonnan toimintatapojen toimivuuden.

Kunnanhallituksen hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan kunnanjohtaja seuraa kuntaenemmistöisten tai kunnan määräysvallassa toimivien yhteisöjen toimintaa ja tarvittaessa raportoi yhteisöjen toiminnasta kunnanhallitusta. Kunnanjohtaja ja talousjohtaja osallistuivat vuoden aikana useisiin Lipertek Oy:n ja Kiinteistö Oy Liperin Vuokratulojen hallituksien kokouksiin. Yhtiöiden osalta ei ollut erikseen raportoitavaa.

Palvelualuekohtainen sisäisen valvonnan raportointi

Keskushallintopalveluiden vuosittainen sisäinen valvonta

1. Palkan ja muiden korvausten maksamisessa noudatetaan sopimuksia ja kunnan viranomaisen päätöksiä. Palkkasihteerillä ja palkka-asiamiehellä on oikeus palauttaa palvelualueelta tullut palkkaperuste uudelleen valmisteluun, mikäli palkkaperusteessa havaitaan virheellisyyksiä. Palvelualueet tarkastavat palkkaperusteiden oikeellisuutta oman sisäisen tarkastuksen suunnitelman mukaisesti. Vuosittain palkkaneuvotteluihin liittyen palkkojen oikeellisuutta tarkkaillaan koko kunnan tasolla.
2. Vuonna 2017 toteutettiin vuoden 2016 ostolaskuaineiston alv-tarkastus jatkona vuonna 2016 toteutettuun vuosien 2013–15 koko ostolaskuaineiston alv-tarkastukseen. Tarkastuksen suoritti Liperin kunnan toimeksiannosta Qvalia Oy. Vuosia 2013–2016 koskevan loppuraportin mukaan virheellinen alv-koodi löytyi 0,07 % laskuista (59 laskua 83 764 laskusta). Virheen euromääräinen suuruus suhteutettuna ostolaskujen kokonaissummaan oli 0,0 %. Tarkastuksen perusteella voidaan todeta kunnan ostolaskuprosessi toimivan, eikä se sisällä systemaattisia virheitä. Satunnaisten virheiden määrä on lisäksi hyvin pieni ja liittyy lähes kokonaan laskennallisen 5 % arvonlisäveron palautuksen tulkintaan. Liperin kunta teki verottajalle palautushakemuksen vuosilta 2013–16 vähennykseen oikeuttavasta arvonlisäverosta ja sai palautusta hakemuksensa mukaan 10 916,93 €.
3. Liperin kunnassa on aloitettu valmistautuminen uuden EU-tietosuoja-asetuksen voimaantuloon (25.5.2018). Uudella EU-tietosuoja-asetuksella pyritään varmistamaan, että ihmisten oikeus henkilötietojen suojaan toteutuu myös digiaikana. Tämä hyödyttää samalla digitaalisen talouden kehittämistä. Uusi EU-tietosuoja-asetus edellyttää julkisilta toimijoilta ohjeistusta, dokumentointia ja prosessien kuvaamista, jotta voidaan varmistaa ja osoittaa, että henkilötietoja käsitellään niiden koko elinkaaren ajan lainmukaisesti ja käsittelyssä toteutuvat sekä rekisteröidyn oikeudet ja rekisterinpitäjän velvoitteet. Tietoturvaloukkauksista on ilmoitettava 72 tunnin kuluessa valvontaviranomaiselle ja rekisteröidylle. Liperin kunnassa on aloitettu 2017 marraskuussa tietosuojan nykytilan kartoitus ja henkilörekistereiden ja tietojärjestelmien kartoitus koko konsernitasolla. Työ jatkuu 2018 mm. tietoturvapoliittikan, -suunnitelman, prosessien, käytänteiden, ohjeistuksien ja tietosuojaselosteiden laadinnalla ja päivityksillä. Koko henkilöstö on veloitettu suorittamaan Graniten tietosuojakoulutuksen joulukuun 2017 – maaliskuun 2018 välisenä aikana. Koulutusta on järjestetty 2017 johtoryhmälle, esimiehille ja osastojohtoryhmille. Lisäksi omatoimista videokoulutusta on tarjottu koko henkilöstölle. Esimiehet vastaavat henkilöstön perehdyttämisestä. Tietosuojan toteutuminen on huomioitava myös tehtäessä sopimuksia kolmannen osapuolen kanssa, mikäli palveluun sisältyy henkilötietojen käsittelyä. Jatkossa tietojärjestelmiltä edellytetään sisäänrakennettua ja oletusarvoista tietosuojaajaa, mikä aiheuttaa tietojärjestelmien päivityksiä/uudistuksia (vaikuttaa ict-kustannuksiin). Vastuu tietosuojan toteutumisesta on aina rekisterinpitäjällä (kunnanhallitus, lautakunnat). Tietoturva- ja tietosuojan parantaminen on osa kunnan toiminnan kehittämistä, jatkuvuuden varmistamista ja sisäistä valvontaa.
4. Kassat tarkastetaan vähintään kerran vuodessa, kirjanpitoaineisto tarkastetaan tilinpäätöksen yhteydessä, tilit täsmätään kerran kuukaudessa. Laskujen asiatarkastuksesta ja hyväksymisestä annetaan koko kuntaa koskevat ohjeet vuosittain. Asiatarkastajat ja hyväksyjät ja heidän varahenkilöt nimetään kustannuspaikoittain.
5. Ohjelmistojen käyttöoikeudet haetaan esimiehen pyynnöstä. Pääkäyttäjät luovat oikeudet ja tarkastavat säännöllisesti käyttöoikeuksien ajantasaisuuden. Vuoden 2017 aikana käytiin erityisesti läpi ohjelmistojen käyttöoikeuksia ja poistettiin sieltä Siun sotelle siirtyneiden oikeudet.
6. Kesällä 2017 käytiin läpi kaikki Liperin kunnan aktiiviset tai passiiviset käyttäjätunnukset. Käyttäjärekisteri saatiin suoraan esimiesten päivitettäväksi syksystä 2017 alkaen. Aiemmin käyttäjätunnusten ajantasaisuutta oli hankala valvoa ja kesän tarkastuksessa poistettiinkin lähes 250 käyttäjätunnusta. Tunnusten poistaminen oli huomattava parannus tietoturvaan ja alensi myös ict-kustannuksia.
7. Kunnan vakuutusturvan kattavuus ja markkinahintaisuus kartoitettiin keväällä 2017. Kartoituksen perusteella vakuutusturva päätettiin kilpailuttaa (pl. lomitus). Kilpailutukseen liittyen tehtiin myös riskikartoitus. Tarjouspyynnössä edellytettiin aiempaa laajempaa vakuutusturvaa (kokonaan uusina vakuutuk-

sina asennus- ja rakennustyövakuutus, lisäkulu keskeytysvakuutus, oikeusturvavakuutus ja jatkuva matkavakuutus) ja kunnan kannalta parempia ehtoja. Kilpailutuksen voitti Protector Försäkring Finland, joka vakuuttaa Liperin kunnan 1.1.2018 alkaen. Kattavammasta vakuutusturvasta huolimatta vakuutusmaksut ovat jatkossa vuosittain 160 000 euroa pienemmät.

8. Viranhaltijapäätökset annetaan tiedoksi kunnanhallitukselle ja maaseutulautakunnalle.
9. Kunnan johtoryhmän käytössä on sisäisen valvonnan muistilista.
10. Talouden seurantaa ja raportointia toteutetaan vuosittain. Lisäksi talousarvion täytäntöönpanon yhteydessä annetaan koko kuntaa koskevia ohjeita.
11. Maaseutuviranomaistoimintaa valvovat kansalliset viranomaiset (TE-keskus, Kuntatarkastus), valtiontalouden tarkastuskeskus ja EU-komission tilituomioistuin sekä EU-komission tarkastus
12. Lomituksen viranomaistoimintaa ja lomayksikön muuta toimintaa valvoo Mela.

Keskushallintopalveluiden sisäisessä valvonnassa havaittiin yksi poikkeama vuonna 2017. Poikkeaman taloudellinen merkitys oli alle 500 euroa ja se käsiteltiin kunnanhallituksessa ja annettiin tiedoksi tilintarkastajalle ja tarkastuslautakunnan puheenjohtajalle.

Elinympäristöpalvelujen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kertomus vuodelta 2017

Toiminta perustuu kunnanvaltuuston 20.12.2013 § 101 hyväksymään Liperin kuntaa koskevan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeeseen, valtuuston 30.1.2017 § 5 ja 25.9.2017 § 59 vahvistamaan hallintosääntöön sekä elinympäristölautakunnan 7.2.2017 § 28 hyväksymään elinympäristölautakunnan alaisen toiminnan sisäisen valvonnan suunnitelmaan 2017.

Toimivalta ja vastuut

Toimitaan hallintosäännön ja delegointipäätösten mukaan (elympltk ja lupajaos delegointipäätökset 7.2.2017).

Hallinto ja päätöksenteko

Elinympäristölautakunnan ja lupajaoksen pöytäkirjat sekä viranhaltijoiden viikottaiset päätökset ovat olleet nähtävillä lautakunnan päättämällä tavalla

Viranhaltijapäätökset on annettu tiedoksi (otto-oikeus) elinympäristölautakunnalle ja esimiehelle. Populukseen tehdystä henkilöstöpäätöksistä on tulostettu raportti tiedoksi lautakunnalle kuukausittain.

Talousasiat

Taloudenhoidossa on noudatettu annettuja ohjeita; laskutus- ja perintäohje, talousarvion täytäntöönpano-ohje, hallinto-osaston/kirjanpidon antamat ohjeet

Talousarvio ja toimintasuunnitelma on laadittu annettuun raamiin perustuen ja kunnanhallituksen antaman aikataulutuksen mukaisesti.

Lautakunnan päätöksen 10.1.2017 §12 mukaisesti tulosityksikkökohtainen määrärahojen ja tavoitteiden toteumatilanne annettu tiedoksi lautakunnalle ja edelleen kunnanhallitukselle/valtuustolle (ETP1 ja ETP2, toimintakertomus). Lisäksi lautakunnalle annettu tiedoksi taloustilanne kokousten yhteydessä.

Maankäytön ja jätehuollon käteiskassat on tarkastettu joulukuussa 2017, ravintokeskuksen kassa on tarkastettu kaksi kertaa vuoden 2017 aikana.

Varaston inventaario suoritettu 31.12.2017 (LVI-katastrofivarasto).

Voimassa olevista vakuuksista on ylläpidetty luetteloja ja vakuudet on annettu tiedoksi lautakunnalle.

Kunnan vakuutukset on kilpailutettu vuoden 2017 aikana ja vakuutusyhtiö vaihtunut 1.1.2018 alkaen kunnan vakuutukset hoitaa Protector Vakuutus. Suunta Meklarit/Rewenda palvelevat kaikissa vakuutusasioissa ja ajavat vakuutusasioissa kunnan etua.

Laskujen hyväksyjät ja asiastarkastajat on hyväksytty elinympäristöpalvelujen käyttötalousuunnitelman yhteydessä.

Laskutukset ja perinnät on hoidettu kunnanhallituksen hyväksymiä laskutus- ja perintäohjeita sekä elinympäristöpalveluiden edellisiä täydentäviä laskutus- ja perintäohjeita noudattaen.

Asuinhuoneistojen vuokrauksen hallinnointi ja laskutukset siirtyneet Lipertek Oy:n hoidettavaksi.

Autopistokepaikkojen sopimushallinta ja laskutukset siirtyneet palkkatoimiston hoidettavaksi.

Merkittävimpien sopimuskumppaneiden kanssa on pidetty vuosipalaverit sopimusten ajan tasalla pitämiseksi (auraus-, lämmöntoimitus- tilojen vuokraus-kiinteistöhoitosopimukset).

Hankinnoissa on noudatettu julkisista hankinnoista annettua lainsäädäntöä, hallintosääntöä sekä kunnanhallituksen hyväksymää hankintaohjetta.

Henkilöstö

Elinympäristöpalveluiden osastopalaverit on pidetty viikoittain teknisen johtajan johdolla ja palavereista on laadittu muistiot.

Viikkosuunnitelmien ja toteutuneen viikko-ohjelman laadinta ja sen myötä tehtävien seuranta.

Jokainen elinympäristöpalveluiden henkilökuntaan kuuluva on käynyt vuosittain kehityskeskustelun esimiehensä kanssa.

Kehityskeskustelussa on määritelty työntekijän seuraavan vuoden tärkeimmät tehtävät sekä tavoitteet, jotka tukevat elinympäristöpalveluiden tavoitteiden saavuttamista.

Hyvinvointipalveluiden sisäinen valvonta vuonna 2017

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan niitä toimintatapoja ja prosesseja, joilla varmistetaan Liperin hyvinvointipalvelujen tavoitteiden mukainen toiminta, resurssien tarkoituksenmukainen ja taloudellinen käyttö niiden saavuttamiseksi.

Hyvinvointipalveluissa vuonna 2017 erityisesti hallinnon tukipalvelut hoidettiin pienellä resursoinnilla, yhdessä keskushallinnon palvelujen kanssa.

Hyvinvointipalvelujen talousarvio

Vuoden 2017 talousarvio oli rakennettu realistiseksi. Toimintaa oli helppo toteuttaa ja seurata. Tulosityksiköiden sisällä tehtiin pieni muutoksia vuoden aikana. Koululaiskuljetukset pystyttiin hoitamaan tehokkaasti sekä varhaiskasvatuksen kasvava lapsimäärä.

Toiminnan ja talouden raportointi

Hyvinvointipalvelujen talousarvion toteutumisesta raportoitiin kuukausittain lautakunnalle ja kolmannesvuosittain kunnanhallitukselle. Tulosityksiköt raportoivat palvelualuejohtajille yksiköidensä taloudessaan tapahtuvista muutoksista välittömästi. Talouden seuranta tapahtui hyvinvointipalvelujen johtoryhmässä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteumista arvioitiin myös johtoryhmässä sekä tulosalueiden omissa johto- ja työryhmissä. Sisällöllisistä tavoitteista keskusteltiin hyvinvointilautakunnassa, jotta kaikki tahot tietävät tavoitteiden mukaisen työskentelyn etenemisestä, mahdollisista esteistä ja aikataulusta.

Riskienhallinta

Palvelualueenjohtajat vastaavat hyvinvointipalvelujen riskienhallinnan toimeenpanosta ja heille raportoidaan sen toteutumisesta. Tulosityksikön esimies vastaa siitä, että yksikön operatiivisten tavoitteiden toteutumisesta uhkaavat riskit tunnistetaan ja arvioidaan sekä ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma (ulkoiset erät)	2017	2016
Toimintatuotot	13 194 914	14 174 339
Toimintakulut	-74 736 446	-77 647 090
Toimintakate	-61 541 532	-63 472 751
Verotulot	40 019 907	40 283 705
Valtionosuudet	27 179 785	27 615 713
Rahoitustuotot ja -kulut	13 566	-68 406
Vuosikate	5 671 727	4 358 261
Poistot ja arvonalentumiset	-4 123 938	-3 451 142
Satunnaiset erät	468 411	0
Tilikauden tulos	2 016 199	907 119
Tilinpäätössiirrot	119 183	119 483
Tilikauden ylijäämä	2 135 383	1 026 602

Tuloslaskelman tunnuslukuja	2017	2016
Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista	17,66	18,25
Vuosikate % poistoista	137,53	126,28
Vuosikate €/asukas	466,58	354,30
Asukasmäärä	12 156	12 301

Tuloslaskelma kuvaa tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyttä tilikaudelle jaksotettujen menojen kattamiseen.

Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma

	31.12.2017		31.12.2016	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
VUOSIKATE	5 671 726,57		4 358 261,24	
SATUNNAISET ERÄT	468 410,56			
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	<u>-1 348 969,44</u>	4 791 167,69	<u>-72 572,59</u>	4 285 688,65
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
INVESTOINTIMENOT	-6 300 903,26		-2 981 221,38	
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIN	47 739,28		19 500,00	
PYSYVIEN VASTAAVIEN LUOVUTUSTULOT	<u>3 359 744,74</u>	<u>-2 893 419,24</u>	<u>393 778,35</u>	<u>-2 567 943,03</u>
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		1 897 748,45		1 717 745,62
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
ANTOLAINAUKSEN LISÄYKSET	-119 032,80	-119 032,80	-747 599,36	-747 599,36
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	9 000 000,00		5 000 000,00	
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-5 807 088,45		-5 171 375,02	
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	<u>-2 983 565,12</u>	209 346,43	<u>520 425,98</u>	349 050,96
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	-77 338,57		154 327,46	
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	29 416,67		-11 254,62	
SAAMISTEN MUUTOS	767 324,02		225 464,19	
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	<u>-4 269 085,78</u>	<u>-3 549 683,66</u>	<u>-1 616 388,54</u>	<u>-1 247 851,51</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		-3 459 370,03		-1 646 399,91
RAHAVAROJEN MUUTOS		-1 561 621,58		71 345,71
RAHAVAROJEN MUUTOS				
RAHAVARAT 31.12.	1 610 584,62		3 172 206,20	
RAHAVARAT 01.01.	3 172 206,20	-1 561 621,58	3 100 860,49	71 345,71

Rahoituslaskelmassa näkyy PKSSK:n purun ja Siun soten perustamisen myötä poikkeuksellisesti myös eriä, joissa raha ei ole käytännössä liikkunut.

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Investointien tulorahoitus, %	90,70	147,15
Lainanhoitokate	0,98	0,86
Kassavarat 31.12., M€	1,6	3,2
Kassan riittävyys, pv	7	13
Asukasmäärä	12 156	12 301

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta:

2017	-720 601,71 €
2016	-7 899 346,76 €

Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Muut pitkävaikutteiset menot	3 118 275,57	3 122 902,13
	<u>3 118 275,57</u>	<u>3 122 902,13</u>
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	4 588 774,59	4 630 648,25
Rakennukset	30 215 266,89	29 576 427,59
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 296 120,96	10 546 895,80
Koneet ja kalusto	231 705,33	525 800,54
Muut aineelliset hyödykkeet	1 500,00	1 500,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset työt	311 149,43	208 749,21
	<u>45 644 517,20</u>	<u>45 490 021,39</u>
SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	7 799 863,02	7 832 222,31
Muut lainasaamiset	2 215 852,34	2 115 852,34
Muut saamiset	65 119,80	46 087,00
	<u>10 080 835,16</u>	<u>9 994 161,65</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	58 843 627,93	58 607 085,17
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
Valmiit tuotteet	19 391,42	48 808,09
	<u>19 391,42</u>	<u>48 808,09</u>
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	4 341,50	9 341,50
	<u>4 341,50</u>	<u>9 341,50</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	775 232,85	1 161 606,15
Lainasaamiset	55 000,00	72 823,50
Muut saamiset	257 889,80	432 449,52
Siirtosaamiset	323 057,78	506 625,28
	<u>1 411 180,43</u>	<u>2 173 504,45</u>
RAHAT JA PANKKISAAMISET	1 610 584,62	3 172 206,20
	<u>1 610 584,62</u>	<u>3 172 206,20</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 045 497,97	5 403 860,24
VASTAAVAA	<u>61 889 125,90</u>	<u>64 010 945,41</u>

VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 982 479,62	14 982 479,62
Edellisten tilikausien ylijäämä	1 779 533,83	752 931,64
Tilikauden yli/alijäämä	2 135 382,70	1 026 602,19
	<u>18 897 396,15</u>	<u>16 762 013,45</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 560 356,52	1 679 540,01
	<u>1 560 356,52</u>	<u>1 679 540,01</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	299 059,20	300 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	0,00	16 008,35
Lahjoitusrahastojen pääomat	182 797,52	244 127,74
	<u>182 797,52</u>	<u>260 136,09</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 163 949,49	18 115 681,18
Lainat julkisyhteisöiltä	2 113 426,62	2 725 938,24
Liittymismaksut	2 173 515,46	2 121 123,70
	<u>25 450 891,57</u>	<u>22 962 743,12</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	1 500 000,00	4 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 523 160,26	4 366 005,40
Lainat julkisyhteisöiltä	612 511,62	1 012 511,62
Lainat muilta luotonantajilta	2 253 923,83	2 737 488,95
Saadut ennakot	3 848,63	16 946,26
Ostovelat	2 432 717,85	4 221 878,78
Muut velat	321 650,71	940 746,23
Siirtovelat	2 850 812,04	4 750 935,50
	<u>15 498 624,94</u>	<u>22 046 512,74</u>
VIERAS PÄÄOMA	40 949 516,51	45 009 255,86
VASTATTAVAA	<u>61 889 125,90</u>	<u>64 010 945,41</u>

Taseen tunnusluvut	2017	2016
Omavaraisuus %	33,06	28,82
Lainakanta M€	33,17	32,96
Lainat €/asukas	2 728	2 679
Suhteellinen velkaantuneisuus %	50,93	54,82
Velat ja vastuut % käyttötuloista	50,55	
Kertynyt ylijäämä/M€	3,9149	1,7795
Kertynyt ylijäämä/asukas	322	145
Asukasmäärä	12 156	12 301

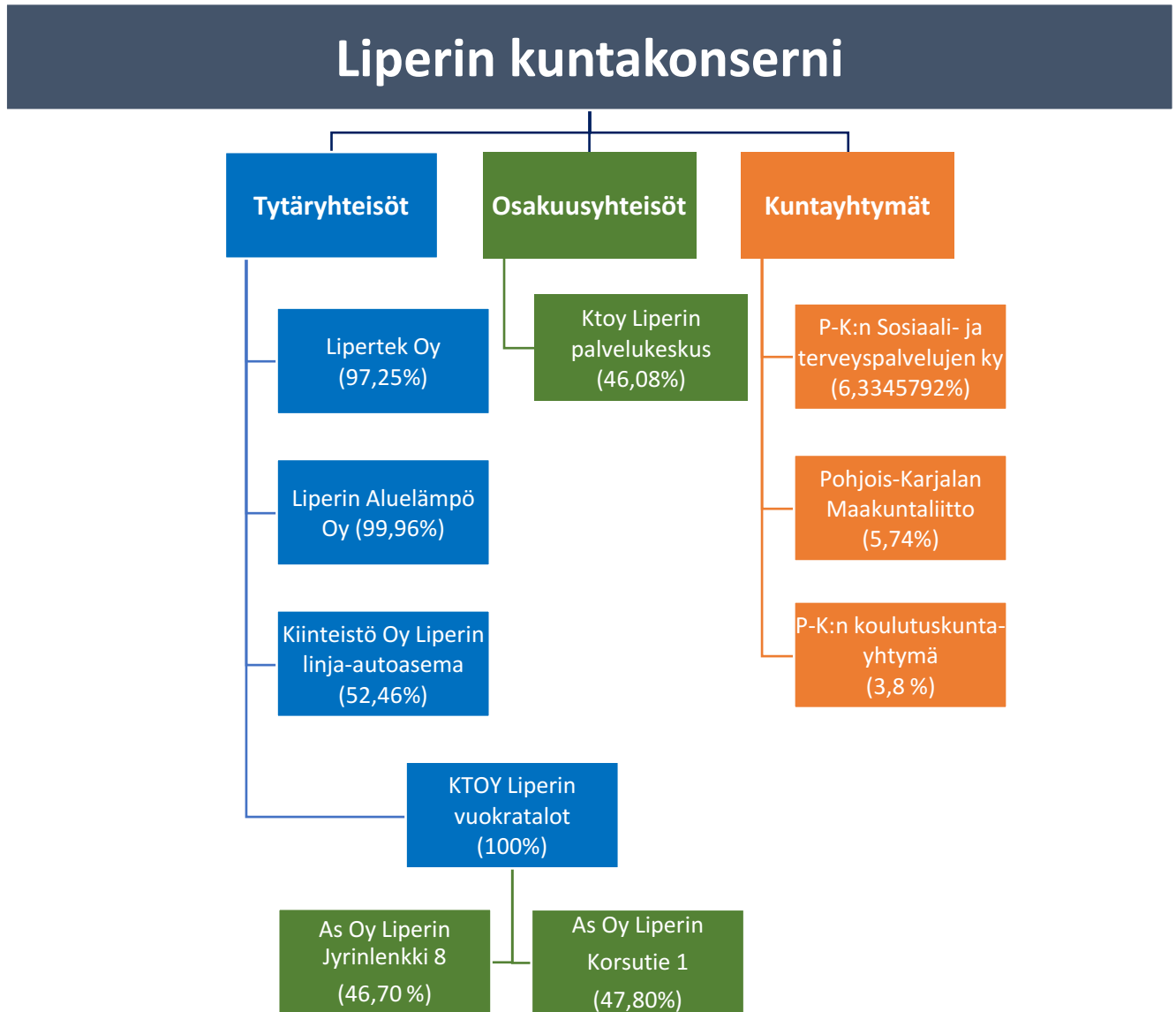
Kokonaistulot ja –menot

Liperin kunnan kokonaistulot ja –menot (ulkoiset erät)

Tulot	€	Menot	€
Toimintatuotot	13 194 913,56	Toimintakulut	74 736 445,53
Verotulot	40 019 907,33	Korkokulut	379 802,58
Valtionosuudet	27 179 785,00	Muut rahoituskulut	269,93
Korkotuotot	58 249,97	Satunnaiset kulut	
Muut rahoitustuotot	335 388,75	Tulorah.korjauserät	
Satunnaiset tuotot	468 410,56	Pakollisten varausten muutos	940,80
Tulorahoitus korjauserät			
-Pysyvien vastaavien myyntivoitot	-1 372 203,64	Pysyvien vastaavien myyntitappiot	24 175,00
Investoinnit		Investoinnit	6 300 903,26
Rahoitusosuudet inv.	47 739,28	Rahoitustoiminta	
Pysyvien vastaavien luovutustulot	3 359 744,74	Antolainasaamisten lisäys	119 032,80
Rahoitustoiminta			
Antolainas.vähennykset	0,00	Pitkäaik.lainojen vähennys	5 807 088,45
Pitkäaik.lainojen lisäys	9 000 000,00	Lyhytaik.lainojen vähennys	2 983 565,12
Lyhytaik.lainojen lisäys	0	Oman pääoman vähennykset	
Oman po lisäykset			-
	92 291 935,55		90 303 873,47

1.4. Kuntakonsernin toiminta ja talous

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

Konsernin toiminnan ohjaus

Liperin kunnan valtuusto on hyväksynyt kunnan konserniohjeet 22.10.2001/59 §. Liperin kunnan konserni-johdon muodostavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Konserniohjeen päivitys aloitettiin vuoden 2017 aikana.

Omistajaohjausta vahvistettiin uuden Kuntalain hengessä kiinnittämällä aiempaa enemmän huomiota konserninäkökulmaan. Tämä huomioitiin myös syksyllä 2017 järjestetyissä uusien luottamushenkilöiden koulutuksissa. Konserniin liittyviä ajankohtaisia asioita käytiin ennakkoon läpi etenkin kunnanhallituksen kokousten yhteydessä. Siun soteen liittyviä asioita käsiteltiin useamman kerran myös erillisissä tilaisuuksissa yhdessä Siun soten yhtymähallituksen ja -valtuuston jäsenten kanssa.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tytär-yhtiö: Lipertek Oy	
Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus	
-	Tarjota Liperissä toimiville julkisyhteisöille kokonaisvaltaisia isännöitsijäpalveluja kilpailukykyiseen hintaan
-	Tarjota liperiläisille yrityksille laadukkaita tontti, yritys- ja toimitiloja kilpailukykyiseen hintaan
Yleistavoitteet:	
-	Isännöintikohteiden kokonaisvaltainen taloudellinen, tekninen ja toiminnallinen hoito
-	Vuokraustoiminnan järjestäminen rakentamalla ja ylläpitämällä yritystiloja
Tuottavuus:	
-	Isännöitävien yhteisöjen talous kunnossa, käyttöasteet olleet yli 95 %
-	Omien tilojen käyttöaste yli 90 %
Toteuma:	
-	Yritystalon käyttöaste alle tavoitteiden
Tulostavoite:	
-	Sijoitetun pääoman tuotto positiivinen
-	Tilikauden tulos maksimipoistoilla nolla
Toteuma:	
-	Tilikausi oletettua parempi mm. tonttikaupasta ja vähäisistä korjauskustannuksista johtuen.
Keskeiset toiminnalliset muutokset 2017-2019:	
Toiminnot entisellään. Yhtiön omistuksessa 2100 m ² tuotannollisia tiloja. Tilat on vuokrattu vuoteen 2025 asti. Lisäksi yhtiö omistaa Ylämyllyn Yritystalossa 2300 m ² toimistotiloja.	
Toteuma:	
-	Elinkeinojohtaja aloitti 1.9. ja tekninen isännöitsijä 15.9.2017
-	Laadittu elinkeinojohtajasopimus Liperin kunnan kanssa
Riskit:	
-	Vakiintuneissa toiminnoissa riskit ennallaan
-	Uusien tilojen riskit on arvioitu rakentamisvaiheessa
-	Vuokrausriskit on arvioitu lyhyellä tähtämellä pieneksi
Toteuma:	
-	Yritystalossa vapaana useita toimistotiloja

Tilinpäätös 2017 Lipertek Oy

1 000 €	TP 2017	TA 2017	TP 2016	TP 2015
Liikevaihto	517	518	499	569
Tulos	95	58	-117	-0,6
Bruttoinvestoinnit	0	0	0	0
Lainat 31.12.	681	681	740	800
Henkilöstön lkm	4,5	3	3	4

Tytäryhtiö: Kiinteistö Oy Liperin vuokratilat
Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus Yhtiön tehtävänä on tarjota vuokra-asuntoja Liperin kuntalaisille kilpailukykyiseen hintaan.
Yleistavoitteet: Asuntoyhteisöjen kokonaisvaltainen taloudesta, huollosta, ylläpito- ja korjaustoiminnasta huolehtiminen.
Tuottavuus: - Asuntojen käyttöaste yli 97 % - Vuosikorjattavien asuntojen määrä 35 - Kilpailukykyinen vuokrataso - Luottotappioiden minimoiminen
Toteuma: - käyttöaste 2017 keskimäärin 95,3 %
Tulostavoite: - Suunnitelman mukaisilla poistoilla 4,0 %, tulostaso +/-0 - Osinkoja ei jaeta
Toteuma: - Korkokulut alenivat n. 13 % edelliseen vuoteen verrattuna, lämmitys- ja pihatyökustannukset puolestaan nousivat
Keskeiset toiminnalliset muutokset 2017–2019: - Ei oleellisia muutoksia - Erityispainopiste vuosikorjaustoiminnan kehittämisessä - Vuosina 2018–2019 tarkoitus luopua osaomisteisista omakotitaloista - Laajakaistan rakentamismuutosten selvittäminen
Toteuma: - Korjauksiin keskittyvä tekninen isännöitsijä aloitti 15.9.2017, korjattuja asuntoja 30.
Riskit: - Taloudelliseen tilanteeseen liittyvät riskit - Energian hinta
Toteuma: - Perheasuntojen kysyntä vähentynyt

Tilinpäätös 2017 Kiinteistö Oy Liperin vuokratilat

1 000 €	TP 2017	TA 2017	TP 2016	TP 2015
Liikevaihto	3 582	3 575	3580	3 555
Tulos	0	0	3	113
Bruttoinvestoinnit	0	0	0	0
Lainat 31.12.	11 400	11 400	12 477	13 500
Henkilöstön lkm	0	0	0	0

Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus

Liperin linja-autoasema Oy omistaa ja hallitsee virasto- ja liiketilarakennusta Liperin kirkonkylässä. Kiinteistöllä toimii Liperin kunnan sosiaalitoimen ja vapaa-aikatoimen palveluyksiköitä. Lisäksi kiinteistöllä on mm. metsänhoitoyhdistyksen toimintoja.

Yleistavoitteet:

- Yhtiön yleistavoitteena on ylläpitää rakennusta omistajien toimitilarpeita vastaavasti

Tuottavuus:

- Reaaliaikainen yhtiön talouden vakauden seuranta

Tulostavoite:

- Yhtiön euromääräinen tulostavoite on EVL:n maksimipoistojen jälkeen 0 –tulos.

Toteuma:

- Toteutuu

Keskeiset toiminnalliset muutokset 2017-2019:

- Suunnittelukauden aikana yhtiön tulee mukautua osakkaiden tarpeisiin.

Riskit:

Taloudelliset riskit koostuvat yhtiön osakkaiden toiminnan kehittymisestä. Kiinteistötekniikkaan liittyvät riskit koostuvat normaaleista, rakennusten ikääntymiseen liittyvistä riskeistä.

Toteuma:

Kiinteistön ilmastoinnin kokonaissaneeraus on aloitettu 6.3.2017 ja hanke lopullisesti valmiina vuoden 2018 alussa.

Tilinpäätös 2017 Liperin linja-autoasema Oy

1 000 €	TP 2017	TA 2017	TP 2016	TP 2015
Liikevaihto	132	145	135	134
Tulos	0	0	0	0
Bruttoinvestoinnit	256	250	0	0
Lainat 31.12.	526	250	50	0
Henkilöstön lkm	0	0	0	0

Tytäryhtiö: Liperin Aluelämpö Oy**Toiminta-ajatus ja toiminnan yleiskuvaus**

Yhtiön toiminnan tarkoituksena on johtaa asiakkailleen näiden tarvitsema lämpöenergia mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa olosuhteissa ja hinnaltaan kilpailukykyiseen hintaan ylläpitämällä ja hoitamalla kaukolämpöverkkoa Liperin kirkonkylässä. Yhtiö ylläpitää ja hoitaa kiinteistöjen sekä vesi- ja viemärlaitoksen käyttöön liittyvää kunta-automaatiojärjestelmään sekä tuottaa päivystys- ja varallaolo-palveluja. Yhtiön palveluksessa on huoltomestari, sivutoiminen toimitusjohtaja ja 6 sivutoimista päivystystyöntekijää.

Yleistavoitteet:

Toimintavarmuuden ylläpito nykyinen palvelutaso säilyttäen sekä varautuminen poikkeustilanteisiin.

Tuottavuus:

Toiminnallinen lisäarvo energiahuollon, asiantuntijapalveluiden ja kiinteistöautomaation osa-alueilla, minkä tilaaja/palvelun loppukäyttäjä arvioi viime kädessä palvelun hinta/laatusuhteena.

Tulostavoite:

Tulostaso +/-0

Keskeiset toiminnalliset muutokset 2017-2019:

TAC Vista valvomoissa olevien kiinteistö ja vesihuolto kohteiden kytkeminen eValvomo palvelimelle, josta on yhteys internetselaimella kohteiden taloteknisten laitteiden hallintaan.

Toteuma:

Vuoden 2016 lopussa kohteet on kytketty e-valvomo palvelimeen

Riskit:

Kaukolämpöverkoston ikääntyminen ja siitä johtuvat uusinvestointitarpeet.

Kaukolämmön ostohinnan nousu, jonka johdosta asiakkaat vaihtavat lämmitysjärjestelmää.

Tietoverkkojen käytettävyys ja yhteensopivuus vanhentuneen laitekannan osalta.

Työntekijöiden ikääntyminen ja ammattitaitoinen henkilöresurssi yleensä.

Toteuma:

ATK laitekantaa on uusittu kahdella koneella Ylämyllyn valvomoon

Tilinpäätös 2017 Liperin Aluelämpö Oy

1 000 €	TP 2017	TA 2017	TP 2016	TP 2015
Liikevaihto	1041	1024	1088	1109
Tulos	74	45	94	103
Bruttoinvestoinnit	0	0	0	0
Lainat 31.12.	0	0	0	0
Henkilöstön lkm	1+1+6	1+1+6	1+1+6	1+1+6

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kiinteistöosakeyhtiö Liperin linja-autoasema yhdisteltiin konserniin tytäryhtiönä ensimmäisen kerran vuonna 2017 (osakekauppa toteutui loppuvuodesta 2016). Kiinteistöosakeyhtiö Liperin palvelukeskukseen tehtiin ruokasalin laajennus, joka nosti Liperin kunnan omistusosuuden 46,08 %.

Kuntayhtymistä Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalveluiden kuntayhtymä purkautui vuoden 2017 alussa kuntien yhteisellä sopimuksella ja lisäksi Liperin kunta erosi Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymästä 1.1.2017 alkaen. Molemmat muutokset konsernissa kirjattiin vuoden 2017 tilinpäätökseen.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä Siun sote puolestaan aloitti varsinaisen toimintansa. Tämän hetkisen tiedon valossa Siun sote jatkaa kuntayhtymänä vuoden 2019 loppuun saakka. Sote- ja maakuntauudistuksen toteutuessa 1.1.2020 alkaen sosiaali- ja terveystaloudet poistuvat kuntien rahoitusvastuulta ja kuntakonsernin rakenteista. Siun sote on vuosina 2018–19 merkittävä osa Liperin kuntakonsernia ja sen menestymisellä on näin ollen merkittävä rooli niin kuntalaisiin kuin kunnan talouteen.

Vuokrataloyhtiön osalta on lähivuosina odotettavissa lainakannan kasvua vuokratalokohdeiden peruskorjauksen myötä. Asuntojen käyttöaste on edelleen hyvällä tasolla, mutta siinä on kuitenkin heikentymisen merkkejä. Perheasuntojen osalta kysyntä on selvästi pienentynyt. Samaan aikaan pienistä asunnoista on ylikysyntää. Pidemmällä aikavälillä vuokrataloyhtiöllä on edessä tähän asumiskäyttäytymisen muutokseen liittyvä asuntokannan kehittäminen. Perheasuntojen kysyntään on selvästi vuoden 2017 aikana vaikuttanut etenkin tiukennukset asumistuessa, jonka vuoksi asuntoja on vaihdettu pienempiin.

Lipertek on myös tulevina vuosina murroksessa. Liperin kunta irtisanoi marraskuussa 2017 Josek Oy:n kanssa tehdyn elinkeinosopimuksen päättymään vuoden 2018 loppuun ja aloitti neuvottelut uudesta sopimuksesta. Tässä yhteydessä tarkasteluun tulee myös Lipertekin mahdollinen uusi rooli.

Selonteko konserninvalvonnan järjestämisestä

Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan muodostaman konsernijohton tehtävänä on valvoa kunnan etua, käyttää omistajan puhevaltaa ja antaa ohjeita kuntaa edustaville henkilöille. Konserniohjeiden mukaan kunnanjohtaja vastaa kuntakonsernin operatiivisesta johtamisesta kunnan (emoyhteisö) osalta ja seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista kunnanhallitukselle.

Kunnanhallitus on vuoden aikana ohjeistanut normaaliin tapaan yhtiökokouksiin nimettyjä Liperin kunnan edustajia.

Kunnanjohtaja osallistui vuoden aikana useisiin Lipertek Oy:n ja Kiinteistö Oy Liperin Vuokratalojen hallituksen kokouksiin. Lisäksi kunnanjohtaja on käynyt säännöllisesti keskusteluja yhtiöiden toimitusjohtajien kanssa. Yhtiöiden osalta ei ollut erikseen raportoitavaa.

Konserniohjeen päivittäminen aloitettiin vuoden 2017 aikana ja uusi konserniohje valmistuu 2018. Konsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa tulee kehittää edelleen.

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017	2016
Toimintatuotot	60 486 425,37	35 280 431,35
Toimintakulut	-121 387 303,89	-98 315 347,33
Osuus osakkuusyht.voitosta/tappiosta	-66 666,17	-228 524,18
TOIMINTAKATE	-60 967 544,69	-63 263 440,16
Verotulot	40 019 907,33	40 283 705,04
Valtionosuudet	28 984 045,85	29 715 472,41
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	23 004,76	33 164,00
Muut rahoitustuotot	388 211,88	347 213,72
Korkokulut	-626 338,30	-732 522,39
Muut rahoituskulut	-4 688,20	-5 643,62
VUOSIKATE	7 816 598,63	6 377 949,00
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 425 354,44	-4 460 485,75
Arvonalentumiset	-859 126,31	-620 927,15
Satunnaiset erät	-305 271,19	0,00
TILIKAUDEN TULOS	2 226 846,69	1 296 536,10
Tilinpäätössiirrot	-48 136,15	7 847,78
Tilikauden verot	-18 883,26	-25 722,85
Laskennalliset verot	-86 849,78	-82 507,50
Vähemmistöosuudet	18 607,30	5 770,67
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	2 091 584,80	1 201 924,20

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista	49,83	35,88
Vuosikate % poistoista	147,90	125,52
Vuosikate €/asukas	643,00	518,50
Asukasmäärä	12 156	12 301

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017		2016	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 816 598,63		6 377 948,99	
Satunnaiset erät	-305 271,19			
Tilikauden verot	-18 883,26		-25 722,85	
Tulorahoituksen korjauserät	-515 737,71	6 976 706,47	227 798,73	6 580 024,87
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-15 196 294,48		-4 774 967,02	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	69 203,37		37 061,54	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	10 737 946,85	-4 389 144,26	1 394 354,89	-3 343 550,59
Toiminnan ja investointien rahavirta		2 587 562,21		3 236 474,28
Rahoituksen rahavirta				
Antolainoituksen muutokset				
Antolainasaamisten muutokset	-19 032,80	-19 032,80	-701 055,81	-701 055,81
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	16 309 772,94		6 024 066,45	
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-12 869 776,20		-6 722 465,33	
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-2 870 445,19	569 551,55	-1 000 239,25	-1 698 638,13
Oman pääoman muutokset	73 724,00	73 724,00	74 949,70	74 949,70
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-46 357,93		155 565,24	
Vaihto-omaisuuden muutokset	4 717,03		-35 084,21	
Saamisten muutokset	773 611,52		298 345,93	
Korottomien velkojen muutos	-831 877,94	-99 907,32	-1 597 520,20	-1 178 693,24
Rahoituksen rahavirta		524 335,43		-3 503 437,48
Rahavarojen muutos		3 111 897,64		-266 963,20
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.		10 886 256,90		7 774 359,26
Rahavarat 01.01.		7 774 359,26		8 041 322,46
		3 111 897,64		-266 963,20

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2017	2016
Investointien tulorahoitus, %	51,7	134,6
Lainanhoitokate	0,52	0,84
Kassan riittävyys (pv)	26,47	25,51

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta:

2017	2 848 783,65 €
2016	-4 584 567,85 €

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	45 963,24	18 099,98
Muut pitkävaikutteiset menot	3 167 735,55	3 155 605,70
	<u>3 213 698,79</u>	<u>3 173 705,68</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	5 673 345,97	5 691 786,70
Rakennukset	55 084 661,40	54 801 464,09
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 433 135,29	10 656 930,59
Koneet ja kalusto	1 337 654,92	1 546 664,98
Muut aineelliset hyödykkeet	153 919,17	1 902,30
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 198 535,44	344 337,70
	<u>73 881 252,19</u>	<u>73 043 086,36</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	808 964,63	1 299 264,41
Muut osakkeet ja osuudet	536 152,71	316 378,68
Muut lainasaamiset	881 135,65	686 425,81
Muut saamiset	66 716,33	242 363,59
	<u>2 292 969,32</u>	<u>2 544 432,49</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	287 740,97	264 270,82
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	265 530,67	270 496,08
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	65 750,36	11 505,46
Lyhytaikaiset saamiset	3 599 833,51	4 429 429,53
	<u>3 665 583,87</u>	<u>4 440 934,99</u>
Rahoitusarvopaperit	684 324,41	752 926,35
Rahat ja pankkisaamiset	<u>10 201 932,49</u>	<u>7 021 432,91</u>
VASTAAVAA	<u>94 493 032,71</u>	<u>91 511 285,68</u>

VASTATTAVAA

	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 982 479,62	14 982 479,62
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	3 172,90	0,00
Arvonkorotusrahasto	152 028,70	153 451,29
Muut omat rahastot	926 351,37	877 139,26
Edell.tilikausien ylijäämä	9 003 246,09	7 477 879,28
Tilikauden ylijäämä	2 091 584,80	1 201 924,20
	<u>27 158 863,48</u>	<u>24 692 873,65</u>
VÄHEMMISTÖOSUUS	766 055,59	114 800,62
	<u>766 055,59</u>	<u>114 800,62</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	12 219,79	15 468,87
Muut pakolliset varaukset	884 235,08	759 990,28
	<u>896 454,87</u>	<u>775 459,15</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	542 510,60	565 398,38
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	38 537 716,70	38 408 991,99
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	2 344 769,16	2 211 175,80
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	11 321 745,75	10 954 043,61
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	12 924 916,56	13 788 542,48
	<u>65 129 148,17</u>	<u>65 362 753,88</u>
VASTATTAVAA	<u>94 493 032,71</u>	<u>91 511 285,68</u>

Konsernitaseen tunnusluvut	2017	2016
Omavaraisuus %	29,56	27,12
Suhteellinen velkaantuneisuus %	50,29	62,04
Kertynyt ylijäämä, M€	11,10	8,68
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	913	706
Konsernin lainat, €/asukas	4 102	4 013
Konsernin lainakanta 31.12., M€	49,9	49,4
Konsernin lainasaamiset, M€	0,9	0,7
Asukasmäärä	12 156	12 301

1.5. Tilikauden tuloksen käsittely

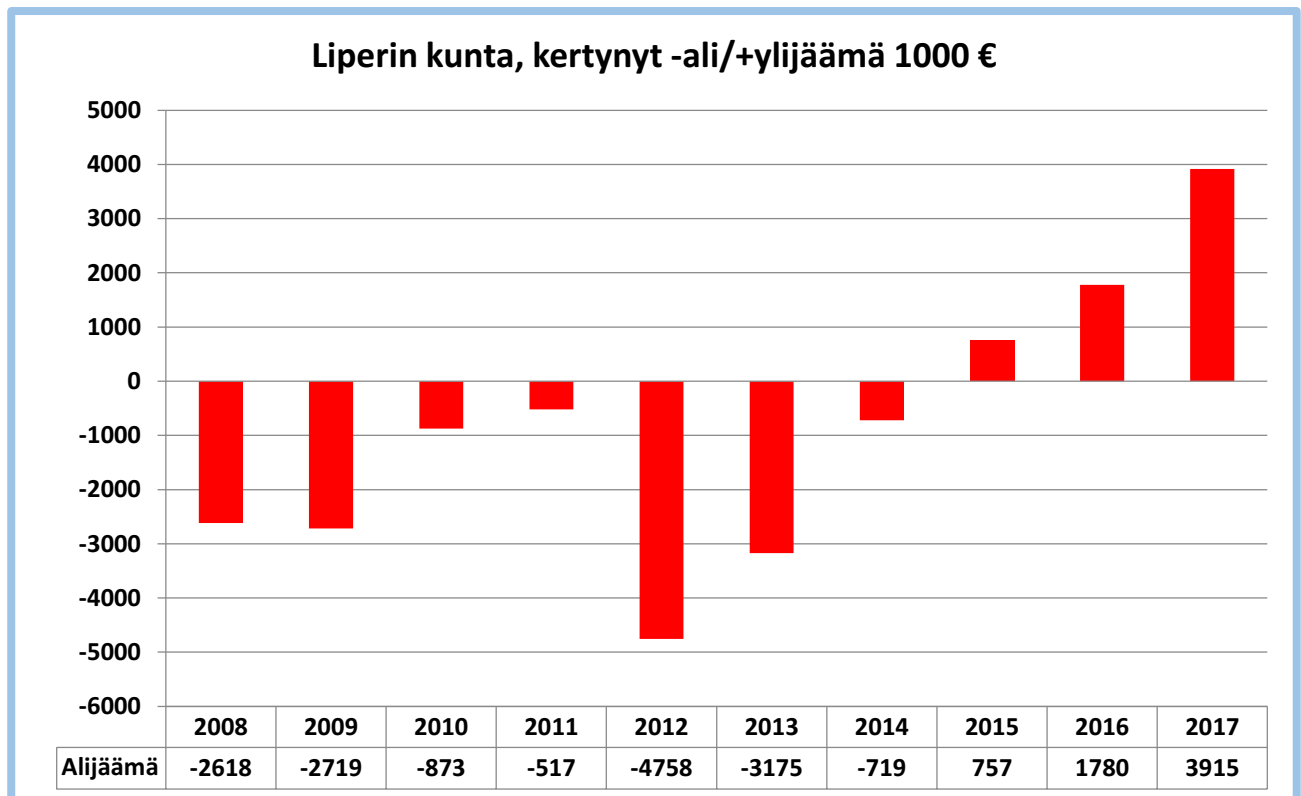
Kuntalain § 115 mukaan kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Liperin kunnan tilikauden tulos on 2.016.199,21 euroa. Lisäksi tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan 119.183,49 euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostuu näin ollen 2.135.382,70 euroa.

Kunnanhallitus esittää, että tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

- tuloutetaan poistoeroja suunnitelman mukaan 119.183,49 euroa
- kirjataan tilikauden ylijäämä 2.135.382,70 euroa taseeseen oman pääoman *Tilikauden ylijäämä (alijäämä)* -tilille.

Tilikauden 2017 ylijäämä huomioiden taseeseen on kertynyt ylijäämää yhteensä 3.914.916,53 euroa.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.2. Valtuustokauden 2013–2017 kuntastrategian taloustavoitteet

Valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa 2014–2017 asetettiin seuraavat taloudelliset tavoitteet:

- Kumulatiivinen alijäämä ei saa ylittää 500 euroa/asukas ja alijäämä on katettu viimeistään vuonna 2016
- Keskimääräinen vuosikatetavoite on vähintään 250 €/asukas
- Toimintakatteen kasvu on 0 % vuosina 2015–2016
- Veroprosentti jäädytetään vuoteen 2016 saakka
- Muut investoinnit vuosikatteella, terveyskeskusinvestointi lainalla

Kuntastrategian talouden tasapainottamiseen liittyvistä tavoitteista pääosa toteutui. Alijäämä saatiin kateksi vuotta tavoiteltua aiemmin, keskimääräinen vuosikatetavoite saavutettiin 2014–2017, veroprosenttia ei ole nostettu vuoden 2014 jälkeen ja terveyskeskusta lukuun ottamatta muut valtuustokauden investoinnit on pystytty kattamaan vuosikatteella. Toimintakatteen nollakasvu tavoitteiseen ei kuitenkaan päästy. Toimintakatteen kasvuprosentit olivat +3,2 % (2015) ja +2,2 % (2016). Vuoden 2017 toimintakatteen kasvu -3,0 %. Strategiakauden aikana toimintakate kasvoi 2,6 %, mitä voidaan pitää varsin maltillisena kasvuna nelivuotiskaudelle. Tämä kertoo osaltaan onnistuneesta työstä tiukan taloudenpidon tavoitteiden eteen.

Talouden tasapainon säilyttämiseksi on jatkettava aiempien vuosien rakenteellisten uudistusten vaikuttavuuden lisäämistä sekä kiinnitettävä huomiota erityisesti toimintamenojen hallintaan. Kunnan kiinteistöjen korjausvelka, terveyskeskusinvestointi sekä joulukuussa tehty kouluratkaisu edellyttävät, että vuosikatetavoite on huomattavasti korkeampi kuin kuntastrategiassa 2014–2017 on määritelty.

2.3. Vuoden 2017 hyvinvointisuunnitelman toteutuminen

Hyvinvoiva Liperi

Kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä ja kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia. Hyvinvoinnin edistäminen on jatkuvaa toimintaa, joka tapahtuu kunnassa monitoimijaisena yhteistyönä. Kaikki palvelualueet osaltaan tekevät työtään kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kunnan toimijoiden lisäksi tärkeässä roolissa ovat järjestöt, seurakunta sekä yksityiset toimijat.

Laajassa hyvinvointikertomuksessa asetetaan valtuustokausittain painopistealueet hyvinvoinnin edistämiseksi. Syksyllä 2016 valmisteltu uusi laaja hyvinvointikertomus sisältää vuosien 2013–2016 hyvinvointikertomuksen toteuman arvioinnin sekä painopistekohtaiset tavoitteet hyvinvoinnin edistämiseksi vuosille 2017–2020. Se hyväksyttiin valtuustossa samassa kokouksessa vuoden 2017 talousarvion kanssa. Laajan hyvinvointikertomuksen pohjalta vuoden 2017 talousarvioon asetettiin tarkemmat vuosittaiset tavoitteet, joiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Talousarviokirja korvaa näin ollen erillisen vuosittaisen hyvinvointisuunnitelman 2017 ja tilinpäätös erillisen hyvinvointisuunnitelman toteuman arvioinnin. Nelivuotiskauden yhteenveto ja arviointi ovat osa kaudelle 2021–2024 tehtävää laajaa hyvinvointikertomusta.

Hyvinvointikertomuksen painopistealueet vuosille 2017–2020 ovat:

1. Ikäihmisten hyvinvoinnin edistäminen
2. Lasten ja nuorten turvallinen kasvu ja kehitys
3. Työllisyyden edistäminen
4. Hyvinvointityön näkyväksi tekeminen

Hyvinvointityön tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2017 ovat:

1. Ikäihmisten hyvinvoinnin edistäminen

- Tavoitteiden ja toimintamallien määrittely kunnan ja Siun soten yhdyspinnassa.
- Kotona asumisen tukeminen. Erityisesti pienryhmäkotiratkaisut 2017 (Penttilänpiha).
- Osallisuuden lisääminen, ikäihmisten aktivoiminen kunnan liikunta-, kulttuuri- ja harrastustoimintaan.
- Ikäihmisten neuvoston toimintatavoitteiden laatiminen.
- Liikenneturvallisuussuunnitelman päivittäminen.

Toteuma:

Liperin kunnan ja Siun soten yhdyspinnan toimintatapoja on hiottu vuoden 2017 aikana. Kunnan hyvinvointiryhmä, joka toimii myös Siun soten paikallisena neuvottelukuntana ohjaa ja arvioi yhteistyötä. Hyvinvointiryhmän kokouksissa kuullaan ajankohtaiset asiat myös ikäihmisten palveluista ja niiden toimivuudesta.

Kotona asumista on tuettu mm. aloittamalla tehostettua kotikuntoutusta sitä tarvitseville. Kotona asuvien ikäihmisten suunterveyteen ja ravitsemushoitoon on luotu uusi toimintamalli. Penttilänpihan D-talon remontti valmistui vuoden 2017 aikana. Remontin myötä saatiin kahdeksan uutta asuntoa ikäihmisten käyttöön ja Penttilänpihaan pystyttiin ottamaan asumaan ikäihmisiä, jotka tarvitsevat kotihoitoa tukipalveluineen

Ikäihmisten neuvosto on nimetty ja neuvosto on laatinut toimintasuunnitelman. Liikenneturvallisuussuunnitelman päivittäminen toteutui suunnitellusti.

2. Lasten ja nuorten turvallinen kasvu ja kehitys

- Tavoitteiden ja toimintamallien määrittely kunnan ja Siun soten yhdyspinnassa.
- Oikea-aikainen varhainen tuki, lähikouluperiaate, inklusio.
- Erityisopetuksen ja varhaiskasvatuksen tukipalveluiden rakenteen ja toiminnan tarkastelu, positiivinen pedagogiikka.
- Joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittäminen edelleen.
- Osallisuuden lisääminen koko palvelutuotannossa.
- Nuorisovaltuuston toimintatavoitteiden laatiminen.
- Liikenneturvallisuussuunnitelman päivittäminen.

Toteuma:

Siun soten ja hyvinvointipalveluiden yhteistyötä on kehitetty mm. Lape-työn puitteissa ja esimiestapaamisissa. Prosesseja ja vastuuhenkilöitä avaamalla on pyritty laadukkaisiin palveluihin. Toimintamallien määrittely jatkuu edelleen vuonna 2018 hyvässä vuoropuhelussa ja yhteistyössä.

Lähikouluperiaate toteutuu Liperin kunnassa melko hyvin. Lapset tuen tarpeesta riippumatta ovat kunnan omissa varhaiskasvatuspalveluissa, erityisryhmiä ei ole. Oppilaiden siirtoja toiseen kouluun perusopetuksessa erityisopetuksen järjestämiseksi tapahtuu vain muutamien oppilaiden kohdalla. Näistä oppilaista suurin

osa käy kehitysvammaisille lapsille tarkoitetuissa pienryhmissä Ylämyllyn koululla. Erityisopetuksen ja tuki-palveluiden määrittely ei kokonaisuudessaan valmistunut vielä 2017 vuoden aikana ja työtä jatketaan edelleen. Tasa-arvoiset erityisen tuen palvelut eivät 2017 toteutuneet halutulla tavalla ja resurssien tarkastelua ja muutoksia rakenteessa jatketaan tulevina vuosina.

Syksyllä 2017 joustava esi- ja alkuopetus käynnistyi kaikissa yksiköissä. Toimintatavat ja toiminnan laajuus ovat jokaisessa yksikössä erilaisia, johtuen mm. tiloista ja oppilasmääristä. Toimintatapojen kehittäminen jatkuu edelleen.

Osallisuuden lisääminen on alkanut pienin askelin. Mitä osallisuus on kussakin palvelussa ja toiminnassa, tulee edelleen pohtia. Asiakkaan, kuntalaisen ottaminen mukaan palvelun suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin on ollut lähtökohtana mm. vuodelle 2018 asetetuissa talousarvion tavoitteissa. Kunnassa on useita vaikuttamistoimielimiä, joissa kuntalaisten edustajat ovat jäseninä tuomassa arvokasta tietoa päätöksentekoon.

Vuoden 2018 talousarvion laadinnassa kokeiltiin syksyllä 2017 ensimmäistä kertaa osallistavaa budjetointia.

Nuorisoneuvosto on aloittanut toimintansa ja liikenneturvallisuussuunnitelman päivitystyö toteutui suunnitellusti.

3. Työllisyyden edistäminen

- Tavoitteiden ja toimintamallien määrittely kunnan ja Siun soten yhdyspinnassa.
- Uuden työllisyyden toimintamallin jalkauttaminen.
- Yhteispalvelupisteen toiminnan kehittäminen.
- Työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentäminen.

Toteuma:

Yhteistä tavoitekeskustelua on käyty ja toimintamalleja kehitetty yhdyspintojen kanssa. Uusi työllisyyden toimintamalli on jalkautettu. Toiminta on asiakaslähtöistä ja keskitettyä. Yhteispalvelupistetoiminta on saatu vakiinnutettua ja vuoden lopussa avattiin vielä toinen toimipiste. Kävijöitä vuonna 2017 oli yhteensä 1175 (ka. 98 hlö/kk).

Työmarkkinatukiosuutta ei saatu pienennettyä, nousua oli 11 010 euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Nousu on kuitenkin maltillinen ja siihen vaikuttivat mm. rajapintayhteistyön alkukankeus, toimeentulotuki-asiakkaiden paluu listalle vuosien tauon jälkeen, pulmat mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuudessa. Yhteistyö TE-toimiston kanssa olisi voinut olla tehokkaampaa, mm. työhön osoituksia tuli hyvin nihkeästi.

4. Hyvinvointityön näkyväksi tekeminen

- Hyvinvointityöstä tiedottamisen lisääminen ja tietoinen eri toimijoiden tekemän hyvinvointityön näkyväksi tekeminen.
- Tarkemmat tavoitteet ja toimenpiteet on kirjattu palvelualueiden talousarvion toiminnallisiin tavoitteisiin. Näitä tarkennetaan edelleen tammikuussa lautakunnissa hyväksyttävissä käyttösuunnitelmissa. Vuoden 2017 hyvinvointityön tavoitteiden toteuman arviointi tehdään talouskatsausten ja tilinpäätösten yhteydessä.

Toteuma:

Liperin kunnan organisaatiouudistus, talousarviorakenteen uudistaminen, strategiatyö sekä toimintatapojen uudistaminen ovat kaikki pohjautuneet uudella tavalla osallisuuteen ja asioiden näkyväksi tekemiseen. Hyvinvointipalveluiden palvelualue on kokonaisuudessa laajentunut koskemaan kaiken ikäisten kuntalaisten palveluita ja hyvinvoinnin edistämistä. Eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja vuoropuhelua on lisätty tavoitteena oikea-aikaiset ja laadukkaat kuntalaisten palvelut.

Jokainen palvelualue on syksyllä 2017 talousarviovalmistelussa pohtinut osaltaan hyvinvointityön tavoitteita. Kunnan hyvinvointiryhmän ja Lape-työn kautta tietoisuus hyvinvoinnin edistämisestä ja ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä on lisääntynyt, mutta tiedottamista on edelleen syytä tehostaa. Hyvinvointityön koordinaatio on kirjattu hallintosääntöön.

2.4. Toimialojen tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Keskushallintopalvelut

Tulosalueet: Kunnanhallitus
Alueellinen yhteistyö
Hallinto
Maaseutupalvelut

Toiminta-ajatus

Keskushallintopalveluiden tarkoituksena on huolehtia kunnan kehittämisestä, kunnan elinvoimaisuuden ja kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamisesta ohjaamalla kunnan toimintaa valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden ja myöntämien resurssien puitteissa. Keskushallintopalvelut vastaa kunnan talouden ja hallinnon johtamisesta, henkilöstön johtamisesta, työllisyyden kehittämisestä, hallinnon kehittämisestä sekä johdon tuesta.

Keskushallintopalveluiden strategiset tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Toteuma
Asiakas			
Kuntastrategia vuosille 2017–2021 (elinvoima, hyvinvointi, osallisuus, henkilöstö, talous ja viestintä)	Kuntastrategia	Kuntastrategia 2017–2021 laadittu	Kuntastrategiaa valmisteltu. Valtuustokäsittely alkuvuodesta 2018.
Paikallisen neuvottelukunnan aseman rakentaminen suhteessa Siun sote-organisaatioon ja tulevaan maakuntaan	Mitataan hyvinvointikertomuksessa valituilla mittareilla	Tarkemmat tavoitearvot hyvinvointikertomuksessa	Neuvottelukunta kokoontunut neljästi. Vuodelle 2017 asetettujen hyvinvointitavoitteiden toteuma omana osiona.
PaikallisJanen toimintamallin rakentaminen vuoden 2017 aikana		PaikallisJanen toimintamalli rakennettu	Järjestöt eivät halunneet perustaa paikallisJanea
Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen	Mitataan hyvinvointikertomuksessa	Tarkemmat tavoitearvot hyvinvointikertomuksessa	Seuranta erillisenä osiona.

		muksessa valituilla mittareilla	
Luodaan edellytyksiä yhteistyökenteiden avulla liperiläiselle yrittäjyydelle. Yhteistyö-, näkyvyys- ja kumppanuussopimukset yhdistysten ja yritysten kanssa.			Elinvoimaohjelman laatiminen 2017 Elinvoimaohjelma integroitiin kuntastrategiaan 2018–21 Yhteistyö-, näkyvyys- ja kumppanuussopimukset tehty ja toteutettu suunnitellusti
Toiminta			
Uuden kuntasuunnittelutyöryhmän toimintamalli			Toimintasuunnitelma tehty Johtoryhmän vuosisuunnitelmassa.
Monikanavaisen viestinnän ja kuntanäkyvyyden kehittäminen			Kunnan nettisivujen uudistaminen monikanavaiseksi ja kuntanäkyvyyden kehittäminen Projekti aloitettu elokuussa ja jatkuu vuoden 2018 puolelle.
Talous			
Informaatio-ohjaus kuntastrategiaprosessin rinnalla.			Tiedolla johtamisen kehittäminen Kuntamaiseman maakunnallisen vertailun tuloksia on käyty läpi ja hyödynnetään
Henkilöstö			
Henkilöstöosion tavoitteiden saavuttaminen	Mittarit henkilöstöosiossa	Tavoitearvot henkilöstöosiossa	Seuranta henkilöstöosiossa

Kunnanhallitus

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Toteuma
Määritellään kunnan omistajapolitiikka	Konserniohje ja hallintosääntö	Konserniohje ja hallintosääntö päivitetty v. 2017 aikana	Hallintosääntö päivitetty. Konserniohjetta ei ehditty kokonaisuudessaan päivittää. Valtuustokäsittely vuonna 2018. Omistajaohjausta pyritty te-rävöittämään kaikilla tasoilla.
Toimintatapojen tarkistaminen Siun soten myötä normaaliajan häiriötilanteissa	Valmiussuunnitelma	Ajantasainen valmiussuunnitelma	Valmiussuunnitelman päivitystä aloitettu.

			Kokonaisuuden hyväksyntä siirtyy vuodelle 2018
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvoisuus	Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma	Suunnitelma päivitetty ja käytännöt jalkautettu	Suunnitelma valmis (henkilöstö)

Tulosalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

Tulosalue sisältää elinkeinotoiminnan hoitamiseen varatut määrärahat Josekin ja Lipertekin osalta. Tulosalueella on varauduttu uusien luottamushenkilöiden perehdyttämiseen sekä sähköisen kokouksen mahdolliseen käyttöönottoon valtuuston osalta.

Toteuma

Keskiössä on ollut uuden rakenteen ja kuntastrategian tekeminen vuoropuhellen eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on yhdistää erilaisia strategisia asiakirjoja "yksiin kansiin" eli talousarvion yhteyteen. Uusi elinkeinojohtaja on rekrytoitu ja sovittu työnjaosta Lipertekin ja kunnan välillä. Liikekeskushanke on ollut aktiivisessa työstössä kunnanhallituksen pöydän äärellä. Uusille luottamushenkilöille on laadittu perehdytys-suunnitelma ja koulutuksia pidettiin syksyn aikana muun muassa valtuuston kokouksien yhteydessä. Sähköinen kokous otettiin loppuvuodesta käyttöön myös valtuustossa ja elin ympäristölautakunnassa.

100 Kunnanhallitus	TA2017	Muutos	TA2017M	TP2017	TA-%	TP 2016*
Toimintatuotot	0	0	0	2 640	*****	107 358
Myyntituotot	0	0	0	0	0	105 073
Muut toimintatuotot	0	0	0	2 640	*****	2 285
Toimintakulut	-842 656	0	-842 656	-783 821	93,0	-1 423 945
Henkilöstökulut	-251 268	0	-251 268	-230 416	91,7	-342 266
Palkat ja palkkiot	-200 025	0	-200 025	-194 800	97,4	-205 288
Henkilösivukulut	-51 243	0	-51 243	-35 616	69,5	-136 978
Eläkekulut	-44 339	0	-44 339	-13 167	70,3	-128 991
Muut henkilösivukulut	-6 904	0	-6 904	-4 449	64,4	-7 987
Palvelujen ostot	-499 487	0	-499 487	-475 445	95,2	-1 041 751
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 000	0	-10 000	-10 977	109,8	-17 146
Avustukset	-51 000	0	-51 000	-47 954	94,0	-39 079
Muut toimintakulut	-30 901	0	-30 901	-19 029	61,6	16 298
Toimintakate	-842 656		-842 656	-781 181	92,7	-1 316 587

*) TP2016-luvut eivät ole vertailukelpoisia organisaatiomuutosten vuoksi

Alueellinen yhteistyö

Tulosalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

Liperin kunnan sosiaali- ja terveystoimet siirtyvät 1.1.2017 alkaen Siun sotelle. Alueellisen yhteistyön tulosalueelle on siirretty pelastustoimi teknisen lautakunnan alta ja joukkoliikenne sivistyslautakunnan alta.

Maakuntahallinnossa vuosina 2017 ja 2018 valmistellaan tulevaa uutta Miun maakuntaa, jossa Liperillä edunvalvonnan rooli maaseutu- ja lomituspalveluissa sekä työllisyyskokeilussa.

Toteuma

Kunnan eri palvelualueet ovat olleet aktiivisesti rakentamassa yhteistyötä Siun soten kanssa sekä osallistuneet Meijän maakunnan valmisteluun.

Tulosalueen määrärahavaraukset toiminnoittain

Toiminto	TA2017M	TP2017	TP2016
Siun soten maksuosuus	38 220 000 €	38 153 631 €	38 101 585 €*
Pelastustoimi	906 000 €	917 570 €	927 634 €
Ympäristöterveydenhuolto	334 000 €	343 817 €	324 886 €
Soten eläkevastuut	864 000 €	853 475 €	1 036 295 €
Maakuntaliitto	280 000 €	279 870 €	304 050 €
Kuntaliitto	40 000 €	39 070 €	39 227 €
Seudullinen joukkoliikenne	313 500 €	298 521 €	333 291 €
Osuus verotuskustannuksiin	283 000 €	270 513 €	284 290 €

* Sosiaali- ja terveystalokunnan vuoden 2016 tilinpäätös vähennetty rajapinnassa olevilla toiminnoilla, jotka eivät siirry Siun soten hoidettavaksi (esim. työmarkkinatuen kuntaosuus, työllistettyjen palkat, avustukset, perustoimeentulotuki).

110 Alueellinen yhteistyö	TA2017	Muutos	TA2017M	TP2017	TA-%	TP 2016*
Toimintatuotot	0	0	0	38 644	*****	0
Myyntituotot	0	0	0	30 096	*****	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	8 547	*****	0
Toimintakulut	-40 608 478	-700 000	-41 340 478	-41 340 342	100,1	0
Henkilöstökulut	-961 221	0	-961 221	-13 797	1,4	0
Palkat ja palkkiot	0	0	0	14 738	*****	0
Henkilösivukulut	-961 221	0	-961 221	-28 536	3,0	0
Eläkekulut	-961 221	0	-961 221	-21 194	2,2	0
Muut henkilösivukulut	0	0	0	-7 342	*****	0
Palvelujen ostot	-39 647 257	-700 000	-41 308 478	-41 185 441	102,1	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	-3 184	*****	0
Avustukset	0	0	0	-5 444	*****	0
Muut toimintakulut	0	0	0	-132 476	*****	0
Toimintakate	-40 608 478	-700 000	-41 308 478	-41 301 698	100,0	0

*) Kokonaan uusi tulosalue

Hallinto

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Toteuma
Kunnan lakisääteisten palveluiden kuvaaminen palvelutietovarantoon	Palvelukuvaukset	Palvelut kuvattu vuoden 2017 aikana ja eSuomi.fi palvelu käytössä	Valmistunut 30.6. Käyttöön otettu syksyllä (VM)

Tiedonohjaussuunnitelmatyön jatkaminen	Kuvatut prosessit	Sähköisen arkistoinnin käyttöönoton valmistelu	Jatketaan 2018
Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen päivittäminen ja toimintamallin uudistaminen	Ohjeistus	Ohjeistus päivitetty ja toimintamalli tarkasteltu	Riskienhallinnan uudistamista on aloitettu vakuutuskilpailutuksen yhteydessä. Kesällä on laadittu riskikartoitusraportti. Tässä yhteydessä on todettu, että riskienhallintaan tulee luoda systemaattinen toimintamalli ja työkalut ennen ohjeistuksen päivittämistä.
Yhteispalvelupistetoiminnan kehittäminen	Yhteispalvelupisteestä ohjautuneiden asiakkaiden määrä	Palveluiden tunnetuksi tekeminen	Yhteispalvelupisteen asiakasmäärä on selvästi kasvanut viime vuoteen verrattuna. Avoimet ovet järjestetty 18.4. ja 31.8. Palvelupisteestä kunnan palvelut, TE-toimiston, Kellan ja Ohjaamon palveluita
Uuden toimintamallin jalkauttaminen työllisyyspalveluissa	Henkilöiden määrä per kuukausi	Kuntouttavasta työtoiminnasta eteenpäin tai muiden palveluiden piiriin siirtyvien henkilöiden määrä on 5 hlö/kk tai enemmän	Tavoite saavutettu
Työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentäminen	Työmarkkinatuen kuntaosuuden määrä	50 000 € edellistä vuotta pienempi	Kuntaosuus on samalla tasolla kuin vuonna

			2016. Tavoitteeseen ei päästy.
Talouden seurannan kehittäminen ja siihen liittyvien työvälineiden käytön jalkauttaminen työyksiköihin		Taloustilanne ja talouden seurannan työvälineet läpikäyty vähintään kerran kunkin tulosaluevastaavan kanssa.	Käyty osittain talouskatsauksien ja tilinpäätöksen valmistelun yhteydessä.

Tulosalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

Kunnan uusi viranhaltijaorganisaatio ja uudet palvelukokonaisuudet tulevat voimaan 1.1.2017. Hallinnossa valmistaudutaan Siun sotien tuomiin muutoksiin toiminnoissa ja työnkuissa. Jatketaan myös Siun sotien muutosten takia tarvittavien ohjeistusten päivittämistä.

Kunnat veloitetaan liittymään VM:n hankkeen kautta kansallisen palveluarkkitehtuuriin, jonka tarkoituksena on luoda palveluväylä, jonka kautta julkiset palvelut löytyvät yhdestä osoitteesta. Tähän liittyen aloitetaan kunnan lakisääteisten palvelujen kuvaaminen palvelutietovarantoon kaikilla palvelualueilla. Sähköisen asioinnin kehittämistä jatketaan.

Kuntavaalit järjestetään huhtikuussa 2017.

Kuljetuspalveluiden koordinoitua parannetaan ja tarkastellaan mahdollisuuksia kuljetusten yhdistelyyn.

Työllisyyspalveluille vuoden 2016 aikana luodun uuden toimintamallin jalkauttaminen. Työllisyyspalveluiden toiminnan mukauttaminen valtion painopistealueisiin. Osallistutaan yhdessä muun maakunnan kanssa työllisyyden kuntakokeiluun sekä työllisyyden hankkeisiin (mm. Ohjaamo, Kajo-keskus ja Pokali). Lisäksi haetaan jatkoa ohjattua liikuntaa kuntouttavaan työtoimintaan –hankkeelle.

Toteuma

Uusi viranhaltijaorganisaatio, luottamushenkilöorganisaatiosta hyvinvointilautakunta ja elinympäristölautakunta aloittivat toimintansa 1.1.2017. Alkuvuoden aikana Siun sotien muutokset työllistivät keskushallinnossa erityisesti talous- ja palkkahallintoa. Keskushallinnon tukipalveluiden työnkuvia on käyty läpi ja tehtäviä osittain keskitetty. Kunnan hallintosääntö uudistettiin 1.2.2017 ja päivitettiin 1.10.2017.

Kuntavaalit järjestettiin huhtikuussa.

Tiedonohjaussuunnitelmatyön jatkaminen odottaa valtakunnallisen SAPA-työryhmän työn valmistumista.

Luottamushenkilöiden palkkiosääntöä on päivitetty sekä ohjeistettu esimiehille päätösten tiedoksianto ja tiedottaminen verkossa. Ohjelma luottamushenkilöiden sidonnaisuuksien ilmoittamiseen on otettu käyttöön. Asianhallintaohjelman viranhaltijapäätösosioon on lisätty ja otettu käyttöön verkkojulkaisu.

Kunnat veloitettiin liittymään VM:n hankkeen kautta kansallisen palveluarkkitehtuuriin, jonka tarkoituksena on luoda palveluväylä, jonka kautta julkiset palvelut löytyvät yhdestä osoitteesta. Liperin kunnan lakisääteiset palvelut on kuvattu 30.6. palvelutietovarantoon kaikilla palvelualueilla. Sähköisen asioinnin kehittämistä jatketaan.

Koulukuljetusten kilpailutusta on valmisteltu ja mahdollisuuksia kuljetusten yhdistelyyn on tarkasteltu samassa yhteydessä. Koulukuljetuksissa päädyttiin käyttämään vuoden 2018 optio.

Työllisyyspalveluissa jatkettiin uuden asiakaslähtöisen toimintamallin jalkauttamista ja palkkatukeen varatut rahat keskitettiin työllisyyspalveluihin. Lisäksi vahvistettiin yhteistyötä eri kumppaneiden kanssa, toimintaan vaikutti melko voimakkaasti erityisesti alkuvuodesta uusi yhteistyö Siun sotien kanssa. Kuntouttavan työtoiminnan osalta tehtiin vahvaa kehitystyötä ja uudistusten myötä toiminta täyttää sosiaalihuoltolain asettamat

vaatimukset. Yhteistyötä lisättiin myös elinkeinoelämän puolella ja yritysten kanssa tehtävä yhteistyö käynnistyi hyvin vuoden 2017 aikana. Maakunnallisen tuhat uutta työpaikkaa kokeilun myötä Liperiin käynnistettiin nuorten työttömien valmennuspalvelun hankinta. Hankkeet toteutuivat suunnitellusti.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2017	TP 2017	TP 2016	TP 2015
Työmarkkinatuen kuntaosuus €/kk	66 000 €	70 936 €	70 000 €	64 250 €
Työmarkkinatuen kuntaosuuden piirissä henkilöitä keskimäärin	165 hlöä	190 hlöä	ei määritelty	164 hlöä
Palkkatuella palkattuja henkilöitä	25	24	ei määritelty	
- joista velvoitetyöllistettäviä	5	4	ei määritelty	
Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden määrä ka/kk	155	108	ei määritelty	
- joista puutyöpajalla	30	19	ei määritelty	
- joista Ylämyllyn pajalla	50	33	ei määritelty	
- joista hallintokunnissa	50	27	ei määritelty	
- joista yhdistyksissä	25	29	ei määritelty	
TYP-asiakkuudet	50	55	50	-
Aktivointiaste	45 %	38,8 %	ei määritelty	40,6 %
Kesätyöllistämiseen tarjottava tuki (110 €/hlö) yhteensä nuorelle	300 nuorta	seteleitä varattu 300, haettu noin 200, tuki haettu 112 hlö	ei määritelty	150 nuorta

130 Hallinto	TA2017	Muutos	TA2017M	TP2017	TA-%	TP 2016
Toimintatuotot	1 437 324	0	1 437 324	1 305 354	90,8	4 661 688
Myyntituotot	944 724	0	944 724	912 270	96,6	4 451 793
Tuet ja avustukset	492 600	0	492 600	392 772	79,7	209 021
Muut toimintatuotot	0	0	0	312	*****	873
Toimintakulut	-3 464 943	0	-3 464 943	-3 062 500	88,4	-5 476 921
Henkilöstökulut	-1 639 594	0	-1 639 594	-1 439 986	87,8	-2 219 556
Palkat ja palkkiot	-1 289 530	0	-1 289 530	-1 146 292	88,9	-1 694 332
Henkilösivukulut	-350 064	0	-350 064	-293 694	83,9	-525 234
Eläkekulut	-263 499	0	-263 499	-243 642	92,5	-419 802
Muut henkilösivukulut	-86 565	0	-86 565	-50 052	57,8	-105 432
Palvelujen ostot	-781 650	0	-781 650	-580 767	74,3	-2 004 588
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-60 700	0	-60 700	-53 959	88,9	-751 934
Avustukset	-828 300	0	-828 300	-867 672	104,8	-9 294
Muut toimintakulut	-154 699	0	-154 699	-120 116	77,6	-491 550
Toimintakate	-2 027 619	0	-2 027 619	-1 757 146	86,7	-815 233

*) TP2016-luvut eivät ole vertailukelpoisia organisaatiomuutosten vuoksi

Maaseutupalvelut

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Toteuma
Vakuutus maksajavirastotehtävien hoidosta	arviointilomake	paras käytäntö 4	3,6
Lomituspalvelujen tuottaminen	Melan tulokortti	Melan tavoitearvo 4	3,8

Tulosalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

Maaseutuelinkeinojen kehittämisen tulosityksikössä hallinto ja muut viranomaistehtävät sekä maaseudun kehittäminen pystyttiin toteuttamaan talousarvion puitteissa siten, että käyttömenot alittuivat. Palvelut on pystytty järjestämään edelleen lähipalveluperiaatteella.

Maaseudun kehittämistoimintaa on toteutettu Joensuun seudun maaseutuohjelman mukaisesti. Kehittämistoimissa on oltu hankerahoituksen kautta kattavasti mukana. Maaseudun kehittämisintoa on varsinkin Joensuun seudulla ollut kiitettävästi mikä näkyy kehittämishankkeiden toiminnan vireydessä ja pienyritysten investoinneissa. Leader puolella on myös ollut hakemuksia enemmän, kuin jaettavaa rahaa. Alkutuotannon investoinnit ovat monen vuoden hiljaiselon jälkeen piristymässä, mikä antaa positiivisia signaaleja jatkuvuudesta. Maaseutuhallinnon valmisteluun maakuntahallintoon siirtymiseksi, tuli kaivattu lisävuosi aikaa.

Lomituspalveluyksikössä on vaikuttavana seikkana ollut palvelujen käyttäjien ja käytön määrän vähentyminen. Karjatalousyrittäjien väheneminen on jatkanut vähintään samaa laskua aiempiin vuosiin verraten. Palvelujen käyttö on vähentynyt suhteessa aiempaa enemmän jo toista vuotta peräkkäin. Tilanne on maa- ja valtakunnallisesti samansuuntainen. Muutokset ovat edellyttäneet toimia annettavien palvelujen ja henkilöstön järjestelyjen suhteen. Palvelujen toteuttamissuunnitelmia on edelleen kehitetty, mutta vaikeana ja palvelujen nopeaan saatavuuteen koettiin henkilöstöjärjestelyjen nyt jo päättyneet väliaikaiset seuraukset.

Valtionkorvauksena saatua ennakkoa oli tarkastettu ja alennettu koko vuodelle alkuvuoden arvion mukaan laskettuna. Keväällä esitetty ennakonmuutos vastasi melko hyvin koko vuoden nettomenoja. Maatalousyrittäjien eläkelaitos maksaa Liperin kunnalle vuoden 2017 lopputilityksen yhteydessä todettavan nettokustannuksen ja maksetun ennakon erotuksen. Lomituksen hallinnon valtionosuus on laskenut, mutta hallinnon käyttömenot vastasivat talousarviota. Tämän mahdollistivat osin henkilöstöjärjestely ja jotkin kustannussäästöt.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2017	TP2017	TP 2016	TP2015
tukea hakeneet maatilat	1161 kpl.	1146 kpl.	1168 kpl.	1193 kpl.
maksetut suorat tulotuet	32,5 M/€	35,13 M/€	31,5 M/€	32,5 M/€
SPV:t	20 kpl.	18 kpl.	16 kpl.	12 kpl.
tuotettu maitomäärä	57,6 mltr.	54,9 mltr.	58,34 mltr.	59,7 mltr.
tilojen saamat investointituet	5,2 M/€	6,17 M/€	2,06 M/€	2,57 M/€
pienyrittysten saamat investointituet	2,7 M/€	4,03 M/€	5,19 M/€	0,151 M/€
uudet leader hankkeet	30 kpl.	113 kpl.	51 kpl.	34 kpl.
uudet EMR. rahoitetut yritykset	22 kpl.	37 kpl.	53 kpl.	2 kpl.
uudet EMR. rahoitetut työpaikat	22 kpl.	182 kpl.	153 kpl.	4 kpl.
kehittämishankkeet alueella	13 kpl.	12 kpl.	11 kpl.	5 kpl.
maatalousyrittäjän vuosilomapäivät	10000 pv.	9221 pv	10096 pv	11937 pv
maatalousyrittäjän sijaisapupäivät	5500 pv.	4587 pv	5901 pv	7061 pv
tuettu maksullinen lomitusapu päivinä	2300 pv.	2145 pv	2691 pv	2709 pv
päivät yhteensä	17800 pv.	15953 pv	18688 pv	21707 pv

160 Maaseutupalvelut	TA2017	Muutos	TA2017M	TP2017	TA-%	TP 2016
Toimintatuotot	4 370 282	-100 000	4 270 282	4 105 858	96,1	5 029 264
Myyntituotot	3 857 482	0	3 857 482	3 761 245	97,5	4 451 536
Tuet ja avustukset	12 800	-100 000	12 800	12 386	96,8	14 040
Muut toimintatuotot	0	0	0	200	*****	0
Toimintakulut	-4 658 433	100 000	-4 558 433	-4 315 644	94,7	-5 299 171
Henkilöstökulut	-3 636 333	30 000	-3 606 333	-3 339 193	92,6	4 218 804
Palkat ja palkkiot	-2 689 773	23 750	-2 666 023	-2 475 942	92,9	-3 003 597
Henkilösivukulut	-946 560	6 250	-940 310	-863 250	91,8	-1 215 208
Eläkekulut	-759 114	4 034	-755 080	-693 668	91,9	-920 278
Muut henkilösivukulut	-187 446	2 216	-185 230	-169 582	91,6	-294 930
Palvelujen ostot	-849 877	70 000	-779 877	-679 425	87,1	-849 877
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-44 970	0	-44 970	-30 473	67,8	-37 664
Avustukset	-85 000	0	-85 000	-195 859	230,4	-128 802
Muut toimintakulut	-42 253	0	-42 253	-70 695	167,3	-76 903
Toimintakate	-288 151	0	-288 151	-209 787	72,8	-269 907

10 Keskushallintopalvelut yhteensä	TA2017	Muutos	TA2017M	TP2017	TA-%	TP 2016
Toimintatuotot	5 807 606	-100 000	5 707 606	5 452 496	95,5	9 798 310
Myyntituotot	4 802 206	0	4 802 206	4 703 612	97,9	9 008 402
Maksutuotot	500 000	-100 000	400 000	332 026	83,0	563 688
Tuet ja avustukset	505 400	0	505 400	405 158	80,2	223 061
Muut toimintatuotot	0	0	0	11 700	*****	3 158
Toimintakulut	-49 574 510	-600 000	-50 174 510	-49 502 307	98,7	-12 200 037
Henkilöstökulut	-6 488 416	30 000	-6 458 416	-5 023 392	77,8	-6 780 626
Palkat ja palkkiot	-4 179 328	23 750	-4 155 578	-3 802 295	91,5	-4 903 207
Henkilösivukulut	-2 309 088	6 250	-2 302 838	-1 221 096	53,0	-1 877 419
Eläkekulut	-2 028 173	4 034	-2 024 139	-989 672	48,9	-1 469 071
Muut henkilösivukulut	-280 915	2 216	-278 699	-231 425	83,0	-408 348
Palvelujen ostot	-41 788 271	-630 00	-42 408 271	-42 921 078	101,2	-3 883 338
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-115 670	0	-155 670	-98 594	85,2	-806 744
Avustukset	-964 300	0	-964 300	-1 11 928	115,8	-177 174
Muut toimintakulut	-227 853	0	-227 853	-342 316	150,2	-552 155
Toimintakate	-43 766 904	-700 000	-44 466 904	-44 049 812	99,1	-2 401 727

*) TP2016-luvut eivät ole vertailukelpoisia organisaatiomuutosten vuoksi

Hyvinvointipalvelut

Tulosalueet: Hyvinvoinnin hallinto
Perusopetus
Varhaiskasvatus
Opinto- ja vapaa-aika

Toiminta-ajatus

Hyvinvointipalvelujen tehtävänä on eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointitarpeiden ja -odotusten tunnistaminen sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinvointipalvelut järjestää varhaiskasvatusta, perusopetusta vuosiluokille 1-9, perusopetuksen iltapäivätoimintaa sekä opinto- ja vapaa-aikapalveluja. Hyvinvointipalvelujen laatua ylläpidetään ja kehitetään vuorovaikutuksessa palvelunkäyttäjien, henkilöstön, järjestöjen ja yhdistysten sekä elinkeinoelämän kanssa. Henkilöstön tarpeen mukainen täydennyskoulutus ja toiminnan laadunarviointi tukevat kehittämistyötä.

Hyvinvointipalveluiden strategiset tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Seuranta
Asiakas			
Palvelusuunnitelun asiakaslähtöinen kehittäminen	Kokonaisvaltaisen palveluohjauksen tarpeen arviointi ja suunnitelman teko	Arviointi ja suunnitelma on tehty	Palveluohjausta on kehitetty varhaiskasvatuksessa. Kunnassa käynnistyy palvelumuotoilun hanke.
	Ulkopuolelle maksettavat kotikuntakorvaukset	Kotikuntakorvausoppilaiden määrä ei kasva	Kotikuntakorvausta maksetaan 102 perusopetuksen oppilaasta
Osallisuuden lisääminen	Nuorisoneuvosto	6 krt/v	Järjestäytynyt
	Vammaisneuvosto	4 krt/v	Järjestäytynyt
	Ikäihmisten neuvosto	6 krt/v	5
	Yhteistyö- ja kumppanuussopimusten määrä	Enemmän palvelukumppanuuksia kuin v. 2016	2016/18 2017/21
Sisäisen ja ulkoisen viestinnän tehostaminen	Viestintäsuunnitelman tavoitteiden toteutuminen	Aktiivisen ja ajantasaisen monikanavaisen viestinnän arviointi	Kunnan viestintäsuunnitelma on kesken. Viestintää lisätty
Toiminta			
Pedagogiikan kehittäminen opetussuunnitelman mukaisesti	Toimintakertomus	Uuden opetussuunnitelman mukainen pedagogiikka otettu käyttöön	Koulujen toimintasuunnitelmat
Digitalisaation edistäminen	Suunnitelma laadittu (kyllä/ei)	Esi- ja perusopetuksen digisuunnitelman laadittu ja laitteiden määrälle asetettu määrällinen/laadullinen tavoite	Suunnitelma on laadittu

Vuosiluokkiin sitomattoman esi- ja alkuopetuksen suunnittelun toteuttaminen	Suunnitelma laadittu (kyllä/ei)	Vuosiluokkiin sitomattoman esi- ja alkuopetuksen käyttöönotosta ja toimintatavoista on laadittu suunnitelma lukuvuodenvuoden 17–18 loppuun mennessä	Organisaatiosta ja vastuuhenkilöistä on sovittu. Suunnitelma yksiköittäin tehty.
Talous			
Erityisopetuksen ja varhaiskasvatuksen tukipalvelujen rakenteen ja toiminnan arviointi	Erityisopetuksen ja tukipalvelujen kehittämissuunnitelma laadittu (kyllä/ei)	Erityisopetuksen sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tukipalveluiden järjestäminen on arvioitu ja kehittämisen suunnitelma laadittu, jotta resurssit voidaan kohdentaa oikea aikaisesti ja tarpeen mukaisesti	Organisaatiosta ja vastuuhenkilöistä on sovittu. Suunnittelu on meillä erityisopettajien kanssa.
Henkilöstö			
Liikunnan lisääntyminen	Henkilöstökysely	Henkilöstön työssäjaksamista lisätään tukemalla erilaisia liikuntamuotoja esim. liikuntasetelin avulla	Kysely toteutuu 2018 alussa.
Työyhteisötaitojen parantaminen	Järjestetyn henkilöstökoulutuksen määrä	Työntekijöille on järjestetty työyhteisötaitokoulutusta, jonka avulla yhteistoiminta ja osallisuus ovat lisääntyneet	Toteutunut yksi koko henkilökunnalle ja 15 henkilölle pitkäkestoinen koulutus.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2017	TP 2016	TP2017
Varhaiskasvatus lasten määrä	660	668	650
Perusopetus oppilasmäärä	1321	1297	1299
Ulkopuolinen hankerahoitus*	307 400 €	171 281 €	178 570 €

*) Hyvinvointipalveluiden hankkeita ovat mm. Toiminnallisen osallistumisen kehittäminen inklusiivisessä varhaiskasvatuksessa, Liikkuva koulu- hanke, Perusopetuksen tasa-arvon edistäminen ja erityisopetuksen laadun parantaminen, Esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin kehittäminen vastaamaan tulevaisuuden vaatimuksia, Erasmus-hanke, Uusi peruskoulu-hanke, kerhotoiminnan kehittäminen, Step-Y (yrittäjyyskasvatus), Kulttuurin virta (lasten kulttuuriverkosto). Osa hankkeista on uusia, joiden toteutuminen edellyttää myönteistä rahoituspäätöstä.

Hyvinvoinnin hallinto

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Toteuma
Hyvinvointipalvelujen organisoituminen	Suunnitelma	Uusi organisaatio 1.8. alkaen	Uusi organisaatio aloitti 1.8
Johtamisen/pedagogisen johtamisen määrittely	Hyvinvointipalvelujen uusi johtamisjärjestelmä	Johtamisjärjestelmä tehty ja uudet tehtävänkuvaukset määritetty	Tehtävänkuvat määritetty
Esi- ja perusopetuksen kuljetusten sujuva ja kustannustehokas järjestäminen	Taloudellisuus	Kustannukset eivät kasva	Kustannukset laskeneet
	Tiedottaminen/viestintä	Kesäkuu 2017	Tiedottaminen tapahtui elokuussa
Joustavat hallinto- ja tukipalvelut	Toimintojen järjestäminen joustavasti	Palvelukokonaisuudet yli hallintorajojen	Yhteistyö keskuksien kanssa tiivistä

Tulosalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP 2015*	TP 2016	TA 2017	TP 2017
Nettokustannus €/v	570 475	291 898	394 890	372 883
Hallinnon osuus kokonaiskustannuksista, %	2,8	1,4	1,9	1,9

*) TP 2015 jälkeen hallinnon kustannuksista on siirtynyt kuljetuskustannusten toimintakuluja keskushallintoon.

400 Hyvinvoinnin hallinto	TA2017	Muutos	TA2017M	TP2017	TA-%	TP 2016
Toimintatuotot	307 400	0	307 400	180 029	58,6	36 291
Tuet ja avustukset	307 400	0	307 400	180 029	58,6	36 291
Toimintakulut	-702 290	0	-702 290	-553 046	78,7	-661 480
Henkilöstökulut	-335 916	0	-335 916	-405 109	120,6	-229 187
Palkat ja palkkiot	-267 255	0	-267 255	-326 333	122,1	-182 218
Henkilösivukulut	-68 661	0	-68 661	-78 776	114,7	-46 969
Eläkekulut	-51 712	0	-51 712	-64 944	125,7	-38 246
Muut henkilösivukulut	-16 949	0	-16 949	-13 782	81,3	-8 723
Palvelujen ostot	-175 584	0	-175 584	-111 617	63,6	-399 015
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-185 445	0	-185 445	-28 725	15,5	-16 189
Muut toimintakulut	-5 345	0	-5 345	-7 595	142,1	-17 088
Toimintakate	-394 890	0	-394 890	-373 017	94,5	-625 189

*) TP2016-luvut eivät ole vertailukelpoisia organisaatiomuutosten vuoksi (joukkoliikenteen kustannukset siirrettiin alueellisen yhteistyön tulosalueelle).

Perusopetus

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Toteuma
Liperin koulu-keskuksen peruskorjauksen suunnittelun eteneminen	Suunnitelma laadittu (kyllä/ei)	Peruskorjauksen suunnitelma valmiina ja tilaohjelma laadittu	Hankesuunnitelma päivitetään muuttuneen tilanteen myötä keväällä 2018.
Joustavan esi- ja alkuopetuksen vakiinnuttaminen ja kehittäminen edelleen	Toiminnan organisointi ja määrä/yksikkö	Joustava esi- ja alkuopetus toteutuu kaikissa yksiköissä, joissa esiopetusta järjestetään	Toiminta alkanut kaikissa yksiköissä.
Varhainen puuttuminen ja oppilaan tuki lähikouluperiaatteen mukaisesti	Lähikouluperiaatteen toteutuminen, ei koulusiirtoja erityisopetuksen vuoksi	Kaikki oppilaat saavat tarvitsemansa tuen omassa lähikoulussa (mahdollisimman varhaisessa vaiheessa pois), oppilaita ei siirretä toiseen kouluun saadakseen erityistä tukea, sairaala-	Lähikouluperiaate toteutuu osittain, erityisopetusresurssia lisätty kyläkouluille, sairaalakoulukulut pysyneet korkealla tasolla.

	sairaalakoulukustannukset eivät kasva ed.vuodesta (kustannusten määrä/vuosi)	koulujaksojen määrä on saatu pysymään alhaisena varhaisen tuen ansiosta.	
Oppimisympäristöjen uudistaminen	Digisuunnitelma laadittu (kyllä/ei)	Perusopetuksen digisuunnitelman laadittu ja laitteiden määrälle asetettu määrällinen/laadullinen tavoite, fyysisiä tiloja uudistettu normaalien hankintojen yhteydessä	Seudullinen digisuunnitelma tehty, laitetaso määritelty kouluittain. Tavoitetasoa ei erikseen määritelty. Fyysisiä tiloja uudistettu edelleen niukasti.
Koulupäivän aikaisen liikunnan ja toiminnallisuuden lisääminen jokaisessa koulussa	Liikkuva koulu hankerahan määrä Koulukohtaiset nykytilakartoitukset ja suunnitelmat laadittu (kyllä/ei)	Jokainen koulu mukana Liikkuva - koulu hankkeessa Koulukohtaiset nykytilakartoitukset on tehty ja jokaiselle koululle on laadittu oma suunnitelma koulupäivän aikaisen liikunnan ja toiminnallisuuden lisäämiseksi	Koulut mukana Liikkuva koulu- hankkeessa, nykytilakartoitukset tehty, mutta kehittämissuunnitelmia ei kaikilta kouluilta ole.
Tutor- opettajien saaminen kaikkiin kouluihin opetushallituksen hanke- tuella	Saadun hankerahan määrä, tutoropettajien määrä tutoropettajien aikaresurssi	1 tutoropettaja/220 oppilasta Työaikaresurssi 2 vvt/tutoropettaja.	8 Tutoropettajaa koulutettu 1 tutoropettaja/163 oppilasta hankerahoitusta 14 000€.

Tulosalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

Liperin koulukeskuksen peruskorjauksen ja tilaohjelman laadinta jatkuu vuoden 2017 aikana. Suunnittelussa huomioidaan tilojen käyttötarvetta monipuolisesti.

Joustava esi- ja alkuopetus on käynnistynyt kaikissa yksiköissä, tavoitteena on toiminnan vakiinnuttaminen ja yhdenmukaistaminen, jotta kaikilla lapsilla olisi samanlaiset mahdollisuudet osallistua joustavaan esi- ja alkuopetukseen. Toimintaa kehitetään opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Vuoden aikana suunnitellaan vuosiluokkiin sitomattoman esi- ja alkuopetuksen toimintamallia Liperin kuntaan.

Vuoden 2017 aikana erityisopetuksen ja tukipalveluiden toimintaa ja resursseja kartoitetaan. Lähikouluperiaatteen mukaisesti oppilaan tuki pyritään järjestämään omassa lähikoulussa suuntaamalla kunnan yhteisiä resursseja kulloinkin tarvittavaan suuntaan.

Oppimisympäristöjen uudistamista jatketaan käytettävissä olevilla resursseilla keväällä 2016 kouluilla laadittujen suunnitelmien mukaisesti. Laaditaan perusopetuksen digisuunnitelma yhteistyössä seudun kuntien kanssa. Fyysisiä tiloja pyritään muokkaamaan uuden opetussuunnitelman vaatimusten mukaisiksi.

Toimenpiteet koulupäivien liikunnallistamiseksi jatkuvat edelleen. Koulut ovat mukana Liikkuva koulu- hankkeessa ja kaikki koulut pohtivat omat toimenpiteensä liikunnan ja toiminnallisen oppimisen lisäämiseksi. Haetaan mahdollista hankeavustusta lukuvuodelle 2017–2018.

Liperin kunta on mukana seudullisessa ICT-hankkeessa sekä hakee hankeavustusta tutor-opettajien palkkaamiseksi.

Ylämyllyn ja Liperin kouluihin lisätään yhden luokanopettajan resurssi oppilasmäärän kasvun takia.

Toteuma

Liperin koulun osalta valtuusto teki joulukuussa päätöksen yläkoulun sijoittamisesta Ylämyllylle. Tästä syystä hankesuunnitelmaa päivitetään ja pedagoginen hankesuunnitelma tulee muokata vastaamaan päätöstä.

Joustavan esi- ja alkuopetuksen toiminta on alkanut suunnitellusti kaikissa yksiköissä.

Erytisopetuksen ja tukipalveluiden nykytilan kartoitus on käynnistetty Liperin tukiryhmän kautta, työ on kesken ja jatkuu keväällä 2018.

Perusopetuksen seudullinen digisuunnitelman on laadittu ja hyväksytty lautakunnassa kesäkuussa 2017. Laitemäärän lisäämistä on tehty kaikissa kouluissa, eniten uusia laitteita on hankittu Liperin koululle.

Liikkuva koulu hankkeelle saatiin uutta avustusta 18000€. Koulujen nykytilan kartoitukset on tehty ja suunnitelmien laadinta aloitettu. Joulukuussa 2017 kuntaan nimettiin kaksi Liikkuva koulu- koordinaattoria viemään uudistuksia eteenpäin.

Kouluille on koulutettu 7 tutoropettajaa, joiden tutor-toiminta alkoi syyslukukaudella 2017. Tutoreiden verkosto on aloittanut toimintansa, verkostolle on luotu omat pedanet-sivut, joiden kautta osaamista on mahdollisuus jakaa.

Ylämyllyn koululle on lisätty 1 luokanopettaja, Liperiin 2 määräaikaista resurssiopettajaa ja vakituinen musiikin tuntiopettaja.

Kokonaisuutena perusopetuksen talousarvio toteutui suunniteltua paremmin, toimintakate alittui 378 303 euroa. Oppilasmäärä toteutui suunnitelmaa pienempänä, ollen tilastointipäivänä 1299.

Suurin osa alituksesta johtui suunniteltuja pienemmistä henkilöstösivukuluista. Myös palkat, palvelujen ostot ja aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot toteutuivat suunniteltua pienempinä.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP 2017	TA 2017	TP 2016	TP 2015
Oppilasmäärä	1299	1321	1297	1309
Erytisen tuen oppilaat, %	7,3	5,0	6,1	6,0
Kuljetusmenot €/kuljetusoppilas	1238	1327	1235	1397
Nettomenot €/oppilas	7136/9308	7104/9512	7211/9462	9185

420 Perusopetus	TA2017	Muutos	TA2017M	TP2017	TA-%	TP2016
Toimintatuotot	52 000	0	52 000	122 011	234,6	75 898
Myyntituotot	5 000	0	5 000	55 219	1 104,4	4 925
Maksutuotot	40 000	0	40 000	52 270	130,7	40 068
Tuet ja avustukset	0	0	0	6 682	*****	22 304
Muut toimintatuotot	7 000	0	7 000	7 840	112,0	8 601
Toimintakulut	-12 521 410	0	-12 521 410	-12 235 864	97,7	-12 348 257
Henkilöstökulut	-6 896 645	0	-6 896 645	-6 725 430	97,5	-6 768 038
Palkat ja palkkiot	-5 540 535	0	-5 540 535	-5 488 266	99,1	-5 416 352
Henkilösivukulut	-1 356 110	0	-1 356 110	-1 237 164	91,2	-1 351 686
Eläkekulut	-979 354	0	-979 354	-992 336	101,3	-1 004 269
Muut henkilösivukulut	-376 756	0	-376 756	-244 828	65,0	-347 418
Palvelujen ostot	-3 433 409	0	-3 433 409	-3 352 641	97,6	-3 497 966
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-361 140	0	-361 140	-327 517	90,7	-288 188
Avustukset	-10 000	0	-10 000	-5 869	58,7	-11 322
Muut toimintakulut	-1 820 216	0	-1 820 216	-1 824 406	100,2	-1 782 783
Toimintakate	-12 469 410	0	-12 469 410	-12 113 853	97,1	-12 272 359

Varhaiskasvatus

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Toteuma
Joustavan esi- ja alkuopetuksen vakiinnuttaminen kaikissa yksiköissä	Toteuttamistapa	Toimintakertomus	Kaikissa yksiköissä on toiminnassa
Varhaiskasvatussuunnitelman laadinta	Hyväksytty kesäkuu 2017	Valmis suunnitelma	Vasu 2017 on otettu käyttöön
Laatukäsikirjan laatiminen	Hyväksytty kesäkuu 2017	Valmis laatukäsikirja	Arviointi rakennettu vasun sisään.
Toimintakulttuurin kehittämisen: <ul style="list-style-type: none"> - toiminnallinen osallistuminen - positiivinen pedagogiikka 	Inklusiivinen pedagogiikka toteutuu.	Toiminnallisen osallistumisen työpajat krt/yksikkö	Toteutettu 1/yksikkö
Teknologia kasvatuksen edistämisen: henkilöstön koulutus/puitteki-jät	Koko henkilöstö koulutettu. Laitteiden määrä	Koulutusmäärä Laitteita/lapsi	Koulutus ja ohjaus toteutettu Jokaisessa ryhmässä ja perhepäivähoidossa on laitteita.

Tulosalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

Varhaiskasvatuksessa lasten määrällinen kasvu on jatkunut.

Joustava esi- ja alkuopetus on käynnistynyt kaikissa yksiköissä, tavoitteena on toiminnan vakiinnuttaminen ja yhdenmukaistaminen, jotta kaikilla lapsilla olisi samanlaiset mahdollisuudet osallistua joustavaan esi- ja alkuopetukseen. Toimintaa kehitetään esiopetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Varhaiskasvatussuunnitelman valtakunnalliset perusteet on julkaistu ja kuntakohtainen varhaiskasvatussuunnitelma hyväksytään viimeistään kesäkuussa 2017. Varhaiskasvatussuunnitelma työn rinnalla valmistellaan laatukäsikirja.

Toteuma

Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä jokaisen kuukauden viimeisen päivän tilanne, mukana ei ole oppilaat.

Kk	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	592	589	630	623	649	649
2	603	596	631	639	653	660
3	609	609	639	650	660	664
4	623	618	638	655	668	674
5	611	595	516	600	654	680
6	448	451	490	514	545	531
7	433	437	467	487	515	509
8	489	514	499	535	552	562
9	553	589	568	597	610	629
10	571	604	595	617	620	645
11	579	613	602	635	624	642
12	569	611	588	619	622	643

Maksuttomaan varhaiskasvatukseen 5 -vuotiaille on tullut noin 14 lasta, toiminnan käynnistäminen ei ole aiheuttanut lisä resursointia. Kaikki vuonna 2012 syntyneet ovat varhaiskasvatuksen piirissä.

Joustava esi- ja alkuopetus toimii kaikissa yksiköissä, toteutustapa on erilainen eri yksiköissä. Mattisenlahdessa aloitti uusi esiopetusryhmä elokuussa, nyt kaikilla kouluilla on joustavaa esi- ja alkuopetusta. Tuntimäärät jolloin esioppilaat 1. luokan tai 1.-2. luokan oppilaat toimivat yhdessä vaihtelee suuresti ryhmittäin. Joustavan esi- ja alkuopetuksen tasapuolisuuden suhteen ei ole päästy haluttuun tavoitteeseen.

Liperin varhaiskasvatussuunnitelma hyväksyttiin kesäkuun hyvinvointilautakunnassa ja se astui voimaan 1.8 alkaen. Toimintaa arvioidaan ja kehitetään uuden suunnitelman mukaiseksi. Erillistä laatukäsikirjaa ei ole tehty vaan arviointikriteerit on rakennettu varhaiskasvatussuunnitelman sisään. Lisäksi valtakunnallisesti valmistellaan yhtenäistä arviointijärjestelmää Karvissa (kansallinen arviointivirasto).

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TP 2017	TA 2017	TP 2016
Lapsia hoidossa lkm/v	854	840	844
Päivähoito €/perhepäivähoito	10 767	11 252	11 056
Esiopetus €/paikka	5 399	5 066	5 476
Päivähoito €/päiväkoti (3-6 v)	6 732	9 200	8 950

440 Varhaiskasvatus	TA2017	Muutos	TA2017M	TP2017	TA-%	TP 2016
Toimintatuotot	738 300	0	738 300	713 167	96,6	754 303
Myyntituotot	0	0	0	6 424	*****	3 413
Maksutuotot	738 000	0	738 000	692 265	93,8	748 479
Tuet ja avustukset	0	0	0	5 672	*****	-55
Muut toimintatuotot	300	0	300	8 807	2 935,7	2 466
Toimintakulut	-6 849 743	0	-6 849 743	-6 743 622	98,5	-6 781 718
Henkilöstökulut	-4 025 288		-4 025 288	-3 916 265	97,3	-4 236 455
Palkat ja palkkiot	-3 113 387	0	-3 113 387	-3 090 264	99,3	-3 248 273
Henkilösivukulut	-911 901	0	-911 901	-826 002	90,6	-988 171
Eläkekulut	-700 286	0	-700 286	-688 622	98,3	-780 064
Muut henkilösivukulut	-211 615	0	-211 615	-137 380	64,9	-208 107
Palvelujen ostot	-1 062 507	0	-1 062 507	-1 035 367	97,4	-920 446
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-70 800	0	-70 800	-68 409	96,6	-76 964
Avustukset	-870 000	0	-870 000	-892 306	102,6	-848 446
Muut toimintakulut	-821 148	0	-821 148	-831 274	101,2	-699 417
Toimintakate	-6 111 443	0	-6 111 443	- 6 030 455	98,7	-6 027 415

Opinto- ja vapaa-aika

Tavoite	Mittari	Tavoite-arvo	Toteuma
Lasten kulttuurikasvatussuunnitelman toteutus ja lasten kulttuuriverkostotoiminta	Osallistujat	2100	Kaikkiaan osallistui toimintaan 4198 lasta ja nuorta
Osallisuuden lisääminen (Nuoriso-, vammais- ja ikäihmisten neuvoston toiminta)	Tapahtumat/osallistujat		Ikäihmisten neuvostolla viisi kokousta ja yleisölle järjestettiin yhdeksän tapahtumaa, joissa osallistujia 354. Nuoriso- ja vammaisneuvostot kokoon tuivat kaksi kertaa.
Paikallisjärjestöjen toimintaympäristön ja mahdollisen toimintamallin rakentaminen		Toimintamalli tehty	Järjestöt eivät haluneet perustaa paikallisjärjestöjään. Aloitettiin järjestöjen suljettu facebook sivusto
Järjestöjen tuki- ja avustustoiminta	Avustusten määrä	4,0 € / asukas	4,02€ / asukas
Kansalaisopiston kurssien kohdentuminen kysynnän mukaan	Toteutuneiden kurssien määrä	100 %	Tilattu 4318 tuntia, toteutui 3950 tuntia (91,5%)

Tulosalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

Suunnittelukaudella pyritään lisäämään kuntalaisten osallisuutta mm. tehostamalla vammais-, nuoriso- ja ikäihmisten neuvostojen toimintaa sekä lisäksi toteutetaan asiakaskyselyjä palveluista eri palvelualueilla. Järjestötoimintaa tuetaan edelleen jakamalla vastikkeellisia yleisavustuksia sekä pyritään saamaan aikaan kumppanuus- ja ostopalvelusopimuksia yhdistysten kanssa.

Kulttuuritoimessa pääpaino tulee olemaan lasten kulttuuriverkostotoimintahanke, jonka avulla toteutetaan kunnan omaa lasten kulttuurikasvatussuunnitelmaa. Kaikki varhaiskasvatus- ja kouluikäiset lapset pääsevät osalliseksi jostakin kulttuuritapahtumasta.

Toteuma

Vapaa-aikatoimi järjesti erilaisia tapahtumia ja toimintaa kaiken ikäisille. Näitä erilaisia tapahtumia oli kaikkiaan yhteensä 1100 ja niihin osallistujia niissä oli kaikkiaan 31 827. Kulttuurin toimialueella järjestettiin mm. elokuvia konsertteja, ja teatteriesityksiä. Lisäksi osallistuttiin kunnassa järjestettyihin suurempien tapahtumiin järjestelyihin. Nuorisotyössä toiminta keskittyi suurelta osin nuorisotalotoimintaan kolmessa taajamassa. Lisäksi järjestettiin nuorisotyötä kahtena päivänä Liperin yläkoululla. Terveysliikunnassa käynnistettiin syksyllä liikuntaneuvonta kuntalaisille. Muutoin toiminta painottuu liikunta- ja allasryhmien ohjaukseen.

Kuntalaisten osallisuutta pyrittiin lisäämään mm. säännöllisillä järjestökokoontumisilla, asiakaskyselyillä, kuntalaisten kuulemistilaisuuksilla Viinijärvellä ja Ylämyllyllä. Ikäihmisten neuvoston toimintaa jatkui myös viime vuonna ja uutena käynnistettiin nuoriso-, ja vammaisneuvostojen toimintaa.

Etsivä nuorisotyöntekijä kirjasi viime vuonna kohdanneensa 87 nuorta, joista ohjasi erilaisiin toimenpiteisiin kaikkiaan 75 nuorta.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2017	TP 2016	TP 2015	Toteuma
Liikuntatoimen nettomenot €/asukas	39,83	53,40	52,59	39,10
Nuorisotoimen nettomenot €/asukas	18,33	17,95	15,97	17,58
Kulttuuritoimen nettomenot €/asukas	10,64	10,78	10,16	10,30
Seutuopiston nettomenot €/asukas	14,55	15,29	14,88	14,43

460 Opinto ja vapaa-aika	TA 2017	Muutos	TA2017M	TP 2017	TA-%	TP 2016
Toimintatuotot	10 600	0	10 600	24 376	230,0	129 241
Myyntituotot	0	0	0	0	0,0	141
Tuet ja avustukset	1 300	0	1 300	5 200	400,0	112 742
Muut toimintatuotot	9 300	0	9 300	19 176	206,2	16 358
Toimintakulut	-1 702 655	0	-1 702 655	-1 640 334	96,3	-1 990 718
Henkilöstökulut	-258 682	0	-258 682	-234 516	90,7	-494 014
Palkat ja palkkiot	-168 285	0	-168 285	-153 951	91,5	-346 405
Henkilösivukulut	-90 397	0	-90 397	-80 565	89,1	-147 609
Eläkekulut	-78 953	0	-78 953	-74 219	94,0	-126 103
Muut henkilösivukulut	-11 444	0	-11 444	-6 346	55,5	-21 505
Palvelujen ostot	-813 184	0	-813 184	-782 145	96,2	-876 248
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 500	0	-20 500	-14 222	69,4	-23 225
Avustukset	-49 000	0	-49 000	-49 000	100,0	-48 200
Muut toimintakulut	-561 289	0	-561 289	-560 451	99,9	-549 031
Toimintakate	-1 692 055	0	-1 692 055	-1 615 959	95,5	-1 861 477

40 Hyvinvointipalvelut yhteensä	TA2017	Muutos	TA2017M	TP2017	TA-%	TP 2016*
Toimintatuotot	1 108 300	0	1 108 300	1 039 583	93,8	995 733
Myyntituotot	5 000	0	5 000	61 643	1 232,9	8 479
Maksutuotot	778 000	0	778 000	744 535	95,7	788 547
Tuet ja avustukset	308 700	0	308 700	197 583	64,0	171 281
Muut toimintatuotot	16 600	0	16 600	35 823	215,8	27 426
Toimintakulut	-21 776 098	0	-21 776 098	-21 172 866	97,2	-21 782 173
Henkilöstökulut	-11 516 531	0	-11 516 531	-11 281 320	98,0	-11 727 683
Palkat ja palkkiot	-9 089 462	0	-9 089 462	-9 058 813	99,7	-9 193 248
Henkilösivukulut	-2 427 069	0	-2 427 069	-2 222 507	91,6	-2 534 435
Eläkekulut	-1 810 305	0	-1 810 305	-1 820 171	100,5	-1 948 682
Muut henkilösivukulut	-616 764	0	-616 764	-402 336	65,2	-585 753
Palvelujen ostot	-5 484 684	0	-5 484 684	-5 281 770	96,3	-5 693 705
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-637 885	0	-637 885	-438 874	68,8	-404 497
Avustukset	-929 000	0	-929 000	-947 175	102,0	-907 969
Muut toimintakulut	-3 207 999	0	-3 207 999	-3 223 726	100,5	-3 048 320
Toimintakate	-20 667 798	0	-20 667 798	-20 133 283	97,4	-20 786 440

*) TP2016-luvut eivät ole vertailukelpoisia organisaatiomuutosten vuoksi

Elinympäristöpalvelut

Tulosalueet: Hallinto- ja tukipalvelut
Rakentaminen ja ympäristö
Liikenne ja yleiset alueet
Vesihuoltolaitos

Toiminta-ajatus

Elinympäristöpalvelut tarjoaa monipuoliset asumisen ja yrittämisen mahdollisuudet, ennakoivan maankäytön suunnittelun sekä toimivat infrapalvelut.

Elinympäristöpalvelut huolehtii ja vastaa kunnan maankäyttösuunnittelusta, yhdyskuntarakentamisen edellytyksistä ja toteuttamisesta, asuntotoimesta, rakentamisen ohjaamisesta ja valvonnasta sekä ympäristösuojelusta. Lisäksi elinympäristöpalvelut huolehtii ruokapalvelujen järjestämisestä sekä kunnan kiinteistöjen ja liikuntapaikkojen ylläpidosta sekä siivouksesta.

Elinympäristöpalveluiden strategiset tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Seuranta
Asiakas			
Toimivan ja turvallisen infrastruktuurin ylläpitäminen / luominen (Kunnallistekniikan hankkeet)	Investointihankkeiden toteuttaminen	100 %	98 %
Toiminta			
Maanhankinta	Asemakaavoittamatonta maata	10 ha	Ei toteutunut.
Ylämyllyn liikeykeskuksen rakentaminen	Rakentamiseen luovutettu maa-ala	25 % koko maa- alasta luovutettu rakentajille	2,4 ha tontista on myyty liikeykeskusk- selle 1,2 ha.
Talous			
Korjausvelan kasvun pysäyttäminen	Korjausvelka	≤ vuonna 2016	Korjausvelka on n. 7,5 % pienempi kuin vuonna 2016. 3 rakennusta on myyty ja muuta- mien rakennusten korjausvelka on suoritettujen kor- jausten myötä pie- nentynyt.
Henkilöstö			
Organisaatio- ja tilihierarkia muutoksista johtuvat toimenpiteet toteutettu	Asiakirjapohjat päivitetty ja kustannuspaikat muutettu	100 %	100 %

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2017	TP 2016	TP 2015	TP 2017		
Investoinnit euroina	4 980 000	Menot	2 646 093	7 488 690	Menot	6 260 903*
		Tulot	411 778		Tulot	3 273 027*
					Netto	3 067 876
Teollisuustontteja tarjolla	10	21		Tontteja tarjolla	22	
Elinympäristöpalveluiden henkilöstö	100	70			88	
Ostolaskujen määrä	7 600	4460	4837		6309	
Myyntilaskujen määrä	11 500	9678	9714		9377	

*) PKSSK:n kuntayhtymäosuuden siirtyminen Siun sotelle näkyy investointimenossa ja -tulossa.

Elinympäristöpalveluiden hallinto- ja tukipalvelut

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Seuranta
Hankintojen toteuttaminen sähköisesti	Sähköinen hankintajärjestelmä käytössä (kyllä/ei)	Sähköinen hankintajärjestelmä on käytössä	Pienhankintoihin Cludia hankintajärjestelmä käytössä. Lisäksi on otettu käyttöön Filr projektipankki urakkalaskenta-asiakirjojen jakoa varten.
Ruokapalveluprosessin kehittäminen	Yhtenäinen palveluaste eri palvelualueilla	100 %	100 %
Lähielintarvikkeiden ja lähiuotannon hankinta-arvon säilyminen	Hankinta-arvo	>12 % tasossa	20,6 %

Tulosalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

- Organisaatio- ja hallintosäätöuudistus
- Hankintalakiuudistus
- Sähköiseen kokouskäytäntöön siirtyminen

Toimenpiteet 2017

- Tekninen lautakunta muuttui elinympäristölautakunnaksi ja tekninen osasto elinympäristöpalveluiksi 1.1.2017 alkaen. 1.2.2017 voimaan tullut hallintosäätö uudistettu ja hyväksytty valtuustossa 30.1.2017 ja 1.10.2017 voimaan tullut hallintosäännön päivitys hyväksytty valtuustossa 25.9.2017.
- Osallistutti Josek Oy:n järjestämään hankintalakiuudistukseen liittyvään koulutuspäivään Joensuuissa.
- Sähköisen kokouksen käyttöönottoa varten laitteet ja liittymät hankittu. Joulukuun esityslista julkaistu sähköisen kokouksen ohjelmassa ja jaettu paperilla. Kokonaan paperittomaan kokoukseen siirrytään tammikuussa 2018.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2017	TP 2017	TP 2016	TP 2015
Ylläpidettävä kiinteistökanta m ³ (kunnan suoraan omistama)	239 200	234 500	239 200	239 200
Ruokapalvelut; suoritehinta keskimäärin	3,68 €	3,61	3,80 €	3,69 €

500 Elinympäristön hallinto ja tuk	TA 2017	Muutos	TA2017M	TP 2017	TA-%	TP 2016*
Toimintatuotot	9 001 928	620 000	9 621 928	9 768 984	101,5	5 909 315
Myyntituotot	2 523 767	870 000	3 393 767	3 286 227	96,8	260 998
Maksutuotot	6376	0	6376	0	0,0	5 339
Tuet ja avustukset	1 980	0	1 980	4 210	212,6	2 870
Muut toimintatuotot	6 469 805	-250 000	6 219 805	6 478 547	104,2	5 645 448
Toimintakulut	-8 264 626	-150 000	-8 414 626	-8 163 214	97,0	-6 372 848
Henkilöstökulut	-3 019 163	50 000	-2 969 163	-2 992 399	100,8	-1 338 983
Palkat ja palkkiot	-2 265 253	44 923	-2 220 330	-2 296 941	103,5	-914 899
Henkilösivukulut	-753 910	5 077	-748 833	-695 458	92,9	-424 084
Eläkekulut	-600 761	3 818	-596 943	-596 147	99,9	-368 145
Muut henkilösivukulut	-153 149	1 259	-151 890	-99 311	65,4	-55 939
Palvelujen ostot	-1 507 783	-100 000	-1 607 783	-1 596 004	99,3	-2 538 645
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 528	-100 000	-2 628 633	-2 341 809	89,1	-1 686 847
Avustukset	-4 000	0	-4 000	0	0,0	-41 302
Muut toimintakulut	-1 205 047	0	-1 205 047	-1 233 002	102,3	-767 071
Toimintakate	737 302	470 000	1 207 302	1 605 769	133,0	-824 977

*) Vuoden 2016 luvut sisältävät sekä hallinnon että teknisten palvelut tulosalueet

Tyhjillään olevien kiinteistöjen kustannukset

Kiinteistö	Pinta-ala	Toimintakate 2015	Toimintakate 2016	Toimintakate 2017
Vanha kunnantalo	795 m ²	669 €	720	544
Pienten koulu	1401 m ²	37 359 €	38 589	38 019
Lautasuon koulu	1968 m ²	21 086 €	14 455	10 029
Virastotalo	1640 m ²	213 089 €	95 659	48 510
Ylämyllyn päiväkot	683 m ²	58 109 €	43 904	22 000
Vanha terveyskeskus	3315 m ²		138 106	83 992*

*Vanha terveyskeskus tyhjensi vuoden 2017 aikana.

Rakentaminen ja ympäristö

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Seuranta
Yhdyskuntarakentamiseen tarvittavan raakamaareservin hankkiminen Ylämyllyn alueelta	Toimenpiteet 5kpl/vuosi, 10ha/vuosi	100%	Ei toimenpiteitä.
Metsänkasvun mukaisen metsävarannon tehokas hyödyntäminen, jossa puistometsien erityisluonne huomioidaan	MT-suunnitelman päivittäminen. tuotto 90 000€/v	100%	Toteutunut yli 100 %
Kunnan haja-asutusalueella omistamien pienten maa-alueiden käyttöselvitykset	Toimenpiteet 5 kpl	100%	Selvitystyö meneillään

Tulosalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

- Raakamaanhankinta Ylämyllyn alueelta (10 ha/v).
- Metsätaloussuunnitelman päivittäminen ajalle 2018-2027.
- Kunnan toiminnan kannalta tarpeettomien maa-alueiden myynti haja-asutusalueelta.
- Rakennustonttien markkinointi (teollisuus ja asuminen)

Toimenpiteet 2017

- Raakamaan hankintoja ei ole tehty. Kunnalle on hankittu 1,8 ha maata Patteristontien varrelta. Asemakaavoitusta Ylämyllyn alueella on jatkettu: Lehtoranta, Lahdensuo ja Sompakangas. Kaavoitus tukeutuu maankäyttösopimukseen tai mahdollisiin myöhempisiin maakaappoihin.
- Metsätaloussuunnitelma on päivitetty ajalle 2018-2027.
- Kunnan toiminnan kannalta tarpeettomien maa-alueiden selvitystyö on aloitettu.
- Viinijärven ja Kirkonkylän tonttimarkkinoinnin tehostamiskampanjan suunnittelu on aloitettu.
- Kunnalla on kunnallistekniikan piirissä olevaa luovutettavaa tonttivarantoa seuraavavati: omakotitontit 45 kpl, rivi- ja pientalotontit 13 kpl ja teollisuustontit 22 kpl.

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2017	TP 2017	TP 2016	TP 2015
Valmistelussa olevaa osayleiskaava-alueetta (km ²)	130	43	90	55
Valmistelussa olevaa asemakaavaa Ylämyllyn alueella (ha)	139	124		50
Kunnan omistamat asemakaavatonnit (ha) reservi	78	20		104
Kunnan omistamat asemakaavatonnit (ha) luovutettavissa	58	9,5		87
Rakennuspaikkojen merkitseminen	120	126	119	195
Rakennusvalvonnan lupapäätökset	260	246	225	286
Kirjallinen ilmoitusmenettely	70	51	52	39
Aloituskokoukset ja katselmuks	350	300	343	470
Poikkeamis- ja suunnittelutarveratkaisut kpl/v	35	37	26	30

Ympäristökatselmusten määrä	30	15	20	25
Maa-aineslupien valvonta	60	73	64	51
Metsäpinta-ala (ha)	440	451	440	445
Peltopinta-ala	34	34	34	34

540 Rakentaminen ja ympäristö	TA 2017	Muutos	TA2017M	TP 2017	TA-%	TP 2016*
Toimintatuotot	865 700	530 000	1 395 700	1 578 936	113,1	1 040 905
Myyntituotot	134 000	0	134 300	174 712	130,1	163 467
Tuet ja avustukset	160 400	0	160 400	169 899	105,9	174 356
Muut toimintatuotot	571 000	530 000	1 101 100	1 234 335	112,1	703 082
Toimintakulut	-532 099	0	-532 099	-485 561	91,3	-523 967
Henkilöstökulut	-276 614	0	-276 614	-261 977	94,7	-281 710
Palkat ja palkkiot	-216 299	0	-216 299	-209 211	96,7	-218 015
Henkilösivukulut	-60 315	0	-60 315	-52 765	87,5	-63 695
Eläkekulut	-45 607	0	-45 607	-44 369	97,3	-50 451
Muut henkilösivukulut	-14 708	0	-14 708	-8 396	57,1	-13 244
Palvelujen ostot	-207 938	0	-207 938	-161 043	77,4	-185 623
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 570	0	-7 570	-7 816	103,3	-4 701
Avustukset	-1 000	0	-1 000	0	0,0	-51 934
Muut toimintakulut	-38 977	0	-38 977	-54 726	140,4	-1
Toimintakate	333 601	530 000	863 601	1 093 375	126,6	516 938

*) TP2016-luvut eivät ole vertailukelpoisia organisaatiomuutosten vuoksi

Liikenne ja yleiset alueet

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Seuranta
Kaavateiden kunnon parantaminen	peruskorjausta vaativan kohteen toteutussuunnitelma	Toteutussuunnitelma laadittu	Ei toimenpiteitä.

Tulosalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

Ylämyllyntien rakennussuunnitelman valmistuminen ja korjaustöiden aloittaminen

Toimenpiteet 2017

Hankkeen suunnittelu etenee sovitusti. Pohjois-Savon ely-keskus on toimittanut tiesuunnitelman kunnalle maatielain 27 §:n mukaista käsittelyä varten (nähtäville laitto ja lausunnon anto tiesuunnitelmasta ja sitä vastaan mahdollisesti tehtävistä muistutuksista).

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2017	TP 2017	TP 2016	TP 2015
Ylläpidettävä liikenneverkko katualueet/kevytliikenneväylät m ²	419 380	422 100	419 380	414 831
Tievalaisimien lukumäärä	1 712	1 721	1 712	1 690
Ylläpidettävät leikkikentät, uimaranat, venerannat	18/5/1	18/5/1	18/5/1	18/5/1

550 Liikenne ja yleiset alueet	TA 2017	Muutos	TA2017M	TP 2017	TA-%	TP 2016*
Toimintatuotot	6 203	0	6 203	6 063	97,7	0
Myyntituotot	842	0	842	1 911	227,0	0
Tuet ja avustukset	3 220	0	3 220	1 650	51,2	0
Muut toimintatuotot	2 141	0	2 141	2 502	116,9	0
Toimintakulut	-711 910	30 000	-681 910	-603 323	88,5	0
Henkilöstökulut	-129 328	30 000	-99 328	-107 936	108,7	0
Palkat ja palkkiot	-104 355	30 000	-74 355	-87 655	117,9	0
Henkilösivukulut	-24 973	0	-24 973	-20 281	81,2	0
Eläkekulut	-17 878	0	-17 878	-16 251	90,9	0
Muut henkilösivukulut	-7 095	0	-7 095	-4 030	56,8	0
Palvelujen ostot	-396 182	0	-396 182	-322 113	81,3	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-142 400	0	-142 400	-131 699	92,5	0
Avustukset	-44 000	0	-44 000	-41 049	93,3	0
Muut toimintakulut	0	0	0	-525	****	0
Toimintakate	-705 707	30 000	-675 707	-597 259	88,4	0

*) Uusi tulosalue

Vesihuoltolaitos

Tavoite	Mittari	Tavoitearvo	Seuranta
Korjausvelan määrittäminen	Toteutustaso	20% valmis	ei toimenpiteitä tämän vuoden aikana
Vuotovesien vähentäminen	Puhdas vesi: verkostoon pumpattu vesimäärä Jätevesi: Jns Vedelle toimitettu jätevesimäärä	Pumpatun ja laskutetun välinen ero < kuin v. 2016 Jns Vedelle toimitetun ja laskutetun välinen ero < kuin v. 2016	v.2016: 578842 – 457298 = 121 544 m ³ v. 2017: 567259 – 440134 = 127 125 m ³ Tavoite ei toteutunut. Kulutus on vähentynyt. Lisäksi kuukauden ajan etsityn vuoden vuotovesimäärä n. 18000 m ³ . v. 2016: 552339 – 409912 = 142 427 m ³ v. 2017: 522148 – 392932 = 129 216 m ³ < 142 427 m ³

Tulosalueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet suunnittelukaudella

Siirtyminen vesijohtoverkostojen peruskorjauksesta ikääntyvien vesitornien peruskorjaukseen

Toimenpiteet 2017

Ylämyllyn vesitornin saneeraus on v. 2018 investointiohjelmassa

Tavoitteita ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut	TA 2017	TP 2017	TP 2016	TP 2015
Pumpattu talousveden määrä m ³	565 000	567 259	578 887	575 887
Laskutettu talousveden määrä m ³	475 000	440 134	457 298	465 946
Jns Vedelle johdettu jäteveden määrä m ³	510 000	522 148	552 339	512 832
Laskutettu jäteveden määrä m ³	420 000	392 932	409 912	408 385
Jätevesiverkoston pituus (km)	159,9	160,62	159,90	155,41
Talousvesiverkoston pituus (km)	136,48	137,09	136,48	131,83
Vedenottamoiden lukumäärä (kpl)	5	5	5	5
Jätevesipumppaamojen lukumäärä (kpl)	62	62	62	60
Paineenkorotusasemat lukumäärä (kpl)	1	2	2	1

560 Vesihuoltolaitos	TA 2017	Muutos	TA2017M	TP 2017	TA-%	TP 2016
Toimintatuotot	1 533 170	0	1 533 170	1 430 933	93,3	1 476 341
Myyntituotot	1 530 600	0	1 530 600	1 430 443	93,5	1 473 784
Tuet ja avustukset	220	0	220	0	0,0	220
Muut toimintatuotot	2 350	0	2 350	550	23,4	2 336
Toimintakulut	-1 023 742	0	-1 023 742	-891 315	87,1	-894 014
Henkilöstökulut	-240 512	0	-240 512	-220 508	91,7	-224 248
Palkat ja palkkiot	-181 581	0	-181 581	-169 059	93,1	-169 911
Henkilösivukulut	-58 931	0	-58 931	-51 449	87,3	-54 337
Eläkekulut	-46 584	0	-46 584	-44 163	94,8	-50 188
Muut henkilösivukulut	-12 347	0	-12 347	-7 286	59,0	-4 150
Palvelujen ostot	-550 121	0	-550 121	-491 859	89,4	-467 278
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-214 550	0	-214 550	-159 971	74,6	-195 896
Muut toimintakulut	-18 559	0	-18 559	-18 977	102,3	-6 592
Toimintakate	509 428	0	509 428	539 678	105,9	582 326

50 Elinympäristöpalvelut yhteensä	TA 2017	Muutos	TA2017M	TP 2017	TA-%	TP 2016*
Toimintatuotot	11 407 001	1 150 000	12 557 001	12 784 976	101,8	8 426 561
Myyntituotot	4 188 667	870 000	5 058 667	4 891 382	96,7	1 898 249
Maksutuotot	167 618	0	167 618	171 801	102,5	181 350
Tuet ja avustukset	5 420	0	5 420	5 860	108,1	3 090
Muut toimintatuotot	7 045 296	280 000	7 325 296	7 715 934	105,3	6 343 872
Toimintakulut	-10 532 377	-120 000	-10 652 377	-10 143 413	95,2	-7 790 830
Henkilöstökulut	-3 665 617	80 000	-3 585 617	-3 582 819	99,9	-1 844 941
Palkat ja palkkiot	-2 767 488	74 923	-2 962 565	-2 762 866	102,6	-1 302 824
Henkilösivukulut	-898 129	5 077	-893 052	-819 952	91,8	-542 117
Eläkekulut	-710 830	3 818	-707 012	-700 930	99,1	-468 784
Muut henkilösivukulut	-187 299	1 259	-186 040	-119 023	64,0	-73 333
Palvelujen ostot	-2 662 024	-100 000	-2 762 024	-2 571 020	93,1	-3 191 546
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 893 153	-100 000	-2 993 153	-2 641 296	88,2	-1 887 444
Avustukset	-49 000	0	-49 000	-41 049	83,8	-41 302
Muut toimintakulut	-1 262 583	0	-1 262 583	-1 307 230	103,5	-825 597
Toimintakate	874 624	1 030 000	1 904 624	2 641 563	138,7	635 731

*) TP2016-luvut eivät ole vertailukelpoisia organisaatiomuutosten vuoksi

Käyttötalous yhteensä (vertailu vuoteen 2016)**Liperin kunta (ulkoinen ja sisäinen)**

	TA 2017	TP 2017	TA-%	TP2016	Muutos 2016-17 €	Muutos %
Toimintatuotot	19 372 907	19 277 054	99,5	23 656 243	-4 379 189	-18,5
Myyntituotot	9 865 873	9 656 636	97,9	11 634 081	-1 977 445	-17,0
Maksutuotot	1 345 618	1 248 361	92,8	4 269 598	-3 021 237	-70,8
Tuet ja avustukset	819 520	608 600	74,3	1 091 113	-482 513	-44,2
Muut toimintatuotot	7 341 896	7 763 456	105,7	6 661 452	1 102 004	16,5
Toimintakulut	-82 602 985	-80 818 586	97,8	-87 128 994	6 310 408	-7,2
Henkilöstökulut	-21 560 564	-19 887 531	92,2	-33 448 498	13 560 967	-40,5
Palkat ja palkkiot	-15 937 605	-15 623 975	98	-25 099 462	9 475 487	-37,8
Henkilösivukulut	-5 622 959	-4 263 556	75,8	-8 349 037	4 085 481	-48,9
Eläkekulut	-4 541 456	-3 510 773	77,3	-6 652 515	3 141 742	-47,2
Muut henkilösivukulut	-1 081 503	-752 783	69,6	-1 696 522	943 739	-55,6
Palvelujen ostot	-50 654 979	-50 773 868	100,2	-39 843 482	-10 930 386	27,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 746 708	-3 178 763	84,8	-3 846 680	667 917	-17,4
Avustukset	-1 942 300	-2 105 153	108,4	-4 092 668	1 987 515	-48,6
Muut toimintakulut	-4 698 434	-4 873 272	103,7	-5 897 666	1 024 394	-17,4
Toimintakate	-63 230 078	-61 541 532	97,3	-63 472 751	1 931 219	-3,0

2.5. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Talousarvion toteutuminen (ulkoinen ja sisäinen)

Tuloslaskelma 1-12/17	TA 2017	TA muutos	TA muutoksen jälk.	TP 2017	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	18 322 907,00	1 050 000,00	19 372 907,00	19 277 054,36	95 853,00	99,50
Myyntituotot	8 995 873,00	870 000,00	9 865 873,00	9 656 636,36	209 237,00	97,90
Maksutuotot	1 445 618,00	-100 000,00	1 345 618,00	1 248 361,46	97 257,00	92,80
Tuet ja avustukset	819 520,00	0,00	819 520,00	608 600,46	210 920,00	74,30
Muut toimintatuotot	7 061 896,00	280 000,00	7 341 896,00	7 763 456,08	-421 560,00	105,70
Toimintakulut	-81 882 985,00	-720 000,00	-82 602 985,00	-80 818 586,33	-1 784 398,00	97,80
Henkilöstökulut	-21 670 564,00	110 000,00	-21 560 564,00	-19 887 530,73	-1 673 033,00	92,20
Palkat ja palkkiot	-16 036 278,00	98 673,00	-15 937 605,00	-15 623 974,78	-313 630,00	98,00
Henkilösivukulut	-5 634 286,00	11 327,00	-5 622 959,00	-4 263 555,95	-1 359 403,00	75,80
Eläkekulut	-4 549 308,00	7 852,00	-4 541 456,00	-3 510 773,04	-1 030 683,00	77,30
Muut henkilösivukulut	-1 084 978,00	3 475,00	-1 081 503,00	-752 782,91	-328 720,00	69,60
Palvelujen ostot	-49 924 978,00	-730 000,00	-50 654 978,00	-50 773 867,92	118 889,00	100,20
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 646 708,00	-100 000,00	-3 746 708,00	-3 178 763,34	-567 945,00	84,80
Avustukset	-1 942 300,00	0,00	-1 942 300,00	-2 105 152,58	162 853,00	108,40
Muut toimintakulut	-4 698 434,00	0,00	-4 698 434,00	-4 873 271,76	174 838,00	103,70
Toimintakate	-63 560 078,00	330 000,00	-63 230 078,00	-61 541 531,97	-1 688 546,00	97,30
Verotulot	39 500 000,00	150 000,00	39 650 000,00	40 019 907,33	-369 907,00	100,90
Valtionosuudet	27 200 000,00	0,00	27 200 000,00	27 179 785,00	20 215,00	99,90
Rahoitustuotot ja -kulut	-260 000,00	200 000,00	-60 000,00	13 566,21	-73 566,00	-22,60
Korkotuotot	30 000,00	0,00	30 000,00	58 249,97	-28 250,00	194,20
Muut rahoitustuotot	320 000,00	0,00	320 000,00	335 388,75	-15 389,00	104,80
Korkokulut	-600 000,00	200 000,00	-400 000,00	-379 802,58	-20 197,00	95,00
Muut rahoituskulut	-10 000,00	0,00	-10 000,00	-269,93	-9 730,00	2,70
Vuosikate	2 879 922,00	680 000,00	3 559 922,00	5 671 726,57	-2 111 804,00	159,30
Poistot ja arvonalentumiset	-2 998 383,00	-765 000,00	-3 763 383,00	-4 123 937,92	360 555,00	109,60
Suunnitelman muk. poistot	-2 875 260,00	0,00	-2 875 260,00	-2 788 621,49	-86 638,00	97,00
Arvonalentumiset	-123 123,00	-765 000,00	-888 123,00	-1 335 316,43	447 193,00	150,40
Satunnaiset erät	0,00	470 000,00	470 000,00	468 410,56	1 589,00	99,70
Satunnaiset tuotot	0,00	470 000,00	470 000,00	468 410,56	1 589,00	99,70
Tilikauden tulos	-118 460,00	385 000,00	266 540,00	2 016 199,21	-1 749 659,00	756,40
Poistoeron muutos	119 183,00	0,00	119 183,00	119 183,49	0,00	100,00
Tilikauden ylijäämä	723,00	385 000,00	385 723,00	2 135 382,70	-1 749 660,00	553,60

Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintatuotot toteutuivat huomattavasti suurempina. Suurin selittävä tekijä on vuodelle 2017 kirjautunut noin puolen miljoonan euron myyntivoitto liikekeskuksen tontista. Toimintakulut toteutuivat alkuperäistä talousarviota pienempinä ja vuoden aikana toimintakuluihin haetut lisäämäärärahat osoittautuivat kokonaisuuden kannalta tarpeettomiksi. Toimintakulujen toteutumisen arviointia ja seuranta vuodelle aikana vaikeuttivat lukuiset muutokset kunnan organisaatiossa ja sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen Siun sotelle. Verotulot ja valtionosuudet toteutuivat lähes talousarvion mukaisina. Vuosikate toteutui yli kaksi miljoona euroa muutettua talousarviota parempana. Tilinpäätöksessä tehdyt arvonalentumiset pienensivät tilikauden ylijäämän osalta erotuksen muutettuun talousarvioon nähden noin 1,7 miljoonaan euroon.

Talousarvion toteutuminen (ulkoinen)

Tuloslaskelma 1-12/17	TA 2017	TA muutos	TA muutoksen jälk.	TP 2017	Poikkeama	Tot-%
Toimintatuotot	12 108 738,00	1 050 000,00	13 158 738,00	13 194 913,56	-36 176,00	100,30
Myyntituotot	6 601 058,00	870 000,00	7 471 058,00	7 395 826,52	75 231,00	99,00
Maksutuotot	1 445 618,00	-100 000,00	1 345 618,00	1 241 676,61	103 941,00	92,30
Tuet ja avustukset	814 100,00	0,00	814 100,00	603 430,46	210 670,00	74,10
Muut toimintatuotot	3 247 962,00	280 000,00	3 527 962,00	3 953 979,97	-426 018,00	112,10
Toimintakulut	-75 668 816,00	-720 000,00	-76 388 816,00	-74 736 445,53	-1 652 370,00	97,80
Henkilöstökulut	-21 670 564,00	110 000,00	-21 560 564,00	-19 887 530,73	-1 673 033,00	92,20
Palkat ja palkkiot	-16 036 278,00	98 673,00	-15 937 605,00	-15 623 974,78	-313 630,00	98,00
Henkilösivukulut	-5 634 286,00	11 327,00	-5 622 959,00	-4 263 555,95	-1 359 403,00	75,80
Eläkekulut	-4 549 308,00	7 852,00	-4 541 456,00	-3 510 773,04	-1 030 683,00	77,30
Muut henkilösivukulut	-1 084 978,00	3 475,00	-1 081 503,00	-752 782,91	-328 720,00	69,60
Palvelujen ostot	-47 555 314,00	-730 000,00	-48 285 314,00	-48 544 051,17	258 737,00	100,50
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 619 308,00	-100 000,00	-3 719 308,00	-3 143 491,21	-575 817,00	84,50
Avustukset	-1 936 880,00	0,00	-1 936 880,00	-2 099 982,58	163 103,00	108,40
Muut toimintakulut	-886 750,00	0,00	-886 750,00	-1 061 389,84	174 640,00	119,70
Toimintakate	-63 560 078,00	330 000,00	-63 230 078,00	-61 541 531,97	-1 688 546,00	97,30
Verotulot	39 500 000,00	150 000,00	39 650 000,00	40 019 907,33	-369 907,00	100,90
Valtionosuudet	27 200 000,00	0,00	27 200 000,00	27 179 785,00	20 215,00	99,90
Rahoitustuotot ja -kulut	-260 000,00	200 000,00	-60 000,00	13 566,21	-73 566,00	-22,60
Korkotuotot	30 000,00	0,00	30 000,00	58 249,97	-28 250,00	194,20
Muut rahoitustuotot	320 000,00	0,00	320 000,00	335 388,75	-15 389,00	104,80
Korkokulut	-600 000,00	200 000,00	-400 000,00	-379 802,58	-20 197,00	95,00
Muut rahoituskulut	-10 000,00	0,00	-10 000,00	-269,93	-9 730,00	2,70
Vuosikate	2 879 922,00	680 000,00	3 559 922,00	5 671 726,57	-2 111 805,00	159,30
Poistot ja arvonalentumiset	-2 998 383,00	-765 000,00	-3 763 383,00	-4 123 937,92	360 555,00	109,60
Suunnitelman muk. poistot	-2 875 260	0,00	-2 875 260	-2 788 621,49	-86 638	97
Arvonalentumiset	-123 123	-765 000	-888 123	-1 335 316,43	447 193	150,4
Satunnaiset erät	0	470 000	470 000	468 410,56	1 589	99,7
Satunnaiset tuotot	0	470 000	470 000	468 410,56	1 589	99,7
Tilikauden tulos	-118 461	385 000	266 539	2 016 199,21	-1 749 660	756,4
Poistoeron muutos	119 183	0,00	119 183	119 183,49	0	100
Tilikauden ylijäämä	722	385 000	385 722	2 135 382,7	-1 749 660	553,6

Toimintakatteen muutokset tulosalueittain

Ulkoiset toimintakatteet*	TP2014	TP2015	TP2016	TP2017	Muutos %
Kunnanhallitus	-1 146 762	-1 120 865	-1 311 648	-742 867	-43,4
Alueellinen yhteistyö	0	0	0	-41 301 093	***
Hallinto	-4 377 174	-4 471 386	-4 447 956	-2 369 920	-46,7
Maaseutu	-48 594	-14 517	-112 741	-48 538	-56,9
KESKUSHALLINTOPALVELUT	-5 572 530	-5 606 768	-5 872 345	-44 462 417	757,1
Hyvinvoinnin hallinto	-441 157	-539 540	-595 714	-357 622	-40,0
Perusopetus	-9 179 397	-8 974 470	-9 352 927	-9 256 527	-1,0
Varhaiskasvatus	-4 738 806	-4 669 655	-4 581 876	-4 618 718	0,8
Opinto ja vapaa	-1 213 464	-1 255 740	-1 284 869	-1 039 440	-19,1
HYVINVOINTIPALVELUT	-15 572 824	-15 439 405	-15 815 386	-15 272 307	-3,4
Elinympäristön hallinto ja tuk	-1 138 497	-1 150 290	-988 361	-2 914 286	204,9
Tekniset palvelut	-3 501 365	-3 680 087	-4 205 652	0	***
Rakentaminen ja ympäristö	427 503	677 994	594 970	1 146 159	292,6
Liikenne ja yleiset alueet	0	0	0	-586 932	***
Vesihuoltolaitos	462 384	522 902	555 370	548 251	-1,3
ELINYMPÄRISTÖPALVELUT	-3 749 975	-3 629 481	-4 043 673	-1 806 808	-55,3
SOTE	-35 320 922	-37 458 755	-37 741 347	0	-100,0
YHTEENSÄ	-60 216 251	-62 134 409	-63 472 751	-61 541 532	-3,0

Ulkoiset ja sisäiset *	TP2014	TP2015	TP2016	TP2017	Muutos %
Kunnanhallitus	-1 068 376	-1 115 954	-1 316 587	-781 181	-40,7
Alueellinen yhteistyö	0	0	0	-41 301 698	***
Hallinto	-619 126	-668 758	-815 233	-1 757 146	115,5
Maaseutu	-205 776	-177 154	-269 907	-209 787	-22,3
KESKUSHALLINTOPALVELUT	-1 893 278	-1 961 866	-2 401 727	-44 049 812	1734,0
Hyvinvoinnin hallinto	-471 410	-570 475	-625 189	-373 017	-40,3
Perusopetus	-12 415 522	-12 022 518	-12 272 359	-12 113 853	-1,3
Varhaiskasvatus	-6 022 771	-6 032 001	-6 027 415	-6 030 455	0,1
Opinto ja vapaa	-1 727 724	-1 832 396	-1 861 477	-1 615 959	-13,2
HYVINVOINTIPALVELUT	-20 637 427	-20 457 390	-20 786 440	-20 133 283	-3,1
Elinympäristön hallinto ja tuk	-987 681	-998 745	-824 977	1 605 769	194,6
Tekniset palvelut	635 089	614 670	361 444	0	-100,0
Rakentaminen ja ympäristö	378 227	619 940	516 938	1 093 375	111,5
Liikenne ja yleiset alueet	0	0	0	-597 259	***
Vesihuoltolaitos	494 705	556 179	582 326	539 678	-7,3
ELINYMPÄRISTÖPALVELUT	520 340	792 044	635 731	2 641 563	315,5
SOTE	-38 205 883	-40 507 196	-40 920 314	0	-100,0
YHTEENSÄ	-60 216 248	-62 134 408	-63 472 751	-61 541 532	-3,0

*) Vuodet 2014–2016 ovat vertailukelpoisia keskenään, mutta eivät ole vertailukelpoisia vuoteen 2017 nähden. Ainoastaan maaseutupalveluiden, perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vesihuollon tulosalueet ovat säilyneet vertailuajanjakson samankaltaisina.

2.6. Investointien toteutuminen

	TA 2017	Muutokset	Muutettu TA 2017	TP 2017	Tot %	Poikkeama
Irtaimisto yhteensä netto (valtuustotaso)	275 000	0	275 000	171 698	62,4	103 302
Menot						
Huoltoauto	50 000	0	50 000	39 395	78,8	10 605
Kartoittajan GPS -laite	25 000	0	25 000	21 994	88,0	3 006
Varolantie 3, irtain	200 000	-75 000	125 000	85 038	68,0	39 962
Ravintokeskuksen irtain *	0	75 000	75 000	25 271	33,7	49 729
Maankäyttö yhteensä netto (valtuustotaso)	200 000	0	200 000	-795 498	-397,7	-595 498
Tulot						
Maanhankinta	0	0	0	-835 498		-835 498
Menot						
Maanhankinta	200 000	0	200 000	40 000	20,0	160 000
Talonrakennus yhteensä netto (valtuustotaso)	3 330 000	0	3 330 000	2 655 054	79,0	700 946
Menot						
Varolantie 3 muutostyöt	1 200 000	-94 000	1 106 000	1 152 532	104,2	-46 532
Liperin koulukeskuksen peruskorjaus	800 000	-106 000	694 000	37 789	5,4	656 211
Pienryhmäkodin muutostyöt	600 000	-60 000	540 000	497 274	92,1	42 726
Paloaukean päiväkotiin pienkeittöt ryhmiin	30 000	0	30 000	26 000	86,7	4 000
Kiinteistöjen peruskorjaus	200 000	0	200 000	146 791	73,4	53 209
Konttilanhovi sprinklaus	200 000	0	200 000	144 840	72,4	55 160
Ravintokeskuksen muutostyöt	300 000	260 000	560 000	649 828	116,0	-89 828
Kaavatiet yhteensä netto (valtuustotaso)	410 000	-50 000	360 000	327 185	90,9	32 815
Tulot						
Ylämyllyn alue Jyri VIII alue laajennus	0	0	0	-47 739		-47 739
Menot						
Liittymät, viheralueet ja suunnittelu	20 000	0	20 000	19 533	97,7	467
Päällystystyöt	50 000	0	50 000	51 095	102,2	1 095
Kirkonkylän kaavateiden kunnostus	100 000	0	100 000	111 746	111,7	-11 746
Ylämyllyn alue Jyri VIII alue laajennus	200 000	-100 000	100 000	108 971	109,0	-8 971
Lehtoranta kuivatus	0	50 000	50 000	56 517	113,0	-6 517
Ylämyllyntie kaavatieksi	40 000		40 000	27 062	67,7	12 938
Vesi- ja jätevesi yhteensä netto (valtuustotaso)	495 000	50 000	545 000	542 221	99,5	-2 779
Menot						
Liittymät, suunnittelu	20 000	0	20 000	21 346	106,7	-1 346
Kirkonkylän alue, sairaalan pumppaamo + paineviemäri	70 000	0	70 000	64 495	92,1	5 505
Joensuun veden maksuosuudet	70 000	0	70 000	174 916	249,9	-104 916
Ylämyllyn alue Jyri VIII alue laajennus	100 000	-35 000	65 000	73 214	112,6	-8 214
Kortteli 157 vesijohdon siirto	0	50 000	50 000	33 128	66,3	6 872
Honkalammen yhdysvesijohto	0	35 000	35 000	22 432	64,1	12 568
Haja-alueen vesihuoltoavustus	200 000	0	200 000	129 793	64,9	70 207
Ylämyllyn alue, jäteveden pumppaamon saneeraus	35 000	0	35 000	22 897	65,4	12 103
Muu kunnallistekniikka yhteensä netto (valtuustotaso)	270 000	0	270 000	171 612	63,6	98 388

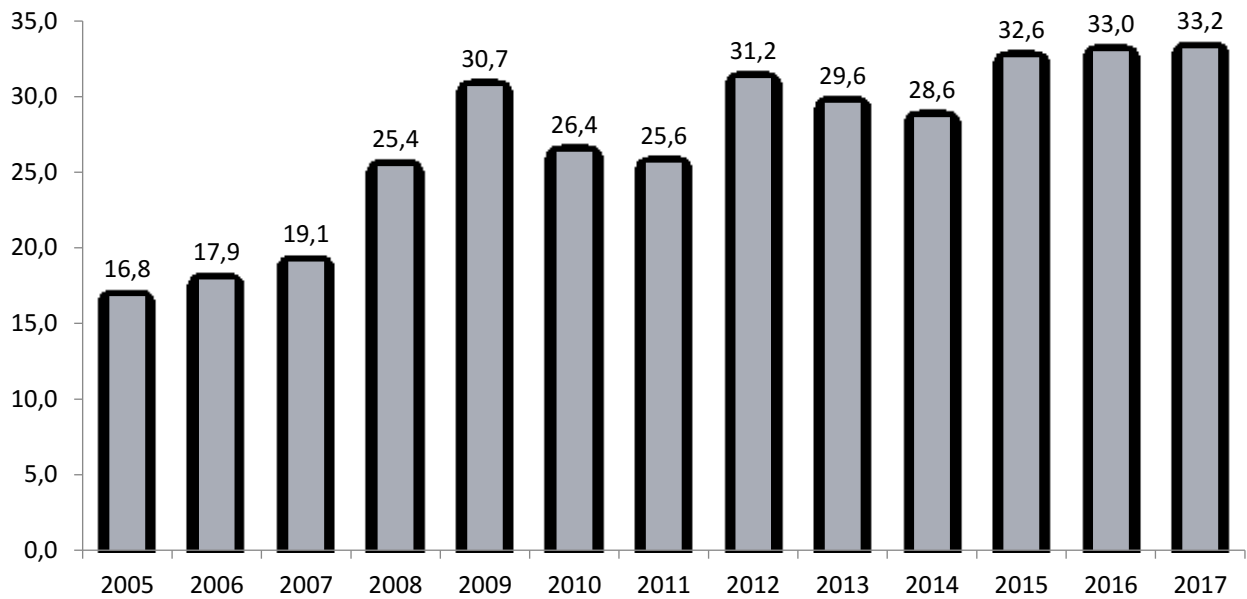
Menot						
Laajakaista	200 000	0	200 000	120 364	60,2	79 636
Tievalaistus	35 000	0	35 000	31 460	89,9	3 540
Puistot ja leikkikentät	35 000	0	35 000	19 788	56,5	15 212
Kunnanhallitus yhteensä netto (valtuustotaso)	0	0	0	650		650
Tulot						
Kuntayhtymäosuudet (PKSSK:n purkautuminen)	0	-2 400 000	-2 400 000	-2 349 789	97,9	-50 211
Menot						
Kuntayhtymäosuudet (sijoitus Siun soteen)	0	2 400 000	2 400 000	2 350 439	97,9	49 561
Investoinnit yhteensä netto	4 980 000	0	4 980 000	3 072 922	61,7	1 907 078

2.7. Rahoitusosan toteutuminen

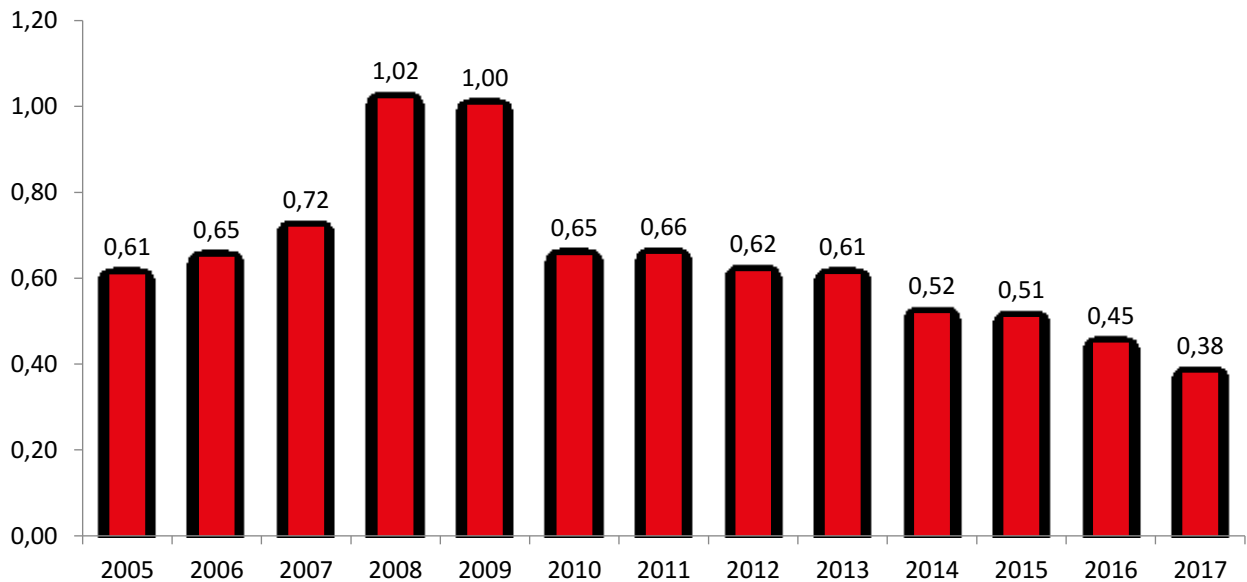
Rahoituslaskelma 2017

	TA2017	Muutokset	TA2017M	TP2017
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
VUOSIKATE	2 879 922	680 000	3 559 922	5 671 727
SATUNNAISET ERÄT	0	470 000	470 000	468 411
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	-230 000	-1 000 000	-1 230 000	-1 348 969
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
INVESTOINTIMENOT	-4 980 000	-2 400 000	-7 380 000	-6 300 903
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	0		0	47 739
PYSYVIEN VASTAAVIEN LUOVUTUSTULOT	0	2 400 000	3 359 745	3 359 745
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 330 078	150 000	-2 180 078	1 897 748
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	0	-100 000	-100 000	-119 033
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	0			
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	7 600 000	1 600 000	9 200 000	9 000 000
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-5 500 000		-5 500 000	-5 807 088
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS				-2 983 565
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
TOIMEKSIANT.VAROJEN JA PO MUU				-77 339
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS				29 417
SAAMISTEN MUUTOS				767 324
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	0	-1 500 000	-1 500 000	-4 269 086
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	2 100 000		2 100 000	- 3 459 370
RAHAVAROJEN MUUTOS	-78		-78	-1 561 622

**Lainakanta milj. €
Liperin kunta**

**Korkomenot milj.€
Liperin kunta**

Liperin kunnalla on pitkäaikaista lainaa yhteensä 23,3 miljoonaa euroa ja lyhytaikaista lainaa 9,9 miljoonaa euroa. Lyhytaikaisesta lainasta 1,5 miljoonaa euroa on kuntatodistuksina, joiden maturiteetti on 1-12 kuukautta. Muu lyhytaikainen laina muodostuu pitkäaikaisten lainojen lyhennysosuuksista (6,1 M€) sekä tytäryhtiöiden konsernitilillä olevista rahavaroista (2,3 M€). Vuoden aikana nostettiin pitkäaikaista talousarvio-lainaa 9,0 miljoonaa euroa.

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. Tuloslaskelma

Tuloslaskelma (ulkoinen)	2017	2016
Toimintatuotot	13 194 913,56	14 174 338,96
Myyntituotot	7 395 826,52	7 207 810,40
Maksutuotot	1 241 676,61	4 251 644,91
Tuet ja avustukset	603 430,46	1 089 023,08
Muut toimintatuotot	3 953 979,97	1 625 860,57
Toimintakulut	-74 736 445,53	-77 647 089,65
Henkilöstökulut	-19 887 530,73	-33 448 498,23
Palkat ja palkkiot	-15 623 974,78	-25 099 461,58
Henkilösivukulut	-4 263 555,95	-8 349 036,65
Eläkekulut	-3 510 773,04	-6 652 515,08
Muut henkilösivukulut	-752 782,91	-1 696 521,57
Palvelujen ostot	-48 544 051,17	-35 429 379,74
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 143 491,21	-3 817 972,19
Avustukset	-2 099 982,58	-4 085 652,24
Muut toimintakulut	-1 061 389,84	-865 587,25
Toimintakate	-61 541 531,97	-63 472 750,69
Verotulot	40 019 907,33	40 283 705,04
Valtionosuudet	27 179 785,00	27 615 713,00
Rahoitustuotot ja -kulut	13 566,21	-68 406,11
Korkotuotot	58 249,97	50 531,92
Muut rahoitustuotot	335 388,75	329 086,95
Korkokulut	-379 802,58	-447 804,04
Muut rahoituskulut	-269,93	-220,94
Vuosikate	5 671 726,57	4 358 261,24
Poistot ja arvonalentumiset	-4 123 937,92	-3 451 142,41
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 788 621,49	-2 890 949,91
Arvonalentumiset	-1 335 316,43	-560 192,50
Satunnaiset erät	468 410,56	0,00
Tilikauden tulos	2 016 199,21	907 118,83
Poistoeron vähennys	119 183,49	119 483,36
Tilikauden ylijäämä	2 135 382,70	1 026 602,19

3.2. Rahoituslaskelma

		31.12.2017		31.12.2016
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
VUOSIKATE	5 671 726,57		4 358 261,24	
SATUNNAISET ERÄT	468 410,56			
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	<u>-1 348 969,44</u>	4 791 167,69	<u>-72 572,59</u>	4 285 688,65
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
INVESTOINTIMENOT	-6 300 903,26		-2 981 221,38	
RAHOITUSOSUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	47 739,28		19 500,00	
PYSYVIEN VASTAAVIEN LUOVUTUSTULOT	<u>3 359 744,74</u>	<u>-2 893 419,24</u>	<u>393 778,35</u>	<u>-2 567 943,03</u>
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
1 897 748,45				
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
ANTOLAINAUKSEN LISÄYKSET	-119 032,80	-119 032,80	-747 599,36	-747 599,36
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	9 000 000,00		5 000 000,00	
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-5 807 088,45		-5 171 375,02	
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	<u>-2 983 565,12</u>	209 346,43	<u>520 425,98</u>	349 050,96
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA				
PÄÄOMIEN MUUTOKSET	-77 338,57		154 327,46	
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	29 416,67		-11 254,62	
SAAMISTEN MUUTOS	767 324,02		225 464,19	
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	<u>-4 269 085,78</u>	<u>-3 549 683,66</u>	<u>-1 616 388,54</u>	<u>-1 247 851,51</u>
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
-3 459 370,03				
RAHAVAROJEN MUUTOS				
-1 561 621,58				
RAHAVAROJEN MUUTOS				
RAHAVARAT 31.12.	1 610 584,62		3 172 206,20	
RAHAVARAT 01.01.	3 172 206,20	-1 561 621,58	3 100 860,49	71 345,71

3.3. Tase

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Muut pitkävaikutteiset menot	3 118 275,57	3 122 902,13
	<u>3 118 275,57</u>	<u>3 122 902,13</u>
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	4 588 774,59	4 630 648,25
Rakennukset	30 215 266,89	29 576 427,59
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 296 120,96	10 546 895,80
Koneet ja kalusto	231 705,33	525 800,54
Muut aineelliset hyödykkeet	1 500,00	1 500,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset työt	311 149,43	208 749,21
	<u>45 644 517,20</u>	<u>45 490 021,39</u>
SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	7 799 863,02	7 832 222,31
Muut lainasaamiset	2 215 852,34	2 115 852,34
Muut saamiset	65 119,80	46 087,00
	<u>10 080 835,16</u>	<u>9 994 161,65</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT	58 843 627,93	58 607 085,17
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
Valmiit tuotteet	19 391,42	48 808,09
	<u>19 391,42</u>	<u>48 808,09</u>
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	4 341,50	9 341,50
	<u>4 341,50</u>	<u>9 341,50</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	775 232,85	1 161 606,15
Lainasaamiset	55 000,00	72 823,50
Muut saamiset	257 889,80	432 449,52
Siirtosaamiset	323 057,78	506 625,28
	<u>1 411 180,43</u>	<u>2 173 504,45</u>
RAHAT JA PANKKISAAMISET	1 610 584,62	3 172 206,20
	<u>1 610 584,62</u>	<u>3 172 206,20</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 045 497,97	5 403 860,24
VASTAAVAA	61 889 125,90	64 010 945,41

VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 982 479,62	14 982 479,62
Edellisten tilikausien ylijäämä	1 779 533,83	752 931,64
Tilikauden yli/ alijäämä	2 135 382,70	1 026 602,19
	<u>18 897 396,15</u>	<u>16 762 013,45</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 560 356,52	1 679 540,01
	<u>1 560 356,52</u>	<u>1 679 540,01</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	299 059,20	300 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	0,00	16 008,35
Lahjoitusrahastojen pääomat	182 797,52	244 127,74
	<u>182 797,52</u>	<u>260 136,09</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 163 949,49	18 115 681,18
Lainat julkisyhteisöiltä	2 113 426,62	2 725 938,24
Liittymismaksut	2 173 515,46	2 121 123,70
	<u>25 450 891,57</u>	<u>22 962 743,12</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	1 500 000,00	4 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 523 160,26	4 366 005,40
Lainat julkisyhteisöiltä	612 511,62	1 012 511,62
Lainat muilta luotonantajilta	2 253 923,83	2 737 488,95
Saadut ennakot	3 848,63	16 946,26
Ostovelat	2 432 717,85	4 221 878,78
Muut velat	321 650,71	940 746,23
Siirtovelat	2 850 812,04	4 750 935,50
	<u>15 498 624,94</u>	<u>22 046 512,74</u>
VIERAS PÄÄOMA	<u>40 949 516,51</u>	<u>45 009 255,86</u>
VASTATTAVAA	<u>61 889 125,90</u>	<u>64 010 945,41</u>

3.4. Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma

	2017	2016
Toimintatuotot	60 486 425,37	35 280 431,35
Toimintakulut	-121 387 303,89	-98 315 347,33
Osuus osakkuusyht.voitosta/tappiosta	-66 666,17	-228 524,18
TOIMINTAKATE	-60 967 544,69	-63 263 440,16
Verotulot	40 019 907,33	40 283 705,04
Valtionosuudet	28 984 045,85	29 715 472,41
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	23 004,76	33 164,00
Muut rahoitustuotot	388 211,88	347 213,72
Korkokulut	-626 338,30	-732 522,39
Muut rahoituskulut	-4 688,20	-5 643,62
VUOSIKATE	7 816 598,63	6 377 949,00
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 425 354,44	-4 460 485,75
Arvonalentumiset	-859 126,31	-620 927,15
Satunnaiset erät	-305 271,19	0,00
TILIKAUDEN TULOS	2 226 846,69	1 296 536,10
Tilinpäätössiirrot	-48 136,15	7 847,78
Tilikauden verot	-18 883,26	-25 722,85
Laskennalliset verot	-86 849,78	-82 507,50
Vähemmistöosuudet	18 607,30	5 770,67
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	2 091 584,80	1 201 924,20

Konsernin rahoituslaskelma

		2017		2016
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 816 598,63		6 377 948,99	
Satunnaiset erät	-305 271,19			
Tilikauden verot	-18 883,26		-25 722,85	
Tulorahoituksen korjaukset	-515 737,71	6 976 706,47	227 798,73	6 580 024,87
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-15 196 294,48		-4 774 967,02	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	69 203,37		37 061,54	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	10 737 946,85	-4 389 144,26	1 394 354,89	-3 343 550,59
Toiminnan ja investointien rahavirta		2 587 562,21		3 236 474,28
Rahoituksen rahavirta				
Antolainoituksen muutokset				
Antolainasaamisten muutokset	-19 032,80	-19 032,80	-701 055,81	-701 055,81
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	16 309 772,94		6 024 066,45	
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-12 869 776,20		-6 722 465,33	
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-2 870 445,19	569 551,55	-1 000 239,25	-1 698 638,13
Oman pääoman muutokset	73 724,00	73 724,00	74 949,70	74 949,70
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-46 357,93		155 565,24	
Vaihto-omaisuuden muutokset	4 717,03		-35 084,21	
Saamisten muutokset	773 611,52		298 345,93	
Korottomien velkojen muutos	-831 877,94	-99 907,32	-1 597 520,20	-1 178 693,24
Rahoituksen rahavirta		524 335,43		-3 503 437,48
Rahavarojen muutos		3 111 897,64		-266 963,20
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.		10 886 256,90		7 774 359,26
Rahavarat 01.01.		7 774 359,26		8 041 322,46
		3 111 897,64		-266 963,20

Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	45 963,24	18 099,98
Muut pitkävaikutteiset menot	3 167 735,55	3 155 605,70
	<u>3 213 698,79</u>	<u>3 173 705,68</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	5 673 345,97	5 691 786,70
Rakennukset	55 084 661,40	54 801 464,09
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 433 135,29	10 656 930,59
Koneet ja kalusto	1 337 654,92	1 546 664,98
Muut aineelliset hyödykkeet	153 919,17	1 902,30
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 198 535,44	344 337,70
	<u>73 881 252,19</u>	<u>73 043 086,36</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	808 964,63	1 299 264,41
Muut osakkeet ja osuudet	536 152,71	316 378,68
Muut lainasaamiset	881 135,65	686 425,81
Muut saamiset	66 716,33	242 363,59
	<u>2 292 969,32</u>	<u>2 544 432,49</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	287 740,97	264 270,82
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	265 530,67	270 496,08
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	65 750,36	11 505,46
Lyhytaikaiset saamiset	3 599 833,51	4 429 429,53
	<u>3 665 583,87</u>	<u>4 440 934,99</u>
Rahoitusarvopaperit	684 324,41	752 926,35
Rahat ja pankkisaamiset	<u>10 201 932,49</u>	<u>7 021 432,91</u>
VASTAAVAA	<u>94 493 032,71</u>	<u>91 511 285,68</u>

VASTATTAVAA

	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 982 479,62	14 982 479,62
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma	3 172,90	0,00
Arvonkorotusrahasto	152 028,70	153 451,29
Muut omat rahastot	926 351,37	877 139,26
Edell.tilikausien ylijäämä	9 003 246,09	7 477 879,28
Tilikauden ylijäämä	2 091 584,80	1 201 924,20
	<u>27 158 863,48</u>	<u>24 692 873,65</u>
VÄHEMMISTÖOSUUS	<u>766 055,59</u>	<u>114 800,62</u>
	766 055,59	114 800,62
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	12 219,79	15 468,87
Muut pakolliset varaukset	884 235,08	759 990,28
	<u>896 454,87</u>	<u>775 459,15</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	542 510,60	565 398,38
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	38 537 716,70	38 408 991,99
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	2 344 769,16	2 211 175,80
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	11 321 745,75	10 954 043,61
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	12 924 916,56	13 788 542,48
	<u>65 129 148,17</u>	<u>65 362 753,88</u>
VASTATTAVAA	<u>94 493 032,71</u>	<u>91 511 285,68</u>

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvon palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenoon tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeiden hankintameno vähennykseksi.

Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Vuoden 2017 alusta alkaen sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen siirtyi Siun sotelle. Vuonna 2016 sosiaali- ja terveystaloudet järjestettiin kunnan omana toimintana ja ne esitettiin vuoden 2016 tilinpäätöksessä sosiaali- ja terveystalouden alaisilla tulosalueilla ja kustannuspaikoilla. 1.1.2017 voimaan tulleessa organisaatiossa Siun soten maksuosuudet siirrettiin keskushallintopalveluihin. Lisäksi Siun sotelle siirtynyt toiminta ei sisältänyt kaikkia vuonna 2016 sosiaali- ja terveystalouden alle kirjattuja toimintoja.

Samassa yhteydessä kunnan organisaatiota muutettiin muiltakin osin 1.1.2017 alkaen. Esi-merkiksi työllisyyspalvelut keskitettiin keskushallintopalveluihin, ruokahuolto siirtyi elinympä-

ristöpalveluihin, joukkoliikenne ja pelastustoimi siirtyivät keskushallintopalveluihin. Elinympäristöpalveluiden tulosaluerakenne uudistettiin vesihuoltolaitosta lukuun ottamatta. Käytännössä ainoastaan neljä tulosaluetta säilyi sisällöltään lähes samanlaisina vuoteen 2016 verrattuna.

Myös sisäisten veloitusten periaatteita muutettiin ja pyrittiin kirjaamaan entistä enemmän kustannuksia suoraan kustannuspaikoille ulkoisina kustannuksina. Suurimmat muutokset koskivat ict-kustannuksia, jotka aiemmin kierrätettiin lähes kokonaan keskushallinnon kautta ja veloitettiin sisäisesti kustannuspaikoilta. Vuoden 2017 alusta ict-kustannuksista ainoastaan aidosti yhteiset kustannukset, kuten paikallistuki, kierrätettiin sisäisinä veloituksina.

Vuoden 2017 tilinpäätökseen vuoden 2016 vertailuluvut on kirjattu vuonna 2016 voimassa olleiden organisaation mukaisina. Organisaatio- ja kirjausmuutosten vuoksi vuosien 2016 ja 2017 tilinpäätökset eivät näin ollen ole tulos- tai palvelualueetasolla vertailukelpoisia. Koko kunnan tasolla ulkoiset kustannukset ovat vertailukelpoisia. Vuosien 2016 ja 2017 tuloslaskelma ja tase ovat vertailukelpoisia.

Vuoden 2016 lukujen esittämistä on konsultoitu vastuunalaista tilintarkastajaa.

Konsernitilinpäätökset laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Kunnan tytäryhteisön omistamat yhtiöt on yhdistetty suoraan kunnan konsernitaseeseen. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

Muutokset konsernirakenteessa

Kunta on eronnut Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymästä 31.12.2016. Kuntayhtymä on yhdistelty konsernitilinpäätökseen 2016 aiempien vuosien prosenttiosuudella ja ero kirjattu vuoden 2017 konsernitilinpäätökseen.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja sairaanhoitopalveluiden kuntayhtymä (PKSSK) on lakannut 31.12.2016. Kuntayhtymän tase on yhdistelty rivi riviltä Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymän (SiunSote) taseeseen.

PKSSK:n osuuspääoman siirrosta SiunSoteen on tilinpäätökseen kirjautunut satunnaista tuottoa ja vastaavasti osuuspääoman sijoituksesta SiunSoteen arvonalentumista. Kunnan omistusosuus uudessa kuntayhtymässä on sama kuin aiemmin PKSSK:ssa.

Kiinteistö Oy Liperin Linja-autoasema on yhdistelty tilinpäätökseen tytäryhtiönä aiemman osakkuusyhteisöyhdistelyn sijaan. Vuonna 2016 hankitut osakkeet nostivat kunnan omistusosuuden 52,46 %:iin.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelmissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Konsernitilinpäätöksen PKSSK:n purkua koskevat kirjaukset on tehty tilintarkastajalta 28.3.2018 saadun ohjeistuksen mukaisesti.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6) Toimintatuotot tehtävääalueittain

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Keskushallintopalvelut	4 770 140,59	5 760 980,35	4 692 105,07	5 486 738,65
Hyvinvointipalvelut	1 523 869,10	1 481 082,76	1 038 742,96	989 745,73
Elinympäristöpalvelut	11 175 597,73	7 176 028,27	7 464 065,53	3 279 041,36
Sosiaali- ja terveystuotot	43 016 817,95	20 862 339,97		4 418 813,22
	60 486 425,37	35 280 431,35	13 194 913,56	14 174 338,96

Liitetieto 7) Verotulojen erittely

	Kunta	
	2017	2016
Kunnan verotulo	36 067 568,34	36 586 118,65
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 532 971,85	1 316 099,03
Kiinteistövero	2 419 367,14	2 381 487,36
Verotulot yhteensä	40 019 907,33	40 283 705,04

Liitetieto 8) Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2017	2016
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	29 697 752,00	30 594 027,00
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus</i>	8 647 512,00	8 480 919,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 517 967,00	-2 978 314,00
Valtionosuudet yhteensä	27 179 785,00	27 615 713,00

Liitetieto 9) Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2017	2016
Asiakaspalvelujen ostot	41 202 239,82	24 628 282,01
Muiden palvelujen ostot	7 341 811,35	10 801 097,73
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	48 544 051,17	35 429 379,74

Liitetieto 10) Valtuustoryhmille annetut tuet

Ei annettuja tukia.

Liitetieto 11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Poistosuunnitelmaa on muutettu kirjanpitolautakunnan kuntajaoksen yleisohjeen mukaisesti kunnanvaltuuston päätöksellä 21.12.2013. Uutta poistosuunnitelmaa on noudatettu 1.1.2013 jälkeen valmistuneissa ja hankituissa kohteissa. Aikaisempien vuosien investoinneissa käytetään kunnanvaltuuston 16.12.1996 hyväksymää ja 13.11.2006 muuttamaa poistosuunnitelmaa

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat poistoprosentit sekä poistomenetelmät:

	Investoinnit ennen vuotta 2013	1.1.2013 alkaen
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	5 v. tasapoisto	5 v. tasapoisto
Perustamis- ja järjestelymenot	3 v. tasapoisto	3 v. tasapoisto
Tutkimus- ja kehittämismenot	3 v. tasapoisto	2 v. tasapoisto
Konserniliikearvo	5 v. tasapoisto	2 v. tasapoisto
Atk-ohjelmistot	3 v. tasapoisto	2 v. tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3 v. tasapoisto	2 v. tasapoisto
Investointiluontoiset haja-asutusalueen vesihuoltoavustukset ja osallistuminen valtion ylläpitämien teiden investointeihin	15 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	30 v. tasapoisto	30 v. tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 v. tasapoisto	20 v. tasapoisto
Asuinrakennukset	30 v. tasapoisto	30 v. tasapoisto
Talousrakennukset	15 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut, tiet, torit ja puistot	15 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Sillat, laiturit ja uimalat	10 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	15 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Vedenjakeluverkosto	25 v. tasapoisto	30 v. tasapoisto
Viemäriverkosto	25 v. tasapoisto	30 v. tasapoisto
Sähköjohdot, ulkovalaistuslaitteet	15 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	10 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Kaukolämpöverkko	20 v. tasapoisto	20 v. tasapoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Sähkö-, vesi-, yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	10 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Liikenteen ohjauslaitteet	10 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakennelmat	10 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto

Koneet ja kalustot

Rautaiset alukset	30 % menojäännöspoisto	15 v. tasapoisto
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	30 % menojäännöspoisto	8 v. tasapoisto
Muut kuljetusvälineet	30 % menojäännöspoisto	4 v. tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	30 % menojäännöspoisto	5 v. tasapoisto
Muut raskaat koneet	30 % menojäännöspoisto	10 v. tasapoisto
Muut kevyet koneet	30 % menojäännöspoisto	5 v. tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto yms. laitteet	30 % menojäännöspoisto	5 v. tasapoisto
Atk-laitteet	30 %, menojäännöspoisto	3 v. tasapoisto
Kuljetusvälineet	30 %, menojäännöspoisto	4 v. tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	30 %, menojäännöspoisto	3 v. tasapoisto

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	käytön mukainen
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	ei poistoa
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	ei poistoa

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi.

Liitetieto 12) Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Eläkevaraus 01.01.	15 468,86	19 177,13		
Lisäys/vähennys	-3 249,07	-3 708,27		
Eläkevaraus 31.12.	12 219,79	15 468,86	0,00	0,00
Potilasvakuutusvaraus 01.01.	457 094,09	411 256,67		
Lisäys/vähennys	126 181,79	45 837,42		
Potilasvakuutusvaraus 31.12.	583 275,88	457 094,09	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäys/vähennys	1 900,00			
Muut pakolliset varaukset 31.12.	1 900,00	0,00	0,00	0,00
Karinvest Oy maakunnalli- nen pääomasijoitusyhtiö -hanke 1.1.	2 896,19	2 896,19	0,00	0,00
Lisäys/vähennys	-2 896,19	0,00	0,00	0,00
Karinvest Oy maakunnalli- nen pääomasijoitusyhtiö -hanke 31.12.	0,00	2 896,19	0,00	0,00
Vanhan terveyskeskuksen purkukustannukset 1.1.	300 000,00	300 000,00	300 000,00	0,00
Lisäys/vähennys	-940,80	0,00	-940,80	
Vanha terveyskeskus 31.12.	299 059,20	300 000,00	299 059,20	300 000,00
Yhteensä	896 454,87	775 459,14	299 059,20	300 000,00

Liitetieto 13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja –tappiot

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueet	908 003,46	372 572,60	889 769,86	372 572,59
Osakkeet	2 640,03		2 640,03	
Rakennukset	8 400,00		8 400,00	
Koneet ja kalusto	2 983,19		2 983,19	
Muut myyntivoitot	110 819,20			
Luovutusvoitot yhteensä	1 032 845,88	372 572,60	903 793,08	372 572,59
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueet		29 718,00		
Rakennukset			24 175,00	
Muut myyntitappiot				
Luovutustappiot yhteensä	0,00	29 718,00	24 175,00	0,00

Liitetieto 14) Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
PKSSK:n purku	-305 271,19	0,00	468 410,56	0,00
	-305 271,19	0,00	468 410,56	0,00

Liitetieto 15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2017	2016
P-K:n Sähkö Oy	145 978,54	145 978,54
P-K:n Energiaholding Oy	165 277,46	165 277,46
Muut osinkotuotot	1399,54	1425,44
Osinkotuotot yhteensä	312 655,54	312 681,44

Liitetieto 16) Poistoeron muutokset

Ei verotussyistä tehtyä poistoeroa.

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 17) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei ole.

Liitetieto 18) Arvonkorotukset

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Maa-ja vesialueet				
Arvo 01.01.	50 899,37	50 899,37		
Arvonkorotusten purku	1 422,60	0,00		
Arvo 31.12.	49 476,77	50 899,37		
Rakennukset				
Arvo 01.01.	102 551,93	192 647,06		
Arvonkorotusten purku	0,00	-90 095,13		
Arvo 31.12.	102 551,93	102 551,93		
Arvonkorotukset yhteensä	152 028,70	153 451,30	0,00	0,00

Liitetieto 19) Pysyvien vastaavien tase-eräkohtaiset tiedot

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Muut pitkävaik. menot	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut ain. hyöd.	Ennakkomaks. Kesk.er.hank.	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	3 122 902,13	4 630 648,25	29 576 427,59	10 546 895,80	525 800,54	1 500,00	208 749,21	48 612 923,52
Lisäys tilikaudella	304 708,27	40 000,00	2 550 607,25	692 598,40	171 698,75		190 851,11	3 950 463,78
Rah.osuudet tilikaudella				-47 739,28				-47 739,28
Siirrot erien välillä			88 450,89				-88 450,89	0,00
Vähennykset tilikaudella		-81 873,66	-45 000,00		-2 258,75			-129 132,41
Tilikauden poisto	-309 334,83		-1 505 833,79	-895 633,96	-77 818,91			-2 788 621,49
Arvonal. ja niiden pal.			-449 385,05		-385 716,30			-835 101,35
Kirjanpitoarvo 31.12	3 118 275,57	4 588 774,59	30 215 266,89	10 296 120,96	231 705,33	1 500,00	311 149,43	48 762 792,77

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet tytäryhteisöt	Kuntayhtymä-osuudet	Osakkeet osakkuus- ja muut yht.	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 618 789,76	2 376 384,00	1 557 330,56	279 717,99	1 382 882,98	732 969,36	46 087,00	9 994 161,65
Lisäykset		2 349 789,48	650,00		100 000,00		19 032,80	2 469 472,28
Siirrot erien välillä	379 682,23		-379 682,23					0,00
Vähennykset tilikaudella		-1 881 378,92		-1 204,77				-1 882 583,69
Arvonalennukset		-500 215,08						-500 215,08
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 998 471,99	2 344 579,48	1 178 298,33	278 513,22	1 482 882,98	732 969,36	65 119,80	10 080 835,16

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset

	Tasearvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus kuntayhtymän peruspääomasta	Ero
P-K:n sairaanh.-ja sos.palv.ky	1 881 378,92		1 881 378,92	0,00	0,00 %	-1 881 378,92
P-K:n sos.-ja terveystalv. ky	0,00	1 871 212,94	0,00	1 871 212,94	6,345792 %	1 871 212,94
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	21 638,54		21 638,54	0,00	0,000000 %	-21 638,54

Liitetieto 20-22) Omistukset muissa yhteisöissä

OMISTUKSET YHTEISÖISSÄ 31.12.2017

	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus	Kunnan omistusosuus	Kuntakonsernin osuus		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Liperin Aluelämpö Oy	Liperi	99,66 %	99,66 %	1 303 881,45	119 200,42	73 895,15
Ktoy Liperin vuokratalot	Liperi	100,00 %	100,00 %	2 602 726,50	11 774 418,12	47,37
Lipertek Oy	Liperi	100,00 %	97,25 %	2 421 150,00	740 793,23	95 160,71
Liperin linja-autoasema Oy	Liperi	52,46 %	52,46 %	751 884,64	290 796,30	0,00
Tytäryhteisöt yhteensä				7 079 642,59	12 925 208,06	169 103,23
Kuntayhtymät						
P-K:n koulutuskuntayhtymä	Joensuu	3,80 %	3,80 %	3 131 033,13	440 712,73	1 362,53
P-K:n sosiaali- ja terv.palveluiden ky	Joensuu	6,35 %	6,35 %	2 671 499,51	14 551 091,20	-87 910,63
Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto	Joensuu	5,74 %	5,74 %	118 630,07	98 101,20	-10 443,94
Kuntayhtymät yhteensä				5 921 162,71	15 089 905,13	-96 992,04
Osakkuusyhteisöt						
Ktoy Liperin palvelukeskus	Liperi	46,08 %	46,08 %	810 858,39	338 615,49	25,20
As Oy Liperin Korsutie 1	Liperi	47,80 %	0,00 %	186 468,81	133 153,65	0,00
As Oy Liperin Jyrinlenkki 8	Liperi	46,70 %	0,00 %	238 071,87	54,28	0,00
Osakkuusyhteisöt yhteensä				997 327,20	471 769,14	25,20

Liitetieto 23) Saamisten erittely

	2017		2016	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	5 635,90	0,00	5 339,26
Lainasaamiset	1 482 882,98	0,00	1 382 882,98	0,00
Yhteensä	1 482 882,98	5 635,90	1 382 882,98	5 339,26
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	394 061,20	0,00	1 359,18
Lainasaamiset	732 969,36	0,00	732 969,36	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	680,00
Yhteensä	732 969,36	394 061,20	732 969,36	2 039,18
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	2 215 852,34	399 697,10	2 115 852,34	7 378,44

Liitetieto 24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Kela, korvaus työterveys-				
huollosta	179 549,61	163 520,21	77 633,38	120 690,79
Lääkäreiden koulutuskorvaus		29 582,91		8 883,75
Eu-tuet ja avustukset	38 755,97	35 092,42		
Jäsenkuntasäästöt		9 501,46		
Mela, korvaus lomituskust.	30 000,00	70 000,00	30 000,00	70 000,00
Jns/Pelastuslaitos				
Ensihoidon ylijäämä		37 350,70		37 350,70
Pelastustoimen ylijäämä		138 273,47		138 273,47
Ely-keskus, palkkatuki	88 570,94		88 570,94	15 294,10
EVOT	71 439,66			
Sotainvalidit	50 737,64			
AVI/Kansalliset hankkeet	51 191,66			
Muut tulojäämät	370 376,98	253 032,51	126 853,46	116 132,47
Siirtosaamiset yhteensä	880 622,46	736 353,68	323 057,78	506 645,28

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25) Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista erien välillä tilikauden aikana

Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Peruspääoma 1.1.	14 982 479,62	14 982 479,62	14 982 479,62	14 982 479,62
Lisäykset				
Vähennykset		14 982	14 982	14 982
Peruspääoma 31.12.	14 982 479,62	14 982 479,62	14 982 479,62	14 982 479,62
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset	3 172,90	0,00	0,00	0,00
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 31.12.	3 172,90	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 1.1.	153 451,29	243 546,42		
Vähennys	-1 422,59	-90 095,13		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	152 028,70	153 451,29	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	877 139,26	884 987,03		
Siirrot rahastoon	49 212,11	43 446,66		
Siirrot rahastosta	0,00	-51 294,43		
Vähemmistöosuuden muutos				
Muut omat rahastot 31.12.	926 351,37	877 139,26	0,00	0,00
Ed.tilikausien yli/alijäämä 1.1.	7 477 879,28	5 628 866,64	752 931,64	-718 758,34
Muutokset	1 525 366,81	1 849 012,64	1 026 602,19	1 471 689,98
Ed.tilikausien yli/alijäämä	9 003 246,09	7 477 879,28	1 779 533,83	752 931,64
Tilikauden yli/alijäämä	2 091 584,80	1 201 924,20	2 135 382,70	1 026 602,19
Oma pääoma yhteensä	27 158 863,48	24 692 873,65	18 897 396,15	16 762 013,45

Liitetieto 26) Erittely poistoerosta

Ei verotussyistä tehtyä poistoeroa

Liitetieto 27) Pitkäaikaiset velat

Velat, jotka erääntyvät 1.1.2023 tai sen jälkeen.

	Kunta	
	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta laitoksilta	3 022 554,61	1 757 084,76
Lainat julkisyhteisöiltä	3 592 459,78	5 947 905,32
Yhteensä	6 615 014,39	7 704 990,08

Liitetieto 28) Joukkovelkakirjalainat

	Kunta	
	2017	2016
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistus- lainat		4 000 000,00
Korko 3,00 %, eräpäivä 31.1.2017		
Korko -0,250 %, eräpäivä 12.1.2018	1 500 000,00	
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	1 500 000,00	4 000 000,00

Liitetieto 29) Erittely pakollisiin varauksiin merkityistä eristä

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Eläkevastuuvakuutus	12 219,79	15 468,87	0,00	0
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvakuutusvaraus	583 275,88	457 094,09	0,00	0
Muut pakolliset varaukset	1 900,00	2 896,19	0,00	0
Terveyskeskuksen purku- menot	299 059,20	300 000,00	299 059,20	300 000,00
Pakolliset varaukset yh- teensä	896 454,87	775 459,15	299 059,20	300 000,00

Liitetieto 30) Vieras pääoma

	2017		2016	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	300 235,47	0,00	81 824,14
Muut velat	19 062,00	0,00	19 062,00	0,00
Yhteensä	19 062,00	300 235,47	19 062,00	81 824,14
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	83 149,08	0,00	1 677 257,23
Yhteensä	0,00	83 149,08	0,00	1 677 257,23
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	11 340,69
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	11 340,69
Vieras pääoma yhteensä	19 062,00	383 384,55	19 062,00	1 770 422,06

Liitetieto 31) Sekkilimiitti

Ei ole.

Liitetieto 32) Muut velat –erän jakautuminen liittymismaksuihin ja muihin velkoihin

Erä sisältää pelkästään liittymismaksuja.

Liitetieto 33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	672 837,66	179 239,12	143 130,95	125 657,30
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilö-				
sivukulujen jaksotukset	5 288 135,34	5 272 048,70	1 997 885,04	3 616 954,15
Muut palkkojen ja sivukulujen				
jaksotukset	685 213,66	413 871,61	181 036,96	302 879,19
Korkojaksotukset	122 452,78	132 588,04	92 278,75	111 115,96
Potilasvakuutukset	72 791,31	80 688,18		
Muut menojäämät	324 575,56	975 499,13	436 480,34	594 328,90
Siirtovelat yhteensä	7 166 006,31	7 053 934,78	2 850 812,04	4 750 935,50

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Liitetieto 34) Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni	
	2017	2016
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	22 848 620,00	23 968 707,92

Liitetieto 35) Vakuudet, jotka on annettu muuten kuin kohdassa 34 tarkoitetulla tavalla

Ei ole.

Liitetieto 36) Vakuudet, jotka on annettu samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Ei ole.

Liitetieto 37) Muut kuin kohdissa 34-36 annetut vakuudet

Ei ole.

Liitetieto 38) Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Vuokravastuut	2 035 004,75		341 850,30	0,00
Leasingvastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	53 270,56	59 408,10	0,00	0,00
Myöhemmin maksettavat	33 088,77	67 779,30	0,00	0,00
Yhteensä	2 121 364,08	127 187,40	341 850,30	0,00

Liitetieto 39-40) Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Takaukset samaan konserniin kuuluvien puolesta				
Alkuperäinen pääoma	6 381 545,66	6 381 545,66	6 381 545,66	6 381 545,66
Jäljellä oleva pääoma	4 155 157,48	4 535 465,94	4 155 157,48	4 535 465,94
PKSSK:n takaukset		2 275 528,88		
Siunsojen takaukset	2 157 219,35			
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	133 709,40	133 709,40	133 709,40	133 709,40

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	59 493 559,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	44 407,99

Liitetieto 41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Arvonlisäveron palautusvastuu	367 025,21	187 843,56	7 190,15	8 987,69
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	474 320,00	1 934 443,47	474 320,00	1 934 443,47
Potilasvakuutusvastuut	91 544,65	130 612,84		0,00
Maitoa Markkinoille -vakuus-säätiö	1 000 500,00	1 000 500,00	1 000 500,00	1 000 500,00

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Liitetieto 42) Henkilöstön lukumäärä palvelualueittain

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2017	2016
Keskushallintopalvelut	144	168
Sosiaali- ja terveystoimi	0	319
Hyvinvointipalvelut	287	287
Elinympäristöpalvelut	101	49
Yhteensä	532	823

Liitetieto 43) Henkilöstökulut

	2017	2016
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	19 887 530,73	33 448 498,23
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	31 995,12	70 687,43
Henkilöstökulut yhteensä	19 919 525,85	33 519 185,66

Liitetieto 44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2017	2016
Liperin kokoomus	952,51	1 038,98
Kristillisdemokraatit, Liperi	327,65	161,50
Keskustapuolueen Liperin kunnallisjärjestö	5 544,85	5 338,24
Liperin sosiaalidemokraatit ry	3 724,17	2 882,58
Perussuomalaiset Liperi	1 380,51	2 338,65
Savo-Karjalan vihreät ry	345,50	0,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	12 275,19	11 759,95

Liitetieto 45) Tilintarkastajan palkkiot

	2017	2016
BDO Audiator ja KPMG		
Tilintarkastuspalkkiot	8 197,90	8 000,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	1 896,00	2 164,50
Muut palkkiot	1 671,80	
Palkkiot yhteensä	11 765,70	10 164,50

Liitetieto 46) Intressitahot

Kunnan ja sen intressitahojen väliset liiketoimet perustuvat kilpailutuksiin tai markkinaehtoiisiin sopimuksiin.

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET – VESIHUOLTOLAITOS

Liperin vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma 31.12.2017

	31.12.2017	31.12.2016
Liikevaihto	1 430 494,34	1 473 865,32
Liiketoiminnan muut tuotot	498,19	2 255,45
Muut tuet ja avustukset	0,00	220,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-159 970,64	-195 895,94
Palvelujen ostot	<u>-491 859,45</u>	<u>-467 278,39</u>
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-169 059,00	-169 910,71
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-44 162,64	-50 187,81
Muut henkilösivukulut	<u>-7 285,86</u>	<u>-4 149,67</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-459 804,80	-453 251,46
Liiketoiminnan muut kulut	-18 976,99	-6 591,87
Liikelylijäämä	79 873,15	129 074,92
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	737,15	1 713,02
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	80 610,30	130 787,94
Ylijäämä ennen varauksia	80 610,30	130 787,94
Tilikauden ylijäämä	<u>80 610,30</u>	<u>130 787,94</u>

Vesihuoltolaitoksen toiminnallisten tavoitteiden toteuma on käsitelty teknisen osaston toimintakertomuksessa.

Liperin vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma 31.12.2017

	31.12.2017		31.12.2016	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelyjäämä	79 873,15		129 074,92	
Poistot ja arvonalentumiset	459 804,80		453 251,46	
Rahoitustuotot ja -kulut	737,15		1 713,02	584 039,40
Tulorahoituksen korjaukset	-2 983,19	537 431,91		
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-451 822,15		-441 887,04	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		10 000,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5 241,94	-446 580,21	0,00	-431 887,04
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		90 851,70		152 152,36
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	2 003,58		-5,45	
Saamisten muutos	54 897,08		113 285,29	
Korottomien velkojen muutos	203 727,86	260 628,52	112 428,77	225 708,61
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		260 628,52		225 708,61
VAIKUTUS KUNNAN KASSAVAROIHIIN		<u>351 480,22</u>		<u>377 860,97</u>

Liperin vesihuoltolaitoksen taselaskelma 31.12.2017

VASTAAVAA

	31.12.2017		31.12.2016	
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Muut pitkävaikutteiset menot	509 141,89	509 141,89	360 936,66	360 936,66
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	99 184,74		99 184,74	
Rakennukset	373 355,37		326 566,69	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 171 370,31		6 404 738,08	
Koneet ja kalusto	44 008,21		15 875,75	
Keskeneräiset hankinnat	0,00	6 687 918,63	0,00	6 846 365,26
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus	19 391,42	19 391,42	21 395,00	21 395,00
Saamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	57 768,38		131 291,00	
Muut saamiset	53 635,54		35 151,39	
Siirtosaamiset	603,59	112 007,51	462,20	166 904,59
		131 398,93		188 299,59
Rahat ja pankkisaamiset	757 064,53	757 064,53	405 584,31	405 584,31
VASTAAVAA		8 085 523,98		7 801 185,82

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA				
Peruspääoma	6 372 549,92		6 372 549,92	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-920 391,06		-1 155 014,47	
Tilikauden ylijäämä	80 610,30	5 532 769,16	103 835,47	5 321 370,92
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
Muut velat	2 173 515,46	2 173 515,46	1 990 382,62	1 990 382,62
Lyhytaikainen				
Ostovelat	317 911,64		113 381,90	
Muut velat	3 635,17		52 892,49	
Siirtovelat	57 692,55	379 239,36	79 941,18	246 215,57
		2 552 754,82		2 236 598,19
VASTATTAVAA		8 085 523,98		7 557 969,11

6. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

TILINPÄÄTÖKSEN PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUS

LIPERISSÄ 3.4.2018
LIPERIN KUNNANHALLITUS

Parkkinen Sanna

Pitkänen Jorma

Karjalainen Mira

Kontkanen Heikki

Kosonen Juha

Kuittinen Tero

Kummunmäki Juhani

Kärki Piritta

Pakarinen Tuula

Mikkanen Hannele

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

LIPERISSÄ ___ / ___ 2018

KPMG Oy Ab

Kati Nikunen
KHT, JHT, CIA

7. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT

Käytetyt tositelajit 2017

Id	Nimitys		
ALKUSA	Alkusaldot	1 001	1 999
BUD	Talousarvio	2 001	2 999
LBUD	Lisämääräraha/talousarviomuutos	3 001	3 999
MUIST1	Muistio, ulkoinen, Raindance	10 001	13 999
NUIST2	Tileistäpoistot	14 001	14 999
MUIRO2	Muistio, ulkoinen, Rondo	15 001	19 999
MUISIS	Muistio, sisäinen Raindance	20 001	24 999
MUIRS2	Muistio, sisäinen Rondo	25 001	29 999
IRTAIN	Irtaimisto	33 001	33 999
KOMTOS	Käyttöomaisuus	34 001	34 999
KOMMUI	Käyttöomaisuusmuistiot	39 001	39 999
SISRON	Sisäiset laskut, Rondo	40 001	44 999
ZBF	Budjetointitositteet	96 000	96 999
PANKKI	Pankin tiliote	101 001	109 999
PALKAT	Palkat	100 001	100 999
OSTOT	Ostolaskut Rondosta	8 000 001	8 299 999
OMAKSU	Ostomaksut	8 990 001	8 999 999
YMRMAN	Manuaalisuoritukset	5 110 001	5 199 999
YMRVII	Viitesuoritukset	5 210 001	5 299 999
YMRHYV	Hyvityslaskujen kuittaus	5 310 001	5 399 999
YMRK	Tileistä poisto	5 410 001	5 499 999
YMR10	Laskulaji 10	10 000 001	10 999 999
YMR11	Laskulaji 11	11 000 001	11 999 999
YMR13	Laskulaji 13	13 000 001	13 999 999
YMR14	Laskulaji 14	14 000 001	14 999 999
YMR15	Laskulaji 15	15 000 001	15 999 999
YMR20	Laskulaji 20	20 000 001	20 999 999
YMR21	Laskulaji 21	21 000 001	21 999 999
YMR22	Laskulaji 22	22 000 001	22 999 999
YMR23	Laskulaji 23	23 000 001	23 999 999
YMR26	Laskulaji 26	26 000 001	26 999 999
YMR27	Laskulaji 27	27 000 001	27 999 999
YMR28	Laskulaji 28	28 000 001	28 999 999
YMR29	Laskulaji 29	29 000 001	29 999 999
YMR30	Laskulaji 30	30 000 001	30 999 999
YMR32	Laskulaji 32	32 000 001	32 999 999
YMR44	Laskulaji 44	44 000 001	44 999 999
YMR54	Laskulaji 54	54 000 001	54 999 999
YMR72	Laskulaji 72	72 000 001	72 999 999
YMR75	Laskulaji 75	75 000 001	75 999 999
YMR77	Laskulaji 77	77 000 001	77 999 999
KLALKU	Konsernin alkusaldot	99 910 001	99 919 999
KLTOT	Konsernin tytär/ky	99 920 001	99 929 999
KLKIRJ	Konsernikirjaukset	99 930 001	99 939 999
KASSA2	Kassa 2	112 001	119 999

Selvitys käytetyistä kirjanpito kirjoista ja niiden säilytyksestä

TASEKIRJA	Pysyvästi nidottuna
PÄIVÄ- JA PÄÄKIRJAT	10 vuotta sähköisenä
TASE-ERITTELYT	Pysyvästi irtolehdet mapitettuna
TILIPUITTEET	Pysyvästi sidottuna
TILITOSITTEET	10 vuotta irtolehdet mapitettuna tai sähköisenä

Tilivuoden 2017 kirjanpito on hoidettu CGI:n Raindance kirjanpito-ohjelmistolla.